

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10 i 3/23), a u vezi sa članom 12. Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 11/12 i 11/18), na prijedlog Ministarstva zdravstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 148. sjednici, održanoj 02.10.2026. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prima se na znanje Izvještaj o poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2025. godinu, broj: 05-37-1189/26 od 12.08.2026. godine, usvojen Odlukom Upravnog odbora Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, broj: 1170-2-6-VIII/26 od 13.08.2026. godine.

II.

Zaključak sa Izvještajem iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/26
Datum, 02.10.2026. godine
Zenica

PREMIJER

Nezir Pivić

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo zdravstva,
1x Stručna služba Skupštine,
1x JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona,
putem Ministarstva,
1x a/a.

JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA
ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Zenica, Aska Borića 28.
Tel. 032 244 544, 032 201 320,
032 201 321, Fax: 032 201 322.
www.zedo-ovisnost.ba
e-mail zdkovisnosti@bih.net.ba

IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU

Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti
Zeničko-dobojskog kantona za 2025. godinu

Zenica, februar 2026. godine

SADRŽAJ

I UVOD.....	4
I 1. Opći podaci o JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona.....	4
I 2. Interni pravni akti Zavoda.....	4
I 3. Misija.....	5
I 4. Vizija.....	5
I 5. Cilj i strateški principi rada Zavoda.....	5
I 6. Djelatnost Zavoda.....	5
I 7. Organizacija i rad Zavoda.....	6
I 8. Finansiranje Zavoda.....	8
I 9. Kadrovska struktura Zavoda.....	8
I 10. Radno vrijeme Zavoda.....	9
I 11. Prostor za rad Zavoda.....	9
I 12. Stručna edukacija uposlenika, učešće na seminarima.....	9
I 13. Mjere antikorupcije, sigurnosti na poslu protupožarne zaštite, FUK-a i vođenja medicinske dokumentacije.....	9
I 14. Apoteka.....	10
II SLUŽBA ZA AMBULANTNI I STACIONARNI TRETMAN.....	11
II 1. ODJELJENJE ZA AMBULANTNI TRETMAN.....	11
Koncept rada Ambulante Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona.....	11
II 1.1. Broj pacijenata.....	12
II 1.2. Struktura novoregistrovanih pacijenata tokom 2024. godine.....	14
II 1.2.1. Neuropsihijatrijski pregledi.....	15
II 1.3. Testiranje na psihoaktivne supstance.....	16
II 1.3.2. Broj testiranja i testova tokom 2023. godine.....	16
II 1.4. Decentralizacijski model rada u Zavodu.....	19
II 1.5. Supstituciona terapija.....	19
II 1.5.1. Metadonska terapija.....	20
II 1.5.2. Terapija Suboxonom.....	24
Zaključna procjena.....	28
II 1.6. Testiranje na markere hepatita B, C i HIV-a.....	28
III. Rad psihologa u Ambulanti.....	29
II 2. ODJELJENJE ZA STACIONARNI TRETMAN - DETOKS.....	36
II 2.1. Struktura pacijenata.....	36
III SLUŽBA ZA PSIHOSOCIJALNI TRETMAN.....	42
III 1. ODJELJENJE ZA PREVENCIJU I SAVJETOVANJE.....	42
III 1. 2. Edukacija učenika od 13 do 18 godina.....	43
III 1.3. Edukacija Vijeća učenika.....	43
III 1.4. Projekat "Edukacija mladih edukatora".....	44
III 1.5. Edukacija Vijeća roditelja i roditelja.....	44
III 1.6. Edukacija nastavnika.....	45
III 1.7. Obilježavanje 1. aprila - Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma.....	45
III 1.8. Obilježavanje 31. maja - Svjetski dan nepušenja.....	46
III 1.9. Obilježavanje 26.6. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga.....	47
III 1.10 Obilježavanje 10. oktobra - Svjetskog dana mentalnog zdravlja.....	47
III 1.11 Obilježavanje Mjeseca borbe protiv ovisnosti.....	48
III 1.12 Saradnja sa sportskim klubovima.....	48
III 1.13. Distribucija promotivnog i informativnog materijala vezano za zabranu i ograničenje upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje.....	49
III 1.14. Kontinuirana prevencija i promocija putem interneta.....	50
III 1.15. Istraživanja.....	50
III 1.16. Saradnja s medijima.....	50
III 1.17. Kampanje.....	50
III 1.18. Preventivna politika.....	51
III 2 . ODJELJENJE ZA BIHEVIORALNE OVISNOSTI.....	52

III 2.1. Edukativni rad na prevenciji bihevioralnih ovisnosti.....	53
III 2.2. Projekti Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti realizovani u osnovnim i srednjim školama.....	53
III 2.3. Projekat „Bolje se družiti uživo“	55
III 2.4. Projekat „Kad ponašanje postane ovisnost – kockanje sa životom“	56
III 2.5. Projekat „Zarobljeni u lajkovima“	58
III 2.6. Edukacija nastavnika u osnovnim školama o bihevioralnim ovisnostima.....	59
III 2.7. Edukativni rad sa roditeljima u školama.....	60
III 2.8. Edukacija srednjoškolaca u okviru Ljetne škole.....	60
III 2.10. Provođenje i predstavljanje istraživanja o prisustvu simptoma bihevioralnih ovisnosti među djecom i mladima.....	61
III 2.11. Mlada školska dob i internet.....	61
III 2.12. Kockanje adolescenata – sve prisutniji rizik.....	63
III 2.13. Naučni rad.....	65
III 2.14. Koordinacija rada odjeljenja za bihevioralne ovisnosti	66
III 2.15. Obilježavanje značajnih datuma iz oblasti prevencije ovisnosti.....	66
III 3. ODJELJENJE ZA REHABILITACIJU I RESOCIJALIZACIJU.....	66
III 3.1. Pregled pruženih usluga Odjeljenja za period 01.01.2025.-31.12.2025. god.....	67
III 3.2. Usluge u ambulantnom tretmanu.....	68
III 3.3. Prijave liječenih ovisnika od psihoaktivnih supstanci-obrazac 21-1-PLO.....	68
III 3.4. Usluge u stacionarnom tretmanu.....	69
III 3.5. Radno-okupaciona terapija na Odjelu za stacionarni tretman.....	69
III 3.6. Usluge u lokalnoj zajednici.....	69
III 3.7. Usluge smještaja pacijenata u terapijske zajednice.....	70
III 3.8. Zaštitne i sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti.....	71
III 3.9. Integrisani model rada Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju.....	73
III 3.10. Programi i projekti Odjeljenja.....	73
III 3.11. Aktivnosti Odjeljenja- obilježavanje datuma iz oblasti ovisnosti.....	78
III 3.12. Saradnja sa drugim organizacionim jedinicima Zavoda.....	78
III 3.13. Aktivnosti na održavanju kvalitete i sigurnosti (AKAZ).....	79
III 3.14. Učešće u internim i eksternim edukacijama.....	79
IV REALIZACIJA FINANSIJSKOG PLANA POSLOVANJA ZA 2025. GODINU.....	81
Prihodi.....	81
Rashodi u 2025. godini.....	84
Finansijski rezultat.....	88
Bilans.....	88
Zaključna razmatranja.....	91
OCJENA RADA DIREKTORA JAVNE ZDRAVSTVENE USTANOVE ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI ZENIČKO-DOBOJSKOG ZA 2025. GODINU.....	97

I UVOD

I 1. Opći podaci o JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

Javna zdravstvena ustanova Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti (u daljem tekstu: Zavod) osnovana je Odlukom o osnivanju Zavoda od strane Skupštine Zeničko-dobojskog kantona na redovnoj sjednici održanoj 13.10.2005. godine pod brojem: 01-37-28382/05, a koja je objavljena u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“, broj:11/05. Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni Zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona broj: 01-37-16098/12 od 20. 7. 2012. godine promijenjen je naziv ustanove u Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona. Istim aktom usklađena je djelatnost Zavoda, a na osnovu Odluke o klasifikaciji djelatnosti BiH („Službene novine BiH“, broj: 47/10) kojom su definisani su izvori i načini obezbjeđivanja sredstava za rad i raspolaganje viškom prihoda nad rashodima. U skladu sa pomenutom Odlukom, Zavod je izvršio usklađivanje svih općih akata ustanove. Nakon prihvaćene inicijative Zavoda, za usklađivanje člana 2. Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti, Skupština Zeničko-dobojskog kantona donijela je Odluku o izmjenama Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača koje se odnose na djelatnost i naziv Ustanove, po kojoj ustanova dobiva konačan naziv Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona (Službene novine Zeničko- dobojskog kantona, broj: 11/2018 od 03.8.2018. godine). Shodno donesenoj Odluci i ukazanoj potrebi za tehničkim poboljšanjem teksta Statuta, broj: 338-III-2/12 U.O od 31. 8. 2012. godine pristupilo se usklađivanju Statuta. Upravni odbor je na svojoj 15. sjednici 9. 11. 2018. godine donio odluku o usvajanju Statuta JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona na kojeg je Vlada Zeničko-dobojskog kantona je na svojoj 171. sjednici održana dana 30. 11. 2018. dala saglasnost Zaključkom broj: 02-1-17670/18 od 30. 11. 2018. godine. Upis u sudski registar izvršen je dana 5. 12. 2005. godine po brojem U/I-2193/05 od kada i počinje zvaničan rad Zavoda. U skladu sa već pomenutim, izvršena je preregistracija Zavoda u Općinskom sudu u Zenici Rješenjem o izmjenama podataka br. 043-0-Reg-12-000898 od 3. 9. 2012. godine. Shodno novoj Odluci, izvršena je i nova preregistraciji kod Općinskog suda u Zenici Rješenjem o izmjenama podataka, broj: 043-0-Reg-18-001396 od 7. 12. 2018 godine. Osnivač Zavoda je Skupština Zeničko-dobojskog kantona. Sjedište Zavoda je u Zenici, u Ulici Aska Borića 28. Identifikacioni broj Zavoda je: 4218500470003.

I 2. Interni pravni akti Zavoda

1. Statut Javne zdravstvene ustanove Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
2. Pravilnik o radu JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
3. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
4. Pravilnik o obrazovanju i usavršavanju zaposlenika JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
5. Pravilnik o javnim nabavkama Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;

6. Pravilnik o zaštiti od požara;
7. Pravilnik za postupanje Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona u slučajevima diskriminacije (prevencija, zaštita i sankcije);
8. Pravilnik o zaštiti na radu;
9. Poslovnik o radu stručnog vijeća Zavoda;
10. Pravilnik za prevenciju i sprečavanje korupcije;
11. Poslovnik o radu Upravnog odbora JZU Zavod za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona;
12. Poslovnik o radu Etičkog komiteta;
13. Poslovnik o radu Komisija za lijekove;
14. Poslovnik o radu Komisije za prigovore pacijenata;
15. Poslovnik o radu Komisije za poboljšanje kvalitete i sigurnosti u zdravstvu.

I 3. Misija

JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je specijalizovana zdravstvena ustanova za pružanje usluga iz oblasti prevencije i istraživanja ovisnosti, tretmana i rehabilitacije ovisnika. U svom radu primjenjuje savremene metode u ambulantnim i stacionarnim uslovima, uz kontinuirano stručno unapređivanje, a u cilju poboljšanja i unapređenja kvalitete života stanovništva na području Zeničko-dobojskog kantona.

I 4. Vizija

Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je ustanova koja će svojim stručnim i profesionalnim pristupom prevenciji i istraživanju, tretmanu i rehabilitaciji ovisnosti prevazići kantonalne i entitetske okvire i postati regionalni centar za bolesti ovisnosti.

I 5. Cilj i strateški principi rada Zavoda

Sve aktivnosti Zavoda imaju za cilj da se unapređenjem kvaliteta zdravstvene usluge postigne što veće zadovoljstvo pacijenata i pozitivni rezultati rada i poslovanja. U Programe primarne prevencije uključiti što veći broj adolescenata i mladih ljudi sa ciljem razvijanja svijesti i otpora prema psihoaktivnim supstancama, kao i neprilagođenom i patološkom ponašanju. Permanentno unapređivati znanje zaposlenih putem programa kontinuirane interne i eksterne edukacije sa ciljem ostvarivanja što kvalitetnije zdravstvene usluge. Iz toga proizilaze strateški principi u radu Zavoda:

- Visoki kvalitet zdravstvene usluge;
- Kontinuirana medicinska edukacija osoblja, kroz stalno stručno unapređivanje postojećih programa liječenja i uspostavljanje novih u skladu sa preporukama SZO;
- Multidisciplinarni timski pristup,
- Primarna prevencija i rano otkrivanje poremećaja;
- Monitoring i evaluacija svih segmenata rada;
- Multisektorijalna saradnja;
- Pozitivno finansijsko poslovanje;
- Medijska promocija rada ustanove.
-

I 6. Djelatnost Zavoda

U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Odlukom o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 47/10), Statutom Zavoda broj: 870-15-XI/18 na koji je Skupština Zeničko-dobojskog kantona dala svoju saglasnost Zavod obavlja sljedeće djelatnosti:

- 86.10 - djelatnosti bolnica;
- 86.22 - djelatnosti specijalističke medicinske prakse;
- 86.90 - ostale djelatnosti zdravstvene zaštite;

U skladu sa naprijed navedenim zakonskim odredbama, utvrđena je djelatnost Zavoda:

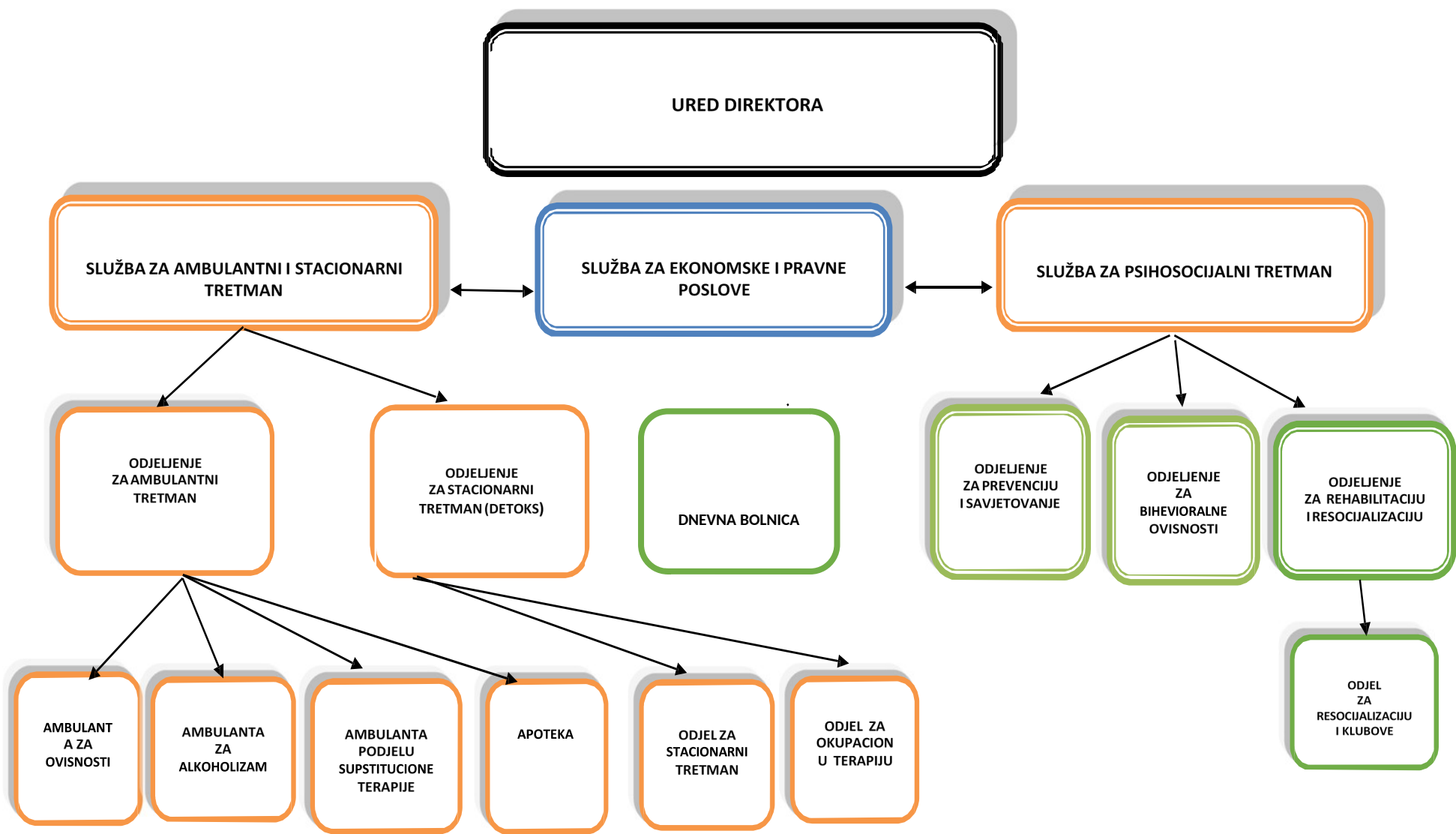
- stacionarna i ambulantno-poliklinička zdravstvena zaštita sa rehabilitacijom oboljelih ovisnika,
- planira, predlaže i provodi mjere primarne prevencije za očuvanje i unapređenje zdravlja u segmentu ovisnosti;
- dijagnostiku, terapiju, sekundarnu i tercijarnu prevenciju, rehabilitaciju i socijalnu reintegraciju ovisnika;
- provođenje programa supstitucione terapije prema standardima Svjetske zdravstvene organizacije;
- vođenje registra bolesti ovisnosti;
- ostvaruje saradnju sa zdravstvenim ustanovama svih nivoa zdravstvene zaštite;
- ostvaruje saradnje sa ustanovama koje kroz svoju djelatnost mogu biti uključene u borbu protiv bolesti ovisnosti (osnovne i srednje škole, prosvjetno-pedagoški zavodi, visokoškolske ustanove, centri za socijalni rad, nevladine organizacije, sportska udruženja, udruženje građana i roditelja);
- provodi istraživački rad i statističku obradu iz oblasti ovisnosti;
- organizuje i /ili provodi programe smanjenja štete za lica koja injektiraju droge;
- organizuje stručna savjetovanja, seminare, javne tribine, predavanja i druge aktivnosti od značaja za ostvarivanje djelatnosti Zavoda;
- provodi edukaciju medicinskog osoblja iz oblasti ovisnosti;
- provodi edukaciju medicinskih suradnika iz oblasti ovisnosti;
- izrađuje i provodi doktrinu i model u pružanju zdravstvene zaštite u oblasti ovisnosti;
- učestvuje u dopunskom stručnom osposobljavanju zdravstvenih i nezdravstvenih radnika iz svoje profesionalne oblasti;
- obavlja i druge poslove u oblasti bolesti ovisnosti u skladu sa posebnim propisima.

I 7. Organizacija i rad Zavoda

Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja izvršeno je usklađivanje svih općih akata Zavoda. Zbog ukazane potrebe usvojen je novnovi Pravilnik o sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta Zavoda na koga je Vlada Zeničko-dobojskog kantona dala saglasnost. Novim Pravilnikom utvrđena je unutrašnja organizacija Zavoda u čijem sastavu su sljedeće osnovne organizacione jedinice: Ured direktora i tri službe. U okviru ovih organizacionih jedinica su organizovane niže organizacione jedinice: odjeljenja, dnevna bolnica, ambulante, odjeli i apoteka.

Prikaz organizacione strukture Zavoda dat je u sljedećoj šemi:

Prilog: Šema organizaciono-funkcionalne strukture Zavoda, utvrđuje se na sljedeći način:

Osnovne organizacione jedinice Zavoda su: Ured direktora, Služba za ekonomske i pravne poslove, Služba za ambulantni i stacionarni tretman i Služba za psihosocijalni tretman.

Službu za ambulantni i stacionarni tretman čine: Odjeljenje za ambulantni tretman, Odjeljenje za stacionarni tretman Detoks i Dnevna bolnica.

Odjeljenje za ambulantni tretman čine tri ambulante i to: Ambulanta za ovisnosti, Ambulanta za alkoholizam i Ambulanta za podjelu supstitucione terapije i Apoteka.

Odjeljenje za stacionarni tretman-Detoks čine dva odjela i to: Odjel za stacionarni tretman i Odjel za okupacionu terapiju.

Službu za psihosocijalni tretman čine tri odjeljenja i jedan Odjel i to: Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje, Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti, Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju i Odjel: Centar za resocijalizaciju i klubove.

I 8. Finansiranje Zavoda

Sredstva za rad Zavod ostvaruje:

- iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona;
- ugovorom sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona;
- iz drugih izvora, na način i pod uvjetima određenim zakonom, aktom o osnivanju i statutom Zavoda.

I 9. Kadrovska struktura Zavoda

Tabela broj 1. Struktura zaposlenih na dan 31.12.2025. godine		
Zanimanje	Stručna sprema	Broj
Direktor- dr. medicine specijalista neuropsih.	VSS	1
Dr. medicine, specijalista neuropsihijatar	VSS	3
Diplomirana medicinska sestra	VSS prvi ciklus	2
Magistar farmacije	VSS	1
Medicinski tehničar	SSS	19
Medicinski saradnici	VSS	9
Diplomirani ekonomista	VSS	2
Diplomirani pravnik	VSS	1
Administrativni radnik	SSS	4
Spremačica	NS	3
Ukupno		45

Od toga su:

- zdravstveni radnici **26** radnika ili57,78%
- zdravstveni saradnici..... **9** radnika ili 20%
- administrativni radnici..... 7 radnika ili 15,56 %
- ostali radnici **3** radnika ili6.67 %

Po Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji sistematizaciji radnih mjesta Javne zdravstvene ustanove Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona ukupan broj radnika je 55, a finansijsko-materijalni kao i prostorni kapacitet nam stvara okvir za trenutno zaposlenje od 45 radnika. U izvještajnom periodu, uposljavane su četiri osobe na određeno vrijeme a najduže u

trajanju do 6 mjeseci, po Uredbi o prijemu u radni odnos u javnom sektoru u Zeničko - dobojskom kantonu („Sl. novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 2/24), i to jedan radnik VSS, diplomirani pravnik, jedan radnik NK i dva radnika SSS medicinska sestra/tehničar.

Za dva radnika na neodređeno vrijeme prestao je radni odnos i to jednom radniku VSS diplomirani pravnik zaključno sa danom 15.09.2025. godine po osnovu Sporazuma o prestanku Ugovora o radu i jednom radniku sa SSS medicinska sestra/tehničar prestao je radni odnos zaključno sa danom 26.05.2025. godine, Odlukom o otkazu od strane poslodavca, a nakon provedenog disciplinskog postupka.

Kadrovska struktura zaposlenih u Zavodu relativno je povoljna. Od ukupnog broja zaposlenih u Zavodu su tri doktora nauka, dva primarijusa, tri magistara nauka i pet magistara struke.

I 10. Radno vrijeme Zavoda

Radno vrijeme Zavoda prilagođeno je potrebama korisnika u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o radu. Radno vrijeme Zavoda je od 07,00 sati do 15,00 sati. Odjeljenje za stacionarni tretman radi 24 sata dnevno sa smjenskom organizacijom posla, odnosno rad u turnusima.

I 11. Prostor za rad Zavoda

Zavod djeluje u Zenici na tri lokacije te još za potrebe provođenja decentralizacijskog modela poslovanja na devet dodatnih udaljenih lokacija. Ambulantni dio je smješten u zgradi "socijalnog", stacionarni u prostorima Kantonalne bolnice 6 (10) kreveta. Uprkos saradnji sa zdravstvenim ustanovama, zbog neadekvatnog prostora i visokih troškova najma, Zavod već godinama ističe potrebu za trajnim rješenjem. Neadekvatni uslovi rada s ranjivom populacijom, ograničenja u organizaciji rada i sigurnosni rizici dodatno naglašavaju potrebu za vlastitim prostorom. Nakon 19 godina pokušaja, krajem 2024. godine, pokrenuta je kupovina poslovnog prostora za rad Zavoda. U 2025. godini završena je procedura kupovine poslovnog prostora, dio prostora je readaptiran te je djelimično olakšan rad i funkcionisanje Zavoda.

I 12. Stručna edukacija uposlenika, učešće na seminarima

Ulaganjem u edukaciju zaposlenika nastojimo osigurati kontinuitet kvaliteta i razvoja kroz usvajanje savremenih metoda i unapređenja tehnika rada. Edukacije se realiziraju kroz interne i eksterne edukativne programe. Time se doprinosi profesionalnom pojedinačnom i timskom jačanju u djelatnosti kojom se bavimo. Početkom godine je izrađen Plan edukacije osoblja, te je isti i realizovan za izvještajni period. Interna edukacija se odvija kroz organizirane interne obrade interesantnih tema sa predavanjima i radionicama u okviru Zavoda, pisanje stručnih članaka za Biltenu Zavoda, kao i naučnoistraživačkih obrada odabranih tema. Svim uposlenicima dostupan je internet aktuelnim naučnim i stručnim radovima i informacijama. Ekstreme edukacije se provode učestvovanjem svih profila uposlenika na dostupnim seminarima, simpozijumima ili nekim drugim vidovima ponuđenih edukativnih vidova.

I 13. Mjere antikorupcije, sigurnosti na poslu protupožarne zaštite, FUK-a i vođenja medicinske dokumentacije

Vlada Zeničko-dobojskog kantona je na 157. redovnoj sjednici održanoj 10.06.2022. godine donijela Odluku o usvajanju Akcionog plana za provođenje Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona. U izvještajnom periodu provedeno je niz aktivnosti

kroz radionice, konsultacije sa javnošću, konsultacije sa kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima uprave i jedinicama lokalne samouprave, te je izrađen sveobuhvatan dokument koji predstavlja temelj za provođenje Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije u narednom periodu. Akcioni plan je izrađen na period od tri (3) godine, što je u skladu sa Uredbom o izradi strateških dokumenata Federacije BiH, a isti će se prema pomenutoj Uredbi redovno revidirati sve do zaključne godine važenja Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije ZDK, što će u konačnici učiniti proces evaluacije kvalitetnijim i sveobuhvatnijim. Akcioni plan kao operativni dokument, sadržan je od ciljeva, mjera i aktivnosti sa jasnim rokovima i zaduženjima svih subjekata koji su uključeni u borbu protiv korupcije pa tako i JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, a što je nužno za provođenje Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona.

Koordinator je u toku prvih šest mjeseci 2024. godine prošao sve potrebne edukacije, izradio tražene Izvještaje iz oblasti antikorupcije i radio druge potrebne radnje iz ove oblasti.

Usvojen je Plan integriteta JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, održana su tri radna sastanka na kojem su dogovoreni zadaci i implementacije Plana integriteta.

Odlukom Upravnog odbora iz novembra 2022. godine, direktor Zavoda imenovao povjerenika zaštite na radu, osobu zaduženu za finansijsko upravljanje i kontrolu, i administrator za medicinsku dokumentaciju, svi iz reda uposlenika. Shodno Odlukama i zadužene osobe redovno su održavale sastanke provodile propisane mjere i dostavile redovne izvještaje o poduzetim mjerama i obavljenim aktivnostima

I 14. Apoteka

Apoteka Javne zdravstvene ustanove Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-Dobojskog kantona je funkcionalna samostalna organizaciona jedinica. U izvještajnom periodu u Apoteci je pored nabavke lijekova preko veletrgovništva, koje su Javnim pozivom izabrane kao najpovoljniji ponuđači, adekvatnog snabdijevanja (Službe za ambulantni i stacionarni tretman i terenskih ambulanti) i izdavanja lijekova, medicinskih sredstava i ostalih preparata za zaštitu zdravlja, kontinuirano i uredno vođena evidencija o lijekovima u skladu sa zakonskim procedurama, aktima i propisima što podrazumijeva: nabavku, način skladištenja, evidenciju rokova upotrebe i distribucije lijekova. Apoteka je također stalno na raspolaganju imala utvrđene količine esencijalnih lijekova potrebnih za redovnu jednomjesečnu zalihu, blagovremeno zbrinjavala farmaceutski otpadom. U prometu lijekovima Apoteka je poštovala cijene lijekova saglasno Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", br. 58/08), Zakonom o apotekarskoj djelatnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 40/10), kao i propisima donesenim na osnovu tih zakona, nabavljala lijekove samo od proizvođača odnosno veleprometnika lijekovima koji imaju dozvolu za proizvodnju lijekova odnosno dozvolu za promet lijekovima na veliko izdatu u skladu sa Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima, nabavljala medicinska sredstva samo od proizvođača odnosno veleprometnika medicinskih sredstava koji su upisani u registar kod Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH. Poseban vid nabavke je supstituciona terapija, koja se uredno i u vrijeme provodila, uz obezbijeđenu stalnu rezervu lijekova radi sigurnosti u održavanju kontinuiteta u terapijskom procesu zamjenske terapije. Apoteka je vodila evidencije i dokumentaciju u skladu sa odredbama sa Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima, Zakon o apotekarskoj djelatnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 40/10), Zakonom o sprječavanju i suzbijanju zloupotrebe opojnih droga ("Službeni glasnik BiH", broj 8/06) i vodila uredno finansijsko i materijalno

knjigovodstvo u skladu sa Zakon o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH 15/2021)

II SLUŽBA ZA AMBULANTNI I STACIONARNI TRETMAN

II 1. ODJELJENJE ZA AMBULANTNI TRETMAN

Ambulanta Zavoda je funkcionalna jedinica od koje počinje i gdje se obavlja najveći dio terapijsko-medicinskog procesa u ustanovi. U Ambulanti se provodi dijagnostika bolesti ovisnosti, dijagnostika pratećih bolesti, terapija, pripreme za stacionarni tretman na detoksu, sekundarna prevencija i savjetovanja (roditelja, bračnih drugova, partnera i drugih saradnika u liječenju), usmjerenja u pogledu preventivnih aktivnosti (uz učešće uposlenika u izvršenju istih), usmjerenja u pogledu rehabilitacionih aktivnosti, statistička obrada, dio naučno-istraživačkog rada, dio rada na strategiji Zavoda, evaluacija ukupnog rada Zavoda.

U Ambulanti je nastao koncept rada koji daje osnovne karakteristike „Zeničkog modela“ u liječenju ovisnosti, odnosno decentralizacijskog modela. Pošto je koncizan smatramo za korisno da se navede u izvještaju.

Koncept rada Ambulante Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

1. Nema liste čekanja.
2. Pacijent dolazi na pregled sa identifikacionim dokumentom (lična karta, pasoš). Nije neophodna ni zdravstvena knjižica u prvom susretu – u saradnji sa socijalnim radnicima reguliše se u početku liječenja.
3. Liječenje je dobrovoljno. Obavezno liječenje izvršava se samo po nalogu suda (najčešće alkoholizam).
4. Liječenje je besplatno i u okviru zdravstvenog sistema.
5. Liječenje je pristupačno ugroženoj populaciji.
6. Metadon je bio osnovni supstitucionij lijek. Suboxon (buprenorfin + nalokson) uveden je u augusta 2010., a besplatan je od februara 2011. godine.
7. Metadon se uzima pod nadzorom medicinskog osoblja (supervizirano). Suboxon se u prvoj fazi daje supervizirano, a nakon toga pod kontrolom saradnika u liječenju ili bez te kontrole.
8. Nema isključivanja pacijenata osim u slučaju nastale kontraindikacije za tretman.
9. Testiranje urina na psihoaktivne supstance sastavni je dio liječenja i obično se radi dvaput mjesečno. Pacijent može odložiti test za jedan dan.
10. Pacijent potpisuje informisani pristanak na liječenje, ranije tzv. „metadonski ugovor“.
11. Metadon i Suboxon daju ovlašteni ljekari Zavoda. Naltrekson se ne koristi rutinski za prevenciju relapsa ali je moguće uputiti pacijenta na ugradnju implanta (koji nije besplatan). Nalokson se rutinski koristi u hitnim slučajevima.
12. Terenski rad: Dostupnost pacijentima je omogućena sa pregledima i podjelom metadona na 9 punktova (Ambulanta Zavoda i Detoks u Zenici, i još sedam gradova Kantona: Breza, Doboju, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Vareš, Visoko).
13. Stabilni pacijenti dobijaju lijek za ponijeti („take home“ doze).
14. Sastavni dio rada su tzv. „prateći programi“: individualna i grupna psihoterapija, rad na prevenciji ovisnosti i rehabilitaciji ovisnika.
15. U sklopu Zavoda postoji bolnički dio sa deset kreveta za detoksifikaciju – Detoks.

16. Saradnja sa terapijskim zajednicama: Uz preporuku Zavoda pacijent može dobiti finansijsku potporu na nivou kantona za smještaj u komunu.
17. Baza podataka Zavoda uključuje redovno vođenje medicinske evidencije u papirnom i elektronskom obliku (anamneza, socijalna anamneza, psihološko testiranje, fotografisanje, antropometrijski podaci, jedinstveni obrazac prijave pacijenta-Pompidu, protokoli posjeta, uzimanja lijeka, testiranja itd.)
18. Supstituciona terapija metadonom i Suboxonom provodi se i u Kazneno popravnom zavodu Zenica i u Kazneno popravnom zavodu Busovača, koji je poluotovorenog tipa. Detoksifikacija se radi samo po izraženoj želji pacijenta, a najčešće je održavanje. „Ova praksa je trajala do mjeseca marta 2025. godine, kada je KPZ odlučio da više ne provodi tu praksu.“
19. Sve usluge mogu se tržišno pružiti i osobama koje nisu stalno nastanjene u Zeničko-dobojskom kantonu.
20. Od 2013. godine otvorena je ambulanta za liječenje ovisnici o etanolu (alkoholizam).
23. U ambulanti za alkoholizam vrši se dijagnostika, tretman, postavljanje indikacija i priprema pacijenata za detoksifikaciju, kontrola i dalje praćenje pacijenata.
24. Tretiramo pacijente sa dvojnomo dijagnozom, to jeste pacijente koji imaju primarnu psihijatrijsku dijagnozu i u svrhu samomedikacije su koristili THC, opijate ili stimulanse.
25. Takođe tretiramo pacijente kod kojih je jatrogeno nastala ovisnost o benzodijazepinima, hipnoticima, opijatskim analgeticima, drugim psihofarmacima.
26. Pacijenti sa akutnim psihotičnim poremećajima izazvani kozumacijom amfetamina i THC nakon otpusta sa psihijatrijske klinike KB upućuju se u našu ambulantu radi daljeg praćenja i postaju naši pacijenti.
27. Od 2020. godine otvorena je ambulanta za bihevioralne ovisnosti (patološko kockanje, ovisnost o internetu, pornografijama itd.)
28. Krajem 2020. godine u sklopu ambulante je osnovana apoteka i zaposlen je magistar farmacije.

Osnovni pokazatelji o kvantitetu i kvalitetu rada Ambulante prikazani su u elementima koji su mjerljivi, ponovljivi i mogu se numerički iskazati: broj neuropsihijatrijskih pregleda, broj pacijenata, broj novootkrivenih pacijenata, struktura pacijenata, rezultati testiranja na psihoaktivne supstance, decentralizacija i terenski rad, supstituciona terapija, testiranje na markere hepatitisa C, B i HIV-a, rad psihologa u Ambulanti, rad socijalnog radnika u sklopu Ambulante, saradnja sa drugim odjeljenjima Zavoda, kontinuirana edukacija osoblja i učešće u međunarodnim konferencijama.

II 1.1. Broj pacijenata

Ukupan broj registrovanih pacijenata u Zavodu od osnivanja do kraja 2025. godine iznosi **2.073 pacijenta**.

U ambulanti je tokom 2025. godine pregledano i tretirano ukupno **731 lice**, od kojih je **541 pacijent registrovan kao ovisnik**.

Tokom 2024. godine pregledano je i tretirano ukupno **758 lica**, od kojih je **551 pacijent registrovan kao ovisnik**, što predstavlja smanjenje od **3,6 % u odnosu na 2024. godinu**, **2,3 % u odnosu na 2023. godinu** i **6,7 % u odnosu na 2022. godinu**. Analizom podataka za posljednje četiri godine uočava se sljedeće: tokom **2025. godine** pregledano i tretirano je **731 lice**, od kojih je **541 registrovani ovisnik**; tokom **2024. godine** pregledano i tretirano je **758**

lica, od kojih je **551 registrovani ovisnik**; tokom **2023. godine** pregledano i tretirano je **744 lica**, od kojih je **540 registrovanih ovisnika**; tokom **2022. godine** pregledano i tretirano je **778 lica**, od kojih je **557 registrovanih ovisnika**, kako je prikazano u tabeli ispod.

Tabela br. 2 Broj pregledanih i tretiranih lica po godinama				
Godina	2025	2024	2023	2022
Pregledano i tretirano lice	731	758	744	778
Pregledano i tretirano ovisnika	541	551	540	557

Na osnovu analize navedenih podataka može se konstatovati da je u posljednje četiri godine prosječan broj osoba koje su se u toku jedne kalendarske godine javljale u Zavod iznosio **oko 760 lica**.

Novoregistrivani pacijenti

Broj novoregistrovanih pacijenata tokom **2025. godine** iznosio je **111**, od kojih je **16 pacijenata**, odnosno **14,4 %**, osiguranika drugih kantona/županija. Tokom **2024. godine** registrovano je **106 novih pacijenata**, od kojih su **32 pacijenta**, odnosno **30 %**, osiguranici drugih kantona/županija. Broj novoregistrovanih pacijenata povećan je za **5,6 % u 2025. godini** u odnosu na 2024. godinu. Posmatrajući posljednje četiri godine, može se konstatovati trend rasta broja novoregistrovanih pacijenata. Tokom **2024. godine** registrovano je **106 novih pacijenata**, od kojih je **30 %** bilo osigurano u drugim kantonima/županijama; tokom **2023. godine** registrovana su **84 nova pacijenta**, od kojih je **37 %** bilo osiguranika drugih kantona/županija; dok je u **2022. godini** broj novoregistrovanih pacijenata iznosio **93**, od kojih je **22,6 %** bilo osiguranika drugih kantona/županija.

Prevalenca

Prevalenca opijatskih ovisnika koji su na tretmanu u Zeničko-dobojskom kantonu opada i sada iznosi 0,08 u 2024. godini 0,08%, u 2020. godini je bila 0,09, a prethodnih godina 0,1 do 0,2. Po zvaničnim podacima Evropskog monitoring centra za praćenje droga prevalenca liječenih opijatskih ovisnika u zemljama jugoistočne evrope je od 0,2 do 0,3%.

Novoregistrovani opijatski ovisnici

Uočljiv je pad broja novoregistrovanih opijatskih ovisnika unazad pet godina. U 2025. godini bilo je 7 novoregistrovanih opijatskih ovisnika od kojih samo 3 liječeni supstitucionom terapijom, i 4 bili su na tretmanu Vani i samo su nastavili tretman kod nas odnosno nisu novi ovisnici. U 2024. godini bilo je 17 novoregistrovanih opijatskih ovisnika, u 2023. godini 23, dok je u 2022. godini evidentirano 9 pacijenata. U 2021. godini broj je iznosio 19, a u 2020. godini evidentirano je 10 pacijenata.

Podaci su tabelarno prikazani u sljedećim tabelama.

Tabela br. 3 Novoregistrovani pacijenti po godinama											
Godina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Broj	102	112	120	108	95	58	103	93	84	106	111

II 1.2. Struktura novoregistrovanih pacijenata tokom 2024. godine

Tabela br. 4 Novoregistrovani pacijenti po dijagnozama											
Dijagnoza	F10	F11	F12	F13	F15	F19	F 22	F23	F 60	F63	Ukupno
2025.godine	53	7	2	3	36	1	1	6	1	1	111

Tabela br. 5 Struktura novoregistrovanih ovisnika prema dijagnozama zadnjih sedam godina											
Dijagnoza/godina	F10	F11	F12	F13	F15	F19	F 22	F23	F 60	F63	Ukupno
2025	53	7	2	3	36	1	1	6	1	1	111
2024	55	19	3	3	17	0	1	2	3	3	106
2023	32	23	1	0	9	12		5		2	84
2022	48	9	2	1	18	5		2		8	93
2021	43	19	4	4	14	5		5		9	103
2020	34	10	4	1	4	1		2		2	58
2019	41	32	4	4	9	4		0		1	95

Ukupan broj novoregistrovanih pacijenata tokom 2025. godine veći je za 5,6% u odnosu na 2024. godinu, a za 26,6% u odnosu na 2023. godinu.

Broj novoregistrovanih ovisnika o opijatima smanjen je za 26% u odnosu na 2023. godinu, što potvrđuje nastavak trenda pada opijatskih ovisnika.

Ovisnici o alkoholu: Broj novoregistrovanih ovisnika o alkoholu tokom 2024. i 2025. godine čini 52% ukupnog broja novoregistrovanih pacijenata. U odnosu na 2023. godinu, broj ovisnika o alkoholu porastao je za 40%. Posljednjih 5-6 godina broj ovisnika o alkoholu značajno je veći u odnosu na opijatske ovisnike.

Ovisnici o stimulansima: Broj novoregistrovanih ovisnika o amfetaminima porastao je za **oko 112 %** u 2025. godini u odnosu na 2024. godinu.

Patološko kockanje: Broj novoregistrovanih pacijenata s dijagnozom patološkog kockanja tokom 2025. godine iznosio je **1 pacijent**. Tokom 2023. godine evidentirana su **2 pacijenta**, dok su u 2024. godini zabilježena **3 pacijenta**.

Analiza podataka ukazuje na pad broja opijatskih ovisnika, porast broja ovisnika o alkoholu te **izražen porast** broja pacijenata ovisnih o stimulansima. Stabilan broj pacijenata s dijagnozom patološkog kockanja sugerira da je ovaj problem i dalje manje zastupljen u odnosu na druge oblike ovisnosti, odnosno da manji broj pacijenata traži tretman zbog ovakvih poteškoća.

Navedeni podaci mogu poslužiti kao osnova za planiranje terapijskih aktivnosti i prilagođavanje raspoloživih resursa potrebama različitih populacija pacijenata.

Tabela br. 6 Ukupan broj registrovanih pacijenata po dijagnozama								
Dijagnoza	F10	F11	F12	F13	F15	F63	Ostale dg.	Ukupno
Br. pacijenata	632	1015	96	35	171	32	92	2073
Po procentu	30.5%	49%	4.6%	1.7%	8.3%	1.5%	4.4%	100%
Muško	593=94%	942=92.8%	87=92.7%	31=88.6%	151=88.3%	31=91.2%	54=84%	1809=92.2%
Žensko	39=6%	73=7.2%	7=7.3%	4=11.6%	20=11.7%	3=8.8%	10=6%	153=7.8%

U terenskim ambulantama kontinuirano se zbrinjava oko 200 pacijenata. Trenutno je na supstituciji u terenskim ambulantama 57 pacijenata (24% od ukupnog broja pacijenata). Broj pacijenata na supstituciji u terenskim ambulantama tokom 2024. godine bio 85 pacijenata (30,7% od ukupnog broja pacijenata).

Tokom 2023. godine, na supstituciji u terenskim ambulantama bilo je 66 pacijenata (23% od ukupnog broja pacijenata). Na supstitucijskoj terapiji u KPZ Zenica bila su 23 pacijenta, što čini 8,6 % od ukupnog broja pacijenata. Od mjeseca marta 2025. godine saradnja sa KPZ Zenica ukinuta je iz njihovih vlastitih razloga.

Broj pacijenata na supstituciji u terenskim ambulantama na kraju 2025. godine smanjen je za 33% u odnosu na 2024. godinu (57 naspram 85 pacijenata).

Vankantonalni pacijenti: Ukupan broj vankantonalnih pacijenata pregledanih tokom 2025. godine iznosio je 103 pacijenta, što čini 14 % od ukupnog broja tretiranih pacijenata. Povećanje broja pacijenata je za 18% u odnosu na predhodnu godinu. Tokom 2024. godine pregledano je 87 vankantonalnih pacijenata (11,5 %), dok je u 2023. godini evidentirano 93 vankantonalna pacijenta, odnosno 12,5 % od ukupnog broja tretiranih pacijenata u toj godini.

Srednjobosanski kanton nema sistemsko rješenje za liječenje ovisnosti, pa su se pacijenti oslonili na resurse koje ima Zavod. Iz Viteza, Bugojna, Gornjeg Vakufa i Travnika kontinuirano dolaze na ambulantni tretman. Ovi pacijenti dobivaju lijek (metadon) u Zavodu i povlasticu za 6 dana, odnosno dobijaju specijalistički nalaz sa preporukom za lijek Suboxone koji se izdaje u apotekama na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja SBK.

Struktura pacijenata po uzrastu: najstariji ima 61 godinu, najmlađi 22, a prosjek je 40 godina.

Struktura pacijenata po spolu: na supstituciji je 222 muškarca i 18 žena. U prosjeku 92,5% muškaraca i 7,5% žena.

II 1.2.1. Neuropsihijatrijski pregledi

Pacijenti su u stalnom kontaktu sa ljekarima i prosječno su na kontroli dvaput mjesečno, a mnogi i češće. Tokom 2025. godine obavljeno je ukupno **4360** pregleda, od toga **3842** u Zenici, 492 na terenu i 26 u KPZ Busovača. Tokom 2024. godine obavljeno je ukupno **4416** pregleda, od toga **3750** u Zenici, 555 na terenu i 111 u KPZ Zenica. Na osnovu navedenog konstatuje se da je broj pregleda u 2025. godini manji za 1,3% ili za 56 pregleda u odnosu na 2024. godinu. S obzirom na to da je tokom 2024. godine ukinuta saradnja sa KPZ Zenica i KPZ Busovača iz njihovih vlastitih razloga, a broj pregleda za navedene ustanove iznosio je oko 150, ukupan broj pregleda u 2025. godini bio je nešto manji u odnosu na 2024.

Tabela br. 7 Broj neuropsihijatrijskih pregleda u periodu od 2017 do 2023. godine									
Mjesto/godina	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Zenica	5564	5087	4202	2714	3611	3903	3285	3750	3842
Teren	857	744	759	124	518	535	541	555	492
KPZ Zenica	292	245	207	163	165	120	165	111	26
Ukupan broj	6713	6076	5168	3001	4294	4558	3991	4416	4360
Prosječno mjeseč.	560	506	430	250	358	380	332	368	363

U tabeli iznad prikazan je broj neuropsihijatrijskih pregleda u periodu od posljednjih devet godina.

II 1.3. Testiranje na psihoaktivne supstance

II 1.3.1. Opšti podaci

Testiranje je obavezni dio supstitucionog programa i pacijenti se ne uključuju u terapiju bez laboratorijske potvrde prisustva psihoaktivnih supstanci u organizmu. Rutinska šema podrazumijeva test na 12 psihoaktivnih supstanci u prvom pregledu i nakon detoksifikacije, a skoro u svakom susretu test na opijate, amfetamin, tramadol, metadon ili buprenorfin. Uobičajeno se pacijenti testiraju dva do četiri puta mjesečno. S obzirom da su, pored heroína, najraširenije droge marihuana sa svojim derivatima, benzodijazepini, tramadol i amfetamini na teritoriji BiH, iz tog razloga često testiramo pacijenta na te supstance.

II 1.3.2. Broj testiranja i testova tokom 2023. godine

U **2025. godini** testirano je ukupno **3.410 pacijenata**, dok je ukupan broj **testiranih parametara** iznosio **15.350**, što predstavlja prosjek od **1.279 testiranja mjesečno**.

U **2024. godini** ukupno je testirano **3.286 pacijenata**, uz **13.135 testiranih parametara**, odnosno prosječno **1.095 testiranja mjesečno**. U **2023. godini** testirano je **3.026 pacijenata**, a ukupan broj testiranih parametara iznosio je **9.455**, što odgovara prosjeku od **788 testiranja mjesečno**. U poređenju s **2024. godinom**, ukupan broj testiranih pacijenata u **2025. godini** veći je za **3,6%**, dok je broj testiranih parametara povećan za **14,5%**.

U odnosu na **2023. godinu**, u **2025. godini** zabilježen je porast broja testiranih pacijenata od **11,3%**, dok je broj testiranih parametara povećan za **38,4%**, što ukazuje na značajno povećanje obima i složenosti dijagnostičkog rada.

Stabilni pacijenti koji su više od 10 godina na zamjenskoj terapiji testirani su jednom u periodu od 6 do 12 mjeseci.

Tabela br. 8 Broj urađenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2025.

% poz	7,30	27,04	1,69	3,85	22,77	41,44	63,75	0,39	#####	0,00	20,81	3,17	#####	9,42	0,00	76,16	0,00	#####		
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Alk	PCP	FEN	KET	EDDP	MPD	
Poz	213	222	14	28	556	646	503	3	0	0	335	66	0	62	0	115	0	0	0	
Neg	2705	599	815	700	1886	913	286	767	0	4	1275	2017	0	596	1	36	165	0	28	
Ukupno	2918	821	829	728	2442	1559	789	770	0	4	1610	2083	0	658	1	151	165	0	28	
Ukupan broj testiranih	3451																			
Ukupan broj testova	15528																			

Tabela br. 9 Broj urađenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2024.

% poz	5,94	27,46	1,82	2,92	21,27	43,24	60,82	1,28	#####	0,00	20,15	5,15	0,00	11,22	0,00	16,67	0,00	#####		
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Alk	PCP	FEN	KET	EDDP		
Poz	172	201	12	16	454	569	371	6	0	0	265	90	0	55	0	5	0	0	0	
Neg	2726	531	646	532	1680	747	239	461	0	85	1050	1657	2	435	78	25	25	0	0	
Ukupno	2898	732	658	548	2134	1316	610	467	0	85	1315	1747	2	490	78	30	25	0	0	
Ukupan broj testiranih	3286																			
Ukupan broj testova	13135																			

Tabela br. 10 Broj urađenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2023.

% poz	6,41	27,79	1,50	1,55	17,01	27,84	56,30	1,30	#####	0,00	16,40	4,28	#####	7,62	0,00	0,00	3,57	#####
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Alk	PCP	FEN	KET	EDDP
Poz	174	177	7	7	225	213	268	5	0	0	125	42	0	34	0	0	1	0
Neg	2539	460	460	445	1098	552	208	380	0	19	637	939	0	412	13	26	27	0
Ukupno	2713	637	467	452	1323	765	476	385	0	19	762	981	0	446	13	26	28	0
Ukupan broj testiranih			3044															
Ukupan broj testova			9493															

Pozitivnost na opijate: Jedan od indikatora uspješnosti rada sa heroinskim ovisnicima jest procenat pozitivnih testova na opijate kod pacijenata koji su uključeni u supstitucijski program liječenja. Tokom 2024. godine procenat pozitivnosti na opijate iznosi 5,94%, u 2023. godini 6,45%, u 2022. godini 9% a tokom 2021. godine bilo je 12%. Iz prethodno navdenog vidi se da procenat pozitivnih nalaza na opijate lagano opada.

U zadnje tri godine procenat pozitivnih testova na THC konostantan i iznosio je oko 27%. Procenat pozitivnih testova na amfetamine unazad 5 godina u jasnom porastu, od 14,88% u 2021. godini do 22,50% u 2025. godini.

Pozitivnost na opijate pacijenata koji su na zamjenskoj terapiji i dalje je ispod evropskog nivoa više nego očito (evropski prosjek je preko 30%, u našem zavodu 7,32 % za 2025. godinu).

Tabela broj 12 prikazuje procenat pozitivnih testova na različite psihoaktivne supstance tokom pet godine (2021-2025). Supstance obuhvaćene analizom su: **Opijati**, **Amfetamin**, **THC** (tetrahidrokanabinol), **BZD** (benzodiazepini), **COC** (kokain), **MDMA** ili **ekstazi** (3,4-metilendioximetamfetamin), **Tramal** (tramadol) i **Alkohol**.

Opijati: Postoji kontinuirani pad u procentu pozitivnih testova sa 12,18% u 2021. na 5,94% u 2024. sa blagom porastom u 2025.godini, kao mogući uzroci su: poboljšana regulacija i kontrola upotrebe opijata, povećana dostupnost tretmana za zavisnost od opijata, Smanjena dostupnost ilegalnih opijata na tržištu, promjena u stilu života kod mladih.

Amfetamin: Jasan porast sa 14,88% u 2021. godini na 22,50% u 2025. godini. Kao mogući uzroci su: povećana dostupnost i popularnost amfetamina, promjene u preferencijama korisnika droga.

THC (Tetrahidrokanabinol): Stabilan procenat pozitivnosti unazad tri godine od 27%. Stabilan procenat pozitivnosti na kanabinoide od 27% u periodu od tri godine ukazuje na: kontinuiranu i nepromijenjenu prisutnost upotrebe kanabinoida u populaciji pacijenata koji se testiraju, odsustvo značajnog porasta ili pada trenda uprkos promjenama u ukupnom broju testiranja i pacijenata. Drugim riječima, problem je hroničan, ali stabilan.

BZD (Benzodiazepini): Blagi pad sa 64,23% u 2021. godini na 60,82% u 2024. godini i ponovo porast na 63,8 u 2025. godini, uz povremene fluktuacije.

COC (Kokain): Značajan porast sa 0,25% u 2021. godini na 3,76 % u 2025. godini. Kao mogući uzroci su: Povećana dostupnost kokaina na tržištu, rast tražnje za stimulansima u određenim populacijama.

MDMA (3,4-Metilendioximetamfetamin): Opšti pad sa 3,08% u 2021. godini na 1,59% u 2025. godini, uz kratkoročne fluktuacije. Kao mogući uzroci su: smanjena popularnost MDMA-a među korisnicima, povećana dostupnost drugih stimulansa koji zamjenjuju MDMA, efikasnije preventivske kampanje usmjerene na MDMA.

Tramal (tramadol): Fluktuirajući trend sa blagim povećanjem ukupnog procenta sa 4,01% u 2021. godini na 5,15% u 2024. godini zatim značajan pad na 3,10% u 2025. godini.

Alkohol: kontonirani blagi pad pozitivnosti na alkohol, sa 12,57% u 2021. na 11,22% u 2024, pa na 9,57% u 2025. Kao mogući uzroci su: promjene u zakonodavstvu i regulaciji prodaje alkohola, povećana svijest o zdravstvenim rizicima povezanih s konzumacijom alkohola, socio-ekonomski faktori koji utječu na potrošnju alkohola.

Analiza tabele broj 10. koja prikazuje procenat pozitivnosti testova na psihoaktivne supstance u periodu 2021.–2025.

Tabela br. 11 Procenat pozitivnosti testova na psihoaktivne supstance u periodu 2021.–2025.								
God./Sup.	Opijate %	Amfetamin %	THC %	BZD %	COC %	MDMA%	Tramal %	Alkohol %
2025	7,32	22,50	27,32	63,81	3,76	1,59	3,10	9,57
2024	5,94	21,27	27,46	60,82	2,92	1,82	5,15	11,22
2023	6,45	16,91	27,87	56,03	1,56	1,50	4,29	7,64
2022	9,92	16,62	28,03	62,81	0,25	1,58	6,14	12,94
2021	12,18	14,88	33,62	64,23	0,25	3,08	4,01	12,57

Tabela prikazuje fluktuacije u procentu pozitivnosti za različite supstance kod pacijenata Zavoda za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona. Podaci se odnose na period od 2021. do 2025. godine.

Opšti trendovi i analiza po supstancama

A. Opijati: Trend: Postepeni pad od 12,18% do 7,32%. Interpretacija: Moguće smanjenje upotrebe opijata u populaciji pacijenata. Efektivniji tretmani supstitucije (metadon, buprenorfin). Kontrola i regulacija lijekova.

B. Amfetamin: Trend: Konstantan rast sa 14,88% do 22,50%. Interpretacija: Povećana dostupnost i upotreba amfetamina („spid“) u populaciji. Trend ukazuje na potrebu za dodatnim preventivnim i terapijskim programima usmjerenim na amfetamine.

C. THC: Trend: Blagi pad sa 33,62% do 27,32%. Interpretacija: Popularnost marihuane je stabilna, ali blagi pad može odražavati smanjenje upotrebe ili promjenu u populaciji pacijenata.

D. BZD (Benzodiazepini): Trend: Visoka prevalencija, blagi pad sa 64,23% na 63,81%. Interpretacija: Benzodiazepini su i dalje najzastupljenija supstanca. Potrebno kontinuirano praćenje i kontrola propisivanja.

E. Kokain (COC): Trend: Rastući trend od 0,25% do 3,76%. Interpretacija: Početna niska prevalencija, ali rast može ukazivati na ulazak kokaina u lokalno tržište supstanci.

F. MDMA: Trend: Pad sa 3,08% na 1,59%. Interpretacija: Smanjena upotreba MDMA u populaciji pacijenata. Može biti rezultat smanjenja dostupnosti ili promjena u preferencijama korisnika.

G. Tramadol (Tramal): Trend: Fluktuirajući; rast u 2022., pad u 2024., značajan pad u 2025. (3,10%). Interpretacija: Blagi porast do 2022. može biti rezultat samoliječenja bolova ili zloupotrebe. Pad u 2024.–2025. može ukazivati na bolju regulaciju dostupnosti i receptura od strane ljekara.

H. Alkohol: Trend: Blagi pad sa 12,57% na 9,57%. Interpretacija: Alkohol ostaje značajan faktor rizika, ali blagi pad može reflektovati promjene u populaciji ili u edukaciji i prevenciji.

Opšti trendovi i zaključci:

Opijati i Tramadol pokazuju pad, što sugerirše efikasnu kontrolu i regulaciju supstanci ili uspjeh u tretmanima supstitucije.

Amfetamin i Kokain pokazuju rast, što zahtijeva pažnju u preventivnim i terapijskim programima.

Benzodiazepini ostaju dominantna supstanca, sa visokim procentom pozitivnosti.

THC i Alkohol pokazuju blagi pad, što sugerirše stabilizaciju u populaciji.

MDMA pokazuje pad i nisku prevalenciju, što ukazuje na smanjenu prisutnost u populaciji.

Preporuke na osnovu trendova

Povećati preventivne i edukativne programe za amfetamin i kokain, posebno među mladom populacijom.

Održavati kontrolu propisivanja benzodiazepina i tramadola kako bi se spriječila zloupotreba.

Praćenje trendova THC i alkohola radi održavanja edukativnih i terapijskih intervencija.

Redovno izvještavanje i grafički prikazi trendova kako bi se vizualno pratilo povećanje ili smanjenje supstanci.

II 1.4. Decentralizacijski model rada u Zavodu

Specifičnost rada našeg Zavoda je decentralizacijski model, odnosno pružanje usluga po općinama Zeničko-dobojskog kantona. Pregledi pacijenata, testiranja i podjela supstitucione terapije obavlja se u osam ambulanti i samo izuzetno na Detoksu, što praktično čini 9 punktova za preglede i podjelu supstitucione terapije. Metadonske ambulante rade u Zenici, Visokom, Brezi, Kaknju, Varešu, Doboj-Jugu, Tešnju i Maglaju. Također, imali smo dvije ambulante u KPZ Zenica i Busovača gdje se obavljalo mjesečni kontrolni pregledi i vršilo je podjela supstitucione terapije. Sa ovakvim radom na terenu, Zavod je jedina ustanova u BiH koja je načinila decentralizaciju prijema i pregleda pacijenata, kao i distribuciji supstitucione terapije. Jedina smo ustanova koja omogućava pacijentu da u svojoj općini/gradu ima kompletnu medicinsku uslugu ove vrste. U tu svrhu obavlja se ogroman terenski rad. Svakog utorka jedan tim sa ljekarom neuropsihijatom i dva medicinska tehničara ide službenim autom u tri grada kantona. Četvrtkom (ili nekad drugim danom u sedmici), odlazi drugi tim sa psihologom, socijalnim radnikom i glavnim medicinskim tehničarom u pružanju usluga iz svog djelokruga rada. Treći tim koji pripada primarnoj prevenciji, obilazi teren baveći se prevencijom bolesti ovisnosti koja je bila u godini pandemije reducirana.

II 1.5. Supstitucionna terapija

Supstitucionom terapijom do sada je liječeno 1020 pacijenata (939 muškaraca ili 92,4% i 77 žene ili 7,6%). Metadonom je ukupno liječeno 892 pacijenata, a suboxonom 226.

U 2025. godini supstitucionom terapijom liječen je 316 pacijent 227 metadonom i 89 suboxonom). U 2024. godini supstitucionom terapijom liječen je 331 pacijent (244 metadonom i 87 suboxonom). Supstitucionom terapijom u 2023. godini liječeno je 330 pacijenata (249 metadonom i 81 suboxonom), što je za 7,6% manje u odnosu na 2022. i 2021. godinu.

Tabela br. 12 Broj liječenih pacijenata supstitucionom terapijom po godinama						
Godina	2025	2024	2023	2022	2021	2020
Liječ. sups. Th.	316	331	330	357	357	372

Na dan 31.12.2025. godine, na supstitucionoj terapiji bilo je 240 pacijenta (175 na metadonu i 65 na suboxonu). Broj pacijenata koji je tokom godine skinut sa terapije, a čime se i mjesri uspješnost terapijskog tretmana je 76 (316-240) što iznosi 25% liječenih pacijenata. Prema parametrima Svjetske zdravstvene organizacije odličnim uspjehom se smatra postignuti procenat od 20% liječenih pacijenata.

Na dan 31.12.2024. godine, na supstitucionoj terapiji bilo je 268 pacijenta (215 na metadonu i 53 na suboxonu), što znači da je broj pacijenata na supstitucionoj terapiji smanjen za 10,5% u odnosu na prethodnu godinu i za 15% u odnosu na 2023. godinu.

Na dan 31.12.2023. godine, na supstitucionoj terapiji bilo je 282 pacijenta (222 na metadonu i 60 na suboxonu).

Tabela br. 13 Broj pacijenata na supstitucionoj terapiji na dan 31.12. po godinama					
31.12.2025.	31.12.2024.	31.12.2023.	31.12.2022.	31.12.2021.	31.12.2020..
240	268	282	276	294	314

Razlog za smanjenje broja pacijenata na supstitucionoj terapiji je činjenica da je određeni broj pacijenata završio program detoksifikacije putem stacionarnog ili ambulantnog „skidanja“ sa zamjenske terapije. Broj novoregistrovanih ovisnika je manji u odnosu na broj detoksificiranih pacijenata.

Tabela br. 14 Broj pacijenata na supstitucionoj terapiji po gradovima Ze-Do kantona									
Grad/ godina	Zenica	Tešanj	Doboj- jug	Maglaj	Visoko	Kakanj	Breza	Vareš	KPZ
2025	182	20	0	2	17	7	11	1	0
2024.	183	20	1	3	17	10	11	0	23
2023.	191	23	2	3	17	9	12	0	25

II 1.5.1. Metadonska terapija

Usluge davanja metadona

U toku 2025. godine je na 10 punktova pojedinačno izdato **62878** doza lijeka rastvorenog u soku. Od toga je izdato **44966** doza u Zenici (Ambulanta), na Detoxu **1576**, a ostalo na terenskim ambulantama.

U toku 2024. godine je na 10 punktova pojedinačno izdato **68966** doza lijeka rastvorenog u soku. Od toga je izdato **48501** doza u Zenici (Ambulanta), na Detoxu **1756**, a ostalo na terenskim ambulantama, dok je u 2023. godini na 10 punktova pojedinačno izdato **73868** doza lijeka rastvorenog u soku. Od toga je izdato **50512** doza u Zenici (Ambulanta), na Detoxu **1790**, a ostalo na terenskim ambulantama.

Svaka ova usluga podrazumijeva kontakt sa pacijentom i niz radnji u vezi sa pripremom, izdavanjem, registracijom i potpisom pacijenta, te obradom podataka. Iz navedenog je vidljivo da je broj usluga u 2025 godini manji za 6088 ili 8,8%.

Tabela br. 15 Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2025. godini

Mjesec	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busovača	UKUPNO
Januar	4038	93	92	460	216	248	31	495			5673
Februar	3591	66	83	410	196	198	3	481			5028
Mart	3881	120	74	464	219	208		547			5513
April	3647	154	79	419	209	188		489			5185
Maj	3757	381	57	417	212	179		453			5456
Juni	3679	84	64	403	209	180		390			5009
Juli	3775	143	93	432	217	186		384			5230
August	3802	135	93	426	218	186		388			5248
Septembar	3705	103	82	411	209	211		419			5140
Oktobar	3761	70	66	431	217	216		409			5170
Novembar	3583	96	90	413	211	206		391			4990
Decembar	3747	131	79	426	212	200		441			5236
UKUPNO	44966	1576	952	5112	2545	2406	34	5287	0	0	62878

Tabela br. 16 Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2024. godini

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busovača	UKUPNO
Mjesec	Januar	4238	164	90	527	186	224	62	481	19	93	6084
	Februar	3877	157	87	493	174	251	58	472	25	135	5729
	Mart	4134	158	97	527	186	248	62	513	/	115	6040
	April	3967	166	100	487	180	240	60	508	/	/	5708
	Maj	4010	125	93	465	186	248	62	525	/	/	5714
	Juni	3929	172	90	423	180	240	40	479	/	/	5553
	Juli	4088	189	80	448	186	240	31	496	/	/	5758
	August	4138	168	62	465	186	275	31	469	/	/	5794
	Septembar	3982	134	66	450	181	269	30	477	/	/	5589
	Oktobar	4134	119	83	465	186	279	31	506	/	/	5803
	Novembar	3925	90	58	450	174	270	30	490	/	/	5487
	Decembar	4079	114	88	444	205	250	31	496	/	/	5707
	UKUPNO	48501	1756	994	5644	2210	3034	528	5912	44	343	68966

Tabela br. 17 Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2023. godini

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busovača	UKUPNO
Mjesec	Januar	4301	134	93	561	309	272	62	558	31	31	6352
	Februar	3790	154	84	514	280	252	56	496	28	23	5677
	Mart	4183	139	79	550	310	288	62	505	20	74	6210
	April	4195	113	90	540	300	286	60	488	/	60	6132
	Maj	4343	127	93	558	308	275	62	494	/	72	6332
	Juni	4219	178	82	527	300	240	60	498	/	84	6188
	Juli	4330	154	62	535	313	248	59	513	/	93	6307
	August	4319	138	85	558	290	248	48	496	/	93	6275
	Septembar	4207	199	90	540	220	212	60	481	/	88	6097
	Oktobar	4306	139	92	580	210	248	62	510	/	80	6227
	Novembar	4111	152	90	550	213	237	60	485	/	74	5972
	Decembar	4208	163	91	557	214	232	61	492		81	6099
	UKUPNO	50512	1790	1031	6570	3267	3038	712	6016	79	853	73868

Tabela br. 18 Broj usluga na metadonskoj terapiji po godinama			
Godina	2023.	2024.	2025.
Broj usluga	73868	68966	62878

Trend i kretanja

- 2023. godina predstavlja referentnu i najopterećeniju godinu, s najvećim brojem evidentiranih usluga u posmatranom periodu.
- U 2024. godini zabilježen je pad broja usluga u odnosu na 2023. godinu (smanjenje od približno 6,6%), što ukazuje na početak silaznog trenda.
- 2025. godina nastavlja ovaj trend sa dodatnim smanjenjem broja usluga (ukupno smanjenje od oko 9% u odnosu na 2024. godinu).

Mogući razlozi uočenog pada

- Smanjenje ukupnog broja pacijenata uključenih u metadonsku terapiju.
- Stabilizacija pacijenata i uvođenje rjeđih dolazaka u ambulantu (npr. produženi intervali preuzimanja terapije).
- Prelazak dijela pacijenata na druge oblike supstitucione terapije (buprenorfin ili kombinovane terapije).
- Organizacioni i kadrovski faktori, kao i promjene u terapijskim protokolima.

Zaključna procjena

Uprkos uočenom smanjenju broja usluga u periodu 2023–2025, metadonska supstituciona terapija i dalje ostaje jedan od ključnih terapijskih stubova u radu Ambulante Zavoda. Uočeni trend zahtijeva kontinuirano praćenje, uz paralelnu analizu broja pacijenata i ishoda liječenja, kako bi se procijenilo da li pad odražava pozitivne terapijske ishode ili sistemske promjene u organizaciji rada

Potrošnja metadona

U 2025. godini potrošeno je 461428 mililitara metadona dok je u 2024. godini potrošeno 503193 mililitara metadona.

Tabela br. 19 Potrošnja metadona u mililitrima po gradovima i mjesecima u 2025.god.
--

Mjesec	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Ju	Tešanj	Maglaj	PZ Busova	UKUPNO
Januar	30858,5	468,5	215	3377,5	1193,5	1308,5	28	3432,5	/	/	40882
Februar	27577	242	207	3267	1109,5	1053,5	/	3430,5	/	/	36886,5
Mart	28669	536	158,5	3302,5	1118	960	/	3600	/	/	38344
April	30924	613	203,5	3916	1325,5	1071,5	/	3806,5	/	/	41860
Maj	26681	381	123,5	3020,5	1047	856	/	2936,5	/	/	35045,5
Juni	29310,5	314,5	147	3037	1050	883,5	/	3506	/	/	38248,5
Juli	29772,5	536	289,5	3529,5	1226,5	927,5	/	2784	/	/	39065,5
August	28192	655,5	244	3054	1158,5	983	/	2830,5	/	/	37117,5
Septembar	30653	307	240,5	3707,5	1229	1002	/	3581	/	/	40720
Oktobar	30407,5	264,5	166	3115,5	1150	1176,5	/	2871,5	/	/	39151,5
Novembar	27100,5	397,5	222	3017	1062	1056	/	2802	/	/	35657
Decembar	29104	429	201	3304	1152	1025		3235			38450
UKUPNO	349249,5	5144,5	2417,5	39648	13821,5	12303	28	38816	0	0	461428

Tabela br. 20 Potrošnja metadona u mililitrima po gradovima i mjesecima u 2024.god

Mjesec	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	PZ Busovač	UKUPNO
Januar		31158,5	665,5	323	4661	975	1324,5	272	4390	139	651	44559,5
Februar		31598,5	604	302,5	4037,5	854	1258	224	3838	175	574,5	43466
Mart		27740,5	662,5	346,5	3948	826	1188,5	224	3789	/	271	38996
April		32206	809,5	372,5	4562	1004,5	1389,5	280	4630,5	/	/	45254,5
Maj		31596,5	589	278	3675	840	1301	224	3936,5	/	/	42440
Juni		27474	1132,5	282	3248	805	1204	98	3645	/	/	37888,5
Juli		31198	1085,5	264,5	4068	962,5	1327	70	4418,5	/	/	43394
August		31222,5	789,5	154	3475	826	1347	56	3503	/	/	41373
Septembar		29988,5	583,5	178,5	3418	796,5	1342,5	56	3591	/	/	39954,5
Oktobar		31719,5	516	186,5	4133	952	1434	52,5	4216,5	/	/	43210
Novembar		29100	528,5	148,5	3502	780	1382,5	42	3567	/	/	39050,5
Decembar		32309,5	389,5	245,5	3898	1237,5	1379,5	38,5	4108,5	/	/	43606,5
	UKUPNO	367312	8355,5	3082	46625,5	10859	15878	1637	47633,5	314	1496,5	503193

Tabela broj 21 Potrošnja metadona u mililitrima po gradovima i mjesecima u 2023.god

Mjesec	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	PZ Busovač	UKUPNO
Januar		31957,5	610,5	397	4756,5	1890	1529	272	4724,5	90	336	46563
Februar		30372,5	551,5	371,5	3988,5	1646	1393,5	224	3990	84	345,5	42967
Mart		32489,5	559,5	360,5	3962	1678,5	1583,5	224	3734	54	606,5	45252
April		30604	508	399,5	4055	1702,5	1683,5	232	3910,5	/	510	43605
Maj		33129	590,5	427	4559,5	1943	1710	272	4389	/	640	47660
Juni		32549	884	322	3993,5	1689	1565	224	4034	/	778	46038,5
Juli		32025,5	801	154	3963	1682,5	1464	224	3827,5	/	798	44939,5
August		33217,5	734	293,5	4709,5	1846	1683	172	4568,5	/	652,5	47876,5
Septembar		31383,5	753	329	4179,5	1140,5	1366	248	3865	/	514,5	43779
Oktobar		32499	575	326,5	5163,5	1117	1615	280	4637	/	515	46728
Novembar		31265,5	615,5	344	4236,5	939	1376	224	3827	/	447	43274,5
Decembar		31716	648	333	4526	1065	1452	251	4110	/	489	44590
	UKUPNO	383208,5	7830,5	4057,5	52093	18339	18420,5	2847	49617	228	6632	543273

Tabela br. 22 Potrošnja metadona u mililitrima po godinama

Godina	2023.	2024.	2025.
Potrošnja	543273	503193	461428

Tabela broj 21. prikazuje godišnju potrošnju metadona u mililitrima tokom tri godine.

Analiza tabele broj 21 – Potrošnja metadona u mililitrima po godinama (2023–2025)

Tabela prikazuje ukupnu potrošnju metadona izraženu u mililitrima u periodu od 2023. do 2025. godine.

- 2023. godina: 543.273 ml
- 2024. godina: 503.193 ml
- 2025. godina: 461.428 ml

Trend i kretanja

- U posmatranom periodu evidentan je **kontinuirani pad potrošnje metadona** iz godine u godinu.
- U **2024. godini** potrošnja je smanjena za približno **7,4%** u odnosu na 2023. godinu.
- U **2025. godini** zabilježen je dodatni pad od oko **8,3%** u odnosu na 2024. godinu.
- Ukupno smanjenje potrošnje metadona u periodu 2023–2025. iznosi približno **15,1%**.

Mogući razlozi smanjenja potrošnje

- **Optimizacija terapijskih doza**, uz individualizirani pristup i postupno smanjenje doza kod stabilnih pacijenata.
- **Prelazak dijela pacijenata na alternativne supstitucione terapije**, poput buprenorfina.
- **Uvođenje produženih režima izdavanja terapije**, što smanjuje ukupnu potrošnju.
- **Bolja kontrola propisivanja i racionalnija potrošnja** lijeka.

Povezanost s brojem usluga

Pad potrošnje metadona je u skladu sa smanjenjem broja pruženih usluga na metadonskoj terapiji u istom periodu, što ukazuje na strukturne i organizacione promjene u terapijskom programu, a ne na nagli prekid ili smanjenje dostupnosti liječenja.

Zaključna procjena

Trend smanjenja potrošnje metadona u periodu 2023–2025. može se tumačiti kao rezultat stabilizacije terapijskog programa, racionalizacije liječenja i mogućih pozitivnih ishoda kod dijela pacijenata. Ipak, navedeni pokazatelji zahtijevaju kontinuirano praćenje kako bi se osiguralo da smanjenje potrošnje ne utiče negativno na kvalitet i dostupnost terapije.

II 1.5.2. Terapija Suboxonom

Od 2013. godine u Zavodu se uvodi novi lijek u tretmanu opijatske ovisnosti, a to je Suboxon (Buprenorfin/Naloxon). Terapija Suboxonom se na početku administracije, odnosno, prve 2-4 sedmice davanja, daje supervizirano u ustanovi. Nakon postizanja sigurnosti i stabilizacije pacijenata, koji pokazuje motivaciju i dobar uvid u svoje stanje, suboxon se daje za „ponijeti kući“. Nastavljaju se dogovoreni kontrolni pregledi i testiranja na opijate u Zavodu za 7-14 dana. Ukoliko je pacijent pozitivan na opijate vraća se na supervizirano davanje lijeka u Zavodu ili se pravi transfer na metadon. Naše iskustvo sa ovim lijekom je pokazalo da nema prednosti nad metadonom i svaki lijek ima svoju indikaciju.

Doze: Srednja doza Buprenorfin/Naloxon u izvještajnom periodu bila je 6,97 mg/dan, srednja doza Buprenorfin/Naloxon u 2024. je bila 7,05 mg, u 2023. godini je bila 7,01 mg/dan, Prosječna doza Buprenorfin/Naloxon unazad 3 godine konstantno je oko 7 mg/dan.

Usluga izdavanja Suboxona

U toku 2025. godine u Zavodu je izdato 20859 pojedinačnih doza suboxona.

Tabela br. 23 Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji u 2025. godini
--

Mjesec	Zenica	Detox	UKUPNO
Januar	1663	144	1807
Februar	1571	135	1706
Mart	1763	116	1879
April	1614	112	1726
Maj	1505	108	1613
Juni	1602	92	1694
Juli	1638	100	1738
August	1601	159	1760
Septembar	1556	115	1671
Oktobar	1684	78	1762
Novembar	1696	68	1764
Decembar	1627	112	1739
UKUPNO	19520	1339	20859

Tabela br. 24 Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji u 2024. godini

	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	Visoko	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	1543	91	/	/	31	62	1727
	Februar	1547	69	/	/	28	8	1652
	Mart	1569	90	/	/	26	/	1685
	April	1464	91	/	/	26	/	1581
	Maj	1510	110	/	/	31	/	1651
	Juni	1516	90	/	/	26	/	1632
	Juli	1663	121	/	/	30	/	1814
	August	1694	94	/	/	26	/	1814
	Septembar	1594	90	/	/	30	/	1714
	Oktobar	1517	93	/	/	31	/	1641
	Novembar	1484	90	/	/	30	/	1604
	Decembar	1569	118	/	/	23	/	1710
	UKUPNO	18670	1147	0	0	338	70	20225

Tabela br. 25 Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji u 2023. godini

	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	Visoko	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	1570	49	/	/	14	62	1695
	Februar	1440	42	/	/	26	56	1564
	Mart	1623	35	/	/	31	62	1751
	April	1547	37	/	/	30	78	1692
	Maj	1567	65	/	/	30	93	1755
	Juni	1467	39	/	/	30	90	1626
	Juli	1544	31	/	/	31	93	1699
	August	1559	38	/	/	31	83	1711
	Septembar	1554	37	/	/	30	30	1651
	Oktobar	1622	31	/	/	31	54	1738
	Novembar	1596	31	/	/	30	53	1710
	Decembar	1590	33	/	/	30	46	1699
	UKUPNO	18679	468	0	0	344	800	20291

Tabela br. 26 Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji po godinama			
Godina	2023.	2024.	2025
Broj usluga	20291	20225	20859

Analiza tabele broj 25 – Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji po godinama (2023–2025)

Godina / Broj usluga:

- 2023: 20.291
- 2024: 20.225
- 2025: 20.859

Analiza trenda suboxonske terapije

U periodu od 2023. do 2025. godine broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji pokazuje **izraženu stabilnost**, uz minimalne oscilacije između posmatranih godina.

U **2025. godini** dolazi do blagog porasta broja usluga, čime se potvrđuje stabilan i blago rastući trend suboxonske terapije u odnosu na metadon. Preporuka Evropske agencije za praćenje događaja je da u BiH uključenost suboxona bude 30% u ukupnom tretmanu zamjenskom terapijom, taj procenat se skoro realizirao u promatranom period.

Ovakvo kretanje ukazuje na stabilnu terapijsku populaciju pacijenata, dobru adherenciju na terapiju i kontinuitet u pružanju ovog oblika supstitucionog liječenja.

Tabela br 26. Uporedna analiza broj pruženih usluga supstitucione terapije

Godina	Metadonska terapija	Suboxonska terapija
2023	73.868	20.291
2024	68.966	20.225
2025	62.878	20.859

U istom periodu, metadonska terapija pokazuje kontinuirani pad broja pruženih usluga, dok suboxonska terapija zadržava stabilan nivo uz blagi porast u 2025. godini.

Udio suboxonske terapije u ukupnim supstitucionim uslugama raste sa približno 21,5% u 2023. godini na oko 27% u 2025. godini, iako metadonska terapija i dalje predstavlja dominantan oblik supstitucionog liječenja.

Zaključna procjena

Analiza tabele broj 25, u poređenju sa podacima o metadonskoj terapiji, pokazuje da ambulanta Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona provodi uravnotežen i savremen supstiticioni program. Dok metadonska terapija i dalje nosi najveći dio terapijskog opterećenja, suboxonska terapija pokazuje stabilnost i blagu tendenciju rasta, što ukazuje na postupnu optimizaciju terapijskih pristupa, individualizaciju liječenja i unapređenje kvaliteta zdravstvene zaštite za pacijente s opijatskom ovisnošću.

Potrošnja Suboxona

U toku 2025. godine u Zavodu je potrošeno **145068 mg** suboxona.

Tabela br. 27 Utrošak suboxona po mjesecima i punktovima u 2025. godini u mg.							
Mjesec	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	Visoko	KPZ Busova	UKUPNO
Januar	10488	654	/	/	/	/	11142
Februar	10358	752	/	/	/	/	11110
Mart	10708	968	/	/	/	/	11676
April	12090	666	/	/	/	/	12756
Maj	10362	656	/	/	/	/	11018
Juni	11806	576	/	/	/	/	12382
Juli	12384	624	/	/	/	/	13008
August	11094	1346	/	/	/	/	12440
Septembar	12092	617	/	/	/	/	12709
Oktobar	12340	376	/	/	/	/	12716
Novembar	11622	400	/	/	/	/	12022
Decembar	11395	694					12089
UKUPNO	136739	8329	0	0	0	0	145068

	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	Visoko	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	10376	481	/	/	272	496	11625
	Februar	11392	427	/	/	216	64	12099
	Mart	10110	747	/	/	176	/	11033
	April	11778	568	/	/	224	/	12570
	Maj	10625	732	/	/	248	/	11605
	Juni	9954	616	/	/	192	/	10762
	Juli	11541	794	/	/	240	/	12575
	August	11374	632	/	/	216	/	12222
	Septembar	10634	728	/	/	232	/	11594
	Oktobar	10864	560	/	/	248	/	11672
	Novembar	9664	560	/	/	248	/	10472
	Decembar	11022	736	/	/	176	/	11934
	UKUPNO	129334	7581	0	0	2688	560	140163

Tabela br. 28 Utrošak suboxona po mjesecima i punktovima u 2024. godini u mg

Tabela br. 29 Utrošak suboxona po godinama po miligramima			
Godina	2023.	2024.	2025.
Potrošnja suboxona u mg	141306	140163	145068

Analiza tabele broj 29 – Utrošak suboxona po godinama (u miligramima, 2023–2025)

Godina / Utrošak (mg):

- 2023: 141.306 mg
- 2024: 140.163 mg
- 2025: 145.068 mg

Analiza trenda utroška suboxona

U posmatranom periodu od 2023. do 2025. godine, utrošak suboxona pokazuje visok stepen stabilnosti, uz minimalne oscilacije između godina.

U 2024. godini zabilježen je blagi pad utroška u odnosu na 2023. godinu, koji iznosi manje od 1%, što ukazuje na stabilne terapijske doze i ujednačen broj pacijenata. U 2025. godini evidentiran je umjeren porast utroška suboxona, 3,5%, što može biti povezano sa blagim povećanjem broja usluga ili povećanjem broja pacijenata koji se uključuju na suboxon i pored blagog pada prosječne terapijske doze kod pacijenata.

Zaključna procjena

Podaci iz Tabele broj 29 i Tabele broj 21 ukazuju da se supstitucionni program u Ambulanti Zavoda razvija u pravcu veće terapijske stabilnosti, racionalnog upravljanja lijekovima i individualizacije liječenja.

Dok metadon i dalje ostaje ključni lijek u liječenju opijatske ovisnosti, suboxon sve više dobija na značaju kao stabilan i siguran terapijski modalitet. Ovakav odnos potrošnje oba lijeka

potvrđuje stručni i uravnotežen pristup Zavoda u planiranju i provođenju supstitucionog liječenja.

II 1.6. Testiranje na markere hepatita B, C i HIV-a

Zarazne bolesti poput hepatitisa C, B i HIV-a neraskidivo su povezane s bolestima ovisnosti o heroinu, prvenstveno zbog visokorizičnih ponašanja povezanih s intravenskom upotrebom droga. Korištenje zajedničkih igala i pribora za injektiranje predstavlja glavni put prijenosa ovih infekcija među ovisnicima. Uz to, socijalne i ekonomske okolnosti često otežavaju pristup prevenciji, ranoj dijagnostici i liječenju ovih bolesti. Integrisani pristup liječenju ovisnosti i zaraznih bolesti, koji uključuje edukaciju, motivaciju pacijenata za testiranje i saradnju s relevantnim zdravstvenim ustanovama, ključan je za smanjenje zdravstvenih rizika i poboljšanje ishoda liječenja u ovoj populaciji. Svi novoregistrovani pacijenti upućuju se na Infektivnu kliniku radi testiranja na hepatitis B, hepatitis C i HIV. Također, jednom godišnje ekipa s Infektivne klinike dolazi u našu ustanovu kako bi obavila retestiranje pacijenata u okviru obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv HIV-a.

Danas živimo u eri u kojoj je hronični hepatitis C (HCV) postao bolest koja se može izliječiti brzo, efikasno i sa vrlo malo nuspojava. Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) danas preporučuje primjenu najsavremenijih DAA (direktno djelujućih antivirusnih) lijekova za sve pacijente starije od 12 godina.

Krajem 2020. godine Zavod je izabran da učestvuje u aktivnostima Asocijacije infektologa BiH-a u ranom otkrivanju, upućivanju i liječenju pacijenata s hroničnim hepatitisom C u Bosni i Hercegovini kojeg realizira AI BiH uz podršku AbbVie d.o.o., tako da su pacijenti Zavoda prvi uključeni u ovaj program.

Tokom 2025. godine testirani su svi novootkriveni opijatski o isnici i nijedan pacijent nije imao pozitivan test, što je ohrabrujući pokazatelj da se ovisnisi o opijatima relativno na vrijeme uključuju u terapijski program, odnosno u periodu dok još nisu ušli u zarazu bolestima koje prate ovu populaciju pacijenata, Testirano je još već registrovanih 16 pacijenata od kojih 6 s pozitivnim rezultatima na hepatitis C.

Ključni aspekti supstitucionog terapijskog tretmana

Smanjenje rizika od predoziranja: Uključeni pacijenti imaju redovan nadzor stručnog osoblja, što omogućava pravovremenu intervenciju u slučaju potencijalnih komplikacija. Terapijski programi, poput metadonske i suboksonske terapije, stabilizuju fizičko i psihičko stanje pacijenata, smanjujući potrebu za konzumiranjem ilegalnih supstanci.

Smanjenje smrtnosti: Pacijenti na terapiji imaju nižu stopu smrtnosti jer su pod stalnim medicinskim i psihološkim nadzorom. Stručni timovi pružaju podršku u rješavanju dodatnih zdravstvenih problema, kao što su zarazne bolesti (hepatitis C i HIV), čime se poboljšava njihov ukupni zdravstveni ishod.

Socijalna reintegracija: Terapijski programi ne samo da smanjuju smrtnost već pomažu pacijentima da se integrišu u društvo, smanjujući rizik od socijalne izolacije koja često vodi ka recidivu i predoziranju.

Poboljšava kvalitet života pacijenata: Supstituciona terapija značajno poboljšava kvalitet života pacijenata jer smanjuje potrebu za ilegalnim supstancama, stabilizira psihofizičko stanje i omogućava redovniji, funkcionalniji svakodnevni život. Kroz stabilnost terapije pacijenti lakše

održavaju porodične odnose, zapošljavaju se ili se ponovo uključuju u obrazovni i društveni sistem. Istovremeno, porodice pacijenata dobijaju veću sigurnost, smanjuje se nivo stresa i konflikata, te se jača osjećaj povjerenja i nade u dugoročan oporavak.

Ekonomski dobiti supstitucione terapije: Supstituciona terapija donosi značajne ekonomske koristi kako za pojedinca i njegovu porodicu, tako i za društvo u cjelini. Kod pacijenata se smanjuju troškovi vezani za nabavku ilegalnih supstanci, liječenje komplikacija i česta hospitalizacija, što porodicama omogućava finansijsku stabilnost i redovniji prihod. Na nivou društva, supstituciona terapija smanjuje troškove zdravstvenog sistema, pravosuđa i policije, povećava radnu sposobnost i zapošljivost pacijenata te doprinosi većoj produktivnosti i dugoročnim uštedama javnih sredstava.

Podrška porodici i zajednici: Uključenje pacijenata u tretman ima širi uticaj na njihove porodice i zajednicu. Redovan tretman smanjuje opterećenje na zdravstveni sistem, socijalne službe i organe reda, dok istovremeno poboljšava kvalitet života pacijenata i njihovih bližnjih. Uključivanje pacijenata u tretman nije samo zdravstveni prioritet već i ključni korak u smanjenju smrtnosti i predoziranja.

III. Rad psihologa u Ambulanti

U Ambulanti radi jedan diplomirani psiholog, koji posjeduje evropski certifikat za psihoterapiju. Psiholog radi sa svim pacijentima koji dolaze na liječenje u Zavod. Sve je veći broj pacijenata koji dolaze s teškim traumama u podlozi ili s izraženim psihičkim poremećajima, pri čemu je ovisnost često sekundarna pojava.

Psiholog djeluje u okviru multidisciplinarnog tima, u saradnji sa psihijatrima, socijalnim radnikom i medicinskim tehničarima. Ovakav integrisani pristup omogućava sveobuhvatno liječenje, smanjenje zdravstvenih i društvenih posljedica ovisnosti, te doprinosi dugoročnim efektima u prevenciji kriminaliteta, socijalne isključenosti i opterećenja zdravstvenog sistema.

Neki od zadataka psihologa: na motivaciji za promjenu i prihvatanju liječenja, pomoć u kontroli nagona i prevenciji psihološko savjetovanje, individualna i grupna terapija, procjena ličnosti (psihotestiranja), rad recidiva, tretman komorbidnih psihičkih poteškoća (uključujući anksiozne i depresivne poremećaje, psiholoških trauma, poremećaji ličnosti - naročito granični i antisocijalni, psihotični poremećaji (često u vezi sa psihoaktivnim supstancama), poremećaji kontrole impulse itd), rad sa porodicom ovisnika, razvijanje zdravih strategija suočavanja sa stresom, podrška u resocijalizaciji i povratku svakodnevnom životu.

Psiholog radi i sa maloljetnicima. U posljednjem periodu sve je više sudskih mjera za obavezno liječenje od bolesti ovisnosti zbog počinjenog porodičnog nasilja pod uticajem neke supstance. Svi počinioci nasilja također dolaze na tretman kod psihologa u Ambulanti. Veliki broj pacijenata koji dolaze na tretman kod psihologa imaju i komorbidne, kako somatske tako i psihijatrijske bolesti što čini rad psihologa dodatno opterećavajućim. Procenat pacijenata sa komorbiditetom je oko 90 % naših pacijenata, a ovakav profil pacijenata

- Povećava težinu kliničke slike i hroničnost ovisnosti
- Smanjuje uspjehnost terapije i saradljivost pacijenta
- Značajno povećava rizik od recidiva
- Povećava rizik od suicidalnog ponašanja, nasilja i socijalne isključenosti
- Produžava i poskupljuje proces liječenja

Rad psihologa sa pruženim uslugama prikazan je tabelarno u narednim tabelarnim prikazom.

Tabela br. 30 Pregled usluga za 2025.god.		
Vrste usluge	2025.godine	2024.godine
Psihoterapija	350	234
Psihološko savjetovanje	831	754
Klinički intervju	82	62
Telefonski pozivi	6	12
Psihološki test	17	13
Izvještaji za van.kant.pacijente	309	255
Edukacije za CZMZ	5	2
Ukupan broj usluga	1600	1333

Tabela 30 pokazuje da je u 2025. godini došlo do **značajnog porasta ukupnog broja psiholoških usluga u ambulanti**, sa 1.333 usluge u 2024. godini na 1.600 usluga u 2025. godini, što predstavlja povećanje od oko 20%. Ovaj rast ukazuje na povećanu potrebu pacijenata za psihološkom podrškom, ali i na jačanje uloge psiholoških intervencija u okviru supstitucionog i rehabilitacijskog tretmana.

Psihoterapija obuhvata strukturirane, kontinuirane terapijske seanse usmjerene na rad na ovisničkom ponašanju, emocionalnoj regulaciji, motivaciji za liječenje i prevenciji recidiva. U 2025. godini zabilježen je izražen porast broja psihoterapijskih usluga sa 234 na 350, što jasno ukazuje na veći broj pacijenata uključenih u dugotrajniji i intenzivniji psihološki tretman.

Psihološko savjetovanje podrazumijeva kraće, fokusirane intervencije usmjerene na podršku pacijentima u kriznim situacijama, donošenju odluka, jačanju uvida u problem i poboljšanju svakodnevnog funkcionisanja. Ova vrsta usluge bilježi rast sa 754 na 831 uslugu, što potvrđuje stalnu i visoku potrebu pacijenata za savjetodavnom podrškom tokom liječenja.

Klinički intervju predstavlja početnu ili periodičnu psihološku procjenu pacijenata, koja uključuje prikupljanje podataka o psihičkom stanju, toku bolesti, komorbiditetima i socijalnom funkcionisanju. Povećanje broja kliničkih intervju sa 62 na 82 ukazuje na veći priliv novih pacijenata, ali i na pojačan monitoring postojećih korisnika terapije.

Telefonski pozivi odnose se na psihološku podršku, krizne intervencije i savjetovanje putem telefona, najčešće u situacijama kada pacijent nije u mogućnosti doći u ambulantu. U 2025. godini bilježi se smanjenje broja telefonskih poziva sa 12 na 6, što se može tumačiti kao veća dostupnost direktnih, neposrednih usluga u ambulanti.

Psihološki testovi uključuju primjenu standardizovanih instrumenata za procjenu kognitivnih funkcija, ličnosti, emocionalnog stanja i rizika od recidiva. Blagi porast sa 13 na 17 testiranja ukazuje na sve veći značaj objektivnih mjernih alata u procjeni napretka i planiranju terapije.

Izvještaji za van-kantonalne pacijente odnose se na stručne psihološke nalaze i mišljenja izrađene za potrebe drugih zdravstvenih ustanova, sudova, centara za socijalni rad ili komisija izvan kantona. Porast broja izvještaja sa 255 na 309 ukazuje na povećanu prepoznatljivost i stručni autoritet Zavoda izvan granica Zeničko-dobojskog kantona.

Edukacije za CZMZ (Centre za mentalno zdravlje) obuhvataju stručno-edukativne aktivnosti usmjerene na jačanje kapaciteta drugih zdravstvenih službi u oblasti ovisnosti. Povećanje broja edukacija sa 2 na 5 pokazuje jačanje preventivne i edukativne uloge Zavoda na nivou kantona.

Važno je naglasiti da je Zavod, prema odluci Federalnog ministarstva zdravstva, imenovan kao **referentni edukativni centar za bolesti ovisnosti**.

Ukupno posmatrano, struktura i obim psiholoških usluga u 2025. godini jasno ukazuju na širenje i produbljivanje psihološke komponente liječenja ovisnosti, uz rast potreba pacijenata i povećanu odgovornost psihologa u multidisciplinarnom timu. Ovi podaci potvrđuju da psihološke intervencije predstavljaju ključni stub kvaliteta i dugoročne uspješnosti tretmana u ambulantni Zavoda.

IV. Rad socijalnog radnika u Ambulanti

Izvještaj o radu socijalnog radnika u Odjeljenju za ambulantni tretman za period od 01.01.2025.-31.12.2025. godine

Pružanje zdravstvenih i socijalnih usluga u 2025. godine realizirano je u okviru unaprijed uspostavljenih i funkcionalnih sistema rada Zavoda, u skladu sa važećim stručnim i normativnim standardima. Aktivnosti su bile usmjerene na osiguravanje kontinuirane, dostupne i integrisane podrške pacijentima, s posebnim naglaskom na multidisciplinarni pristup u ambulantnom tretmanu.

Usluge socijalnog radnika su se provodile kao sastavni dio ambulantnog tretmana, ali i kroz aktivnosti usmjerene ka lokalnoj zajednici, s ciljem jačanja socijalne uključenosti pacijenata, unapređenja njihovog socijalnog funkcionisanja te prevencije relapsa i socijalne marginalizacije. Rad socijalnog radnika obuhvatao je *individualni savjetodavni rad, procjenu socijalnog statusa, saradnju sa porodicom pacijenata, kao i koordinaciju s relevantnim institucijama i službama u zajednici*.

Poseban doprinos kvalitetu individualnog rada ostvaren je kroz intenziviranje terenskog rada, koji je tokom 2025. godine sistematski provodila multidisciplinarna stručna ekipa, koju su činili psiholog i socijalni radnik, u prosjeku dva puta mjesečno. Aktivnosti na terenu bile su planirane i realizovane sistematski, u skladu sa procjenama stručnog tima i potrebama pacijenata, te su doprinijele kvalitetnijem individualnom pristupu i efikasnijem praćenju toka rehabilitacije i resocijalizacije.

Pored terenskog rada, tokom izvještajnog perioda realizovane su testiranja pacijenata-eksperimentatora i drugih lica, pri čemu je socijalni radnik imao značajnu ulogu u njihovoj pripremi i organizaciji, naročito u slučajevima koji su realizovani po nalogu nadležnih centara za socijalni rad. U tom kontekstu, aktivnosti socijalnog radnika obuhvatale su vođenje službene korespondencije sa centrima za socijalni rad, zaprimanje i obradu zahtjeva, prikupljanje relevantne dokumentacije, kao i koordinaciju termina i uslova za provođenje testiranja u saradnji sa drugim članovima stručnog tima. Socijalni radnik je, u saradnji sa centrima za socijalni rad, učestvovao u definisanju svrhe testiranja, usklađivanju procedura sa važećim propisima, te osiguravanju administrativno-organizacione podrške neophodne za pravovremenu i kvalitetnu realizaciju stručnih procjena. Ovakav način rada doprinio je unapređenju institucionalne saradnje, efikasnijem protoku informacija i dosljednoj primjeni standarda u postupcima stručne procjene i izrade potrebnih mišljenja.

Izvještaj o radu socijalnog radnika u Odjeljenju za ambulantni tretman za izvještajni period izrađen je na osnovu analize sistematski evidentiranih podataka o pruženim socijalnim

uslugama, s ciljem sagledavanja ukupnog obima i strukture rada socijalnog radnika u ambulanti Zavoda. Poseban akcenat stavljen je na identifikaciju ključnih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja rada, koji mogu poslužiti kao osnova za planiranje i unapređenje budućih tretmanskih intervencija, kao i za daljnji razvoj socijalnih usluga u okviru ambulantnog tretmana. Također, u izvještajnom periodu poseban fokus je stavljen na komparativni prikaz pokazatelja u odnosu na isti period prethodne godine. Time su analizirane promjene u obimu pruženih usluga, uz kratak analitički osvrt na uočene trendove, izazove u radu i preporuke za unapređenje prakse.

U 2025. godinoj socijalni radnik u Odjeljenju za ambulantni tretman pružio je ukupno **2.026 socijalnih usluga**, što predstavlja povećanje od **111 usluga (5,8%)** u odnosu na isti period prethodne godine (**1915 usluga**). Navedeni rast usluga ukazuje na kontinuitet i stabilnost u pružanju socijalnih usluga, kao i na zadržan ili blago povećan obim potreba pacijenata za socijalno-radnim intervencijama.

Tabela br. 31 Tabelarni pregled usluga socijalnog radnika 24/25. godine		
Pregled usluga	2024. god.	2025. god.
Individualni rad sa pacijentima (protokol, eksperimentatori-testiranja i teren)	1788	1836
Akta za pacijente (zdrav. osiguranje; soc. pomoć; sudske obaveze)	40	80
Vankantonalni pacijenti	54	55
Sudski pacijenti (broj upućenih rješenja)	14	38+ 1 maloljetnik
Pacijenti u terapijskim zajednicama	19	16
UKUPNO	1915	2.026

Poređenje po vrstama usluga:

Individualni rad sa pacijentima:

Godina 2024: 1.788 usluga / 2025: 1.836 usluga ; Promjena: +48 usluga

Individualni rad i dalje čini najveći udio ukupnih aktivnosti. Povećanje broja individualnih intervencija ukazuje na: porast broja pacijenata, veću potrebu za kontinuiranim praćenjem, složenije socijalne, porodične i pravne okolnosti pacijenata. Poseban značaj u 2025. godini imao je terenski rad psihologa i socijalnog radnika, koji se realizovao u kontinuitetu dva puta mjesečno. Terenski rad je omogućio neposredan uvid u životne uslove pacijenata, porodičnu dinamiku, socijalnu mrežu i faktore rizika u njihovom prirodnom okruženju. Ovakav vid rada doprinio je preciznijoj procjeni potreba pacijenata, pravovremenom prepoznavanju kriznih situacija te jačanju saradnje sa porodicom i lokalnom zajednicom.

Ovaj podatak potvrđuje da individualni pristup ostaje centralna osnova rada socijalnog radnika u sistemu tretmana.

Akta za pacijente:

Godina 2024: 40 usluga/ 2025: 80 usluga -Promjena: +100 %

Ovdje je zabilježen najizraženiji relativni porast. Udvostručenje broja akata ukazuje na: porast administrativno-pravnih zahtjeva, češće uključivanje institucija (sudovi, centri za socijalni rad, zdravstvene ustanove), povećanu potrebu za formalnim dokumentovanjem statusa pacijenata.

Ovaj trend jasno pokazuje da se socijalni rad sve više odvija na presjeku terapijskog i pravnog sistema, što zahtijeva dodatnu stručnu odgovornost i vrijeme.

Vankantonalni pacijenti:

Godina 2024: 54 usluge/ 2025: 55 usluga -Promjena: +1

Broj vankantonalnih pacijenata ostaje stabilan, što ukazuje na: kontinuiranu prepoznatljivost ustanove van kantona, potrebu za međuinstitucionalnom saradnjom, dodatne izazove u pogledu ostvarivanja prava i koordinacije sa matičnim institucijama pacijenata.

Sudski pacijenti:

Godina 2024: 14 usluga/ 2025: 38 usluga+ 1 maloljetnik -Promjena: + 24

U 2025. godini zabilježen je značajan porast broja sudskih pacijenata u odnosu na 2024. godinu, koji iznosi preko 170%, što ukazuje na izražen porast sudskih upućivanja, uključujući i pojavu maloljetnih pacijenata koja predstavlja dodatnu kompleksnost. Također, osim porasta izrečenih sudskih mjera liječenja, ovaj trend ukazuje na veću uključenost socijalnog radnika u praćenje mjera, izvještavanje i saradnju sa pravosuđem, povećan stepen odgovornosti i potrebe za multidisciplinarnim pristupom. Posebno je važno naglasiti da rad sa maloljetnikom nosi dodatne profesionalne, etičke i zakonske obaveze.

Pacijenti u terapijskim zajednicama

Godina 2024: 19 usluga/ 2025: 16 usluga -Promjena: -3

Zabilježen je blagi pad broja pacijenata u terapijskim zajednicama, što može ukazivati na: manji broj upućivanja, duže zadržavanje pacijenata u ambulantnom tretmanu, promjene u dostupnosti ili kapacitetima terapijskih zajednica. Istovremeno, smanjenje broja upućenih pacijenata može reflektovati bolju ranu identifikaciju problema, pravovremene socijalne intervencije i intenzivniji individualni pristup čime se smanjuje potreba za dugotrajnijim oblicima tretmana što je u skladu sa savremenim principima socijalne i zdravstvene zaštite.

Također, u izvještajnom periodu socijalni radnik u Odjeljenju za ambulantni tretman kontinuirano je i aktivno učestvovao u timskom radu, koji je podrazumijevao redovne jutarnje stručne brifinge, zajedničko planiranje terapijskih aktivnosti i drugim vidovima podrške pacijentima, te usklađivanje individualnih planova tretmana u okviru multidisciplinarnog tima. Ovakav oblik rada omogućio je pravovremenu razmjenu informacija, usklađen pristup u radu sa pacijentima i efikasnije rješavanje složenih psihosocijalnih situacija.

Značajan segment rada odnosio se na savjetodavni i edukativni rad sa članovima porodica pacijenata, kao i sa osobama uključenim u proces liječenja i rehabilitacije, s ciljem jačanja

porodičnih kapaciteta, unapređenja razumijevanja bolesti ovisnosti i smanjenja rizika od recidiva. Kroz individualne savjetodavne razgovore i kontinuiranu komunikaciju, socijalni radnik je doprinio jačanju podržavajuće mreže oko pacijenta, te aktivnom uključivanju porodice u proces oporavka.

Socijalni radnik je, pored aktivnosti unutar Odjeljenja za ambulantni tretman, bio uključen i u rad drugih organizacionih jedinica Zavoda, pružajući stručnu podršku u realizaciji zajedničkih aktivnosti, programskih sadržaja i internih procedura. Istovremeno je ostvarivana uspješna i kontinuirana međuinstitucionalna saradnja sa terapijskim zajednicama, centrima za socijalni rad, sudovima, kao i drugim zdravstvenim i socijalnim ustanovama, koja je bila usmjerena na koordinaciju mjera tretmana, razmjenu relevantnih informacija i usklađeno djelovanje u najboljem interesu pacijenata.

Kroz navedene aktivnosti, socijalni radnik je aktivno doprinio ostvarivanju i zaštiti prava pacijenata iz oblasti socijalne i zdravstvene zaštite, uključujući pristup odgovarajućim uslugama, ostvarivanje zakonom propisanih prava i podrške, te osiguravanje kontinuiteta brige tokom cijelog procesa liječenja, rehabilitacije i resocijalizacije.

Ovakav integrisani pristup potvrđuje značaj uloge socijalnog radnika kao ključnog člana multidisciplinarnog tima i važnog koordinatora između pacijenata, porodice i sistema institucionalne podrške.

Detaljniji prikaz strukture pruženih usluga, prema vrstama intervencija i oblicima rada, bit će prezentiran u okviru prezentacije Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju, kroz tabelarne i deskriptivne prikaze realiziranih aktivnosti, što će omogućiti dodatni uvid u raspodjelu i dinamiku rada socijalnog radnika tokom izvještajnog perioda.

Zaključak:

Uporedna analiza jasno pokazuje da je u 2025. godini došlo do: povećanja ukupnog obima rada, rasta administrativno-pravnih i sudskih intervencija, veće složenosti slučajeva, naročito onih povezanih sa sudskim mjerama. Rad socijalnog radnika se sve više pomjera prema kompleksnom koordinacijskom i pravno-socijalnom djelovanju, uz zadržavanje snažnog individualnog terapijskog fokusa. Ovi podaci opravdavaju potrebu za: jačanjem kadrovskih i sistemskih kapaciteta, dodatnom stručnom edukacijom, institucionalnim prepoznavanjem povećanog opterećenja socijalnog rada. Posebno je značajan porast broja sudskih pacijenata u tretman, što zahtijeva dodatnu pažnju i specifičan stručni pristup.

SAŽETAK IZVJEŠTAJA RADA AMBULANTE TOKOM 2025.GODINE.

Ukupan obim svih pruženih usluga u Ambulanti (2025)

Pojedinačni segmenti rada

- Supstitucione terapije (usluge metadona + suboxona): **83.737**
- Neuropsihijatrijski pregledi: **4.360**
- Testirani pacijenti: **3.410**
- Ukupan broj testiranih parametara: **15.350**
- Psihološke usluge: **1.333**
- Usluge socijalnog radnika: **2.026**

UKUPAN BROJ EVIDENTIRANIH USLUGA I POSTUPAKA = 110.216

(U ovu brojku uključeni su i dijagnostički, terapijski i psihosocijalni segmenti rada.)

Prosječan broj usluga po radnom danu

- $110.216 \div 261 = \approx 422$ usluge dnevno

Ambulanta je u prosjeku dnevno realizovala **preko 420 različitih usluga i postupaka**.

Opterećenje po zaposlenom

Godišnje

- $110.216 \div 10$ zaposlenih = 11.022 usluge po zaposlenom godišnje

Dnevno

- $11.022 \div 261 = \approx 42$ usluge po zaposlenom dnevno

Svaki zaposleni je u prosjeku dnevno učestvovao u realizaciji **više od 40 usluga**.

Komentar : Tokom 2025. godine Ambulanta Zavoda je, uz ukupno 10 zaposlenih, realizovala više od **110.000 različitih zdravstvenih, dijagnostičkih i psihosocijalnih usluga**, što u prosjeku iznosi preko **420 usluga dnevno**. Ovakav obim rada rezultira prosječnim dnevnim opterećenjem od **više od 40 usluga po zaposlenom**, što jasno ukazuje na izrazito visoko i kontinuirano opterećenje postojećih kadrovskih kapaciteta.

Kratki zaključak: Ukupan obim rada Ambulante Zavoda u 2025. godini pokazuje da se, pored supstitucione terapije, realizuje značajan broj dijagnostičkih, psiholoških i socijalnih intervencija. Navedeni pokazatelji jasno opravdavaju potrebu za dodatnim jačanjem kadrovskih i organizacionih kapaciteta radi očuvanja kvaliteta, sigurnosti i kontinuiteta pružanja zdravstvene zaštite. Ovakav obim rada potvrđuje potrebu za stabilnim kadrovskim kapacitetima, adekvatnim planiranjem resursa i kontinuiranom institucionalnom podrškom radu Ambulante.

Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona pruža **trenutni pristup supstitucionom programu**, tako da pacijenti koji se neposredno jave u ambulantu za uvođenje u program **bivaju primljeni istog dana**. Pacijenti koji zakazuju termin za pregled obično čekaju **najviše 7 dana**, što znači da je **prosječno vrijeme čekanja ≤ 7 radnih dana**. Ovakva organizacija rada omogućava **visoku dostupnost usluge, smanjenje rizika od prekida liječenja i kontinuiranu terapijsku podršku**, čime Zavod ostvaruje **efikasan i pravovremen odgovor na potrebe pacijenata s problemima ovisnosti**.

II 2. ODJELJENJE ZA STACIONARNI TRETMAN - DETOKS

Rad odjeljenja detoxa u toku 2025.godine karakteriše ispunjavanje svih postavljenih ciljeva i zadataka. Radni proces se odvijao u kontinuitetu bez većih poteškoća. Kadrovska popunjenost je bila na zadovoljavajućem nivou kao i snabdjevenost neophodnim medikamentima. Isto se može reći i za saradnju sa Kantonalnom bolnicom Zenica koja je bila dvosmjerna na dijagnostičko i specijalističko konsultativnom nivou.

II 2.1. Struktura pacijenata

Broj liječenih pacijenata u proteklom periodu sa komparativnim uvidom predstavljen je u sljedećoj tabeli.

Tabela br. 32. Komparacija broja pacijenata 2024.- 2025. godina		
Godina	2024	2025
Broj pacij.	86	79

Poboljšanim iskorištavanjem resursa i unapređenjem cost-benefit odnosa došlo je do skraćanja trajanja tretmana što je u konačnici dovelo i do blagog smanjenja broja tretiranih pacijenata.

Tabela br. 33 Struktura pacijenata po općinama 2024./2025. godine		
Općina/Godina	2024	2025
Zenica	25	28
Tešanj	3	6
Bugojno	6	0
Visoko	9	3
Kakanj	5	5
Breza	1	1
Maglaj	7	7
Olovo	1	2
Vitez	7	3
Travnik	5	3
Zavidovići	2	1
Odžak	0	1
Kiseljak	1	1
Donji Vakuf	0	1
Novi Travnik	3	2
Turbe	1	0
Jajce	3	4
Vareš	1	2
Gornji Vakuf	0	0
Žepče	4	5
Doboj jug	0	1
Cazin	0	1
UKUPNO	86	79

Tabela br. 34 Odnos kantonalni/vankantonalni pacijenti 2024-2025		
Godina	2024	2025
Pacijenti Ze- Do Kanton	53(61,62%)	54(68,35%)
Vankantonalni pacijenti	29(33,72%)	16(20,25%)
Sudski pacijenti	4(4,66%)	9(11,40%)

Ukupno	86(100%)	79(100%)
---------------	-----------------	-----------------

Došlo je do blagog pada broja tretiranih vankantonálnih pacijenata ali i do izrazitog porasta broja sudskih pacijenata koji se tretiraju od ovisnosti u sklopu izrečenih zaštitinih mjera najčešće zbog nasilja u porodici.

Nastavljen je trend dalje diverzifikacije unutar Kantona tako da su pacijenti iz svih općina Kantona imali adekvatan pristup stacionarnoj adiktološkoj zdravstvenoj zaštiti i nastojat ćemo da i u budućem radu taj trend zadržimo.

Tabela br. 35 Struktura vankantonálnih pacijenata 2024/2025		
Godina	2024	2025
Srednjobosanski kanton	28(100%)	15(93,75%)
Posavski kanton	0(0,00%)	1(6,25%)
Republika Srpska	0(0,00%)	0(0,00%)
Ukupno	28(100%)	16(100%)

Nastavljen je trend iz ranijih godina tako da je većina tretiranih pacijenata dolazila iz geografski bliskog Srednobosanskog Kantona.

Tabela br. 36 Struktura pacijenata po spolu 2024/2025		
Godina	2024	2025
Muški	78(90,69%)	76(96,20%)
Ženski	8(9,31%)	3(3,80%)

Procenat tretiran ovisnica je u korelaciji sa podacima iz ambulantno polikliničkog dijela gdje iznosi oko 10%.

Tabela br. 37 Prosječna starost pacijenata na dan prijema 2024/2025		
Godina	2024	2025
Prosječna starost	41,17	39,00

Došlo je do blagog sniženja starosti tretiranih pacijenata što se objašnjava većim brojem tretiranih ovisnika o stimulansima i tkz. novim drogama koji se umlađoj životnoj dobi javljaju na tretma. javljaju na tretman.

Tabela br. 38 Krvlju prenosive infekcije 2024/2025		
Godina	2024	2025
HCV pozitivni	11	10
HBV pozitivni	0	0
HIV pozitivni	0	0

Tabela br. 39 Broj intravenskih ovisnika 2024/2025

Godina	2024	2025
Broj intravenskih ovisnika	29	22

Tabela br. 40 Trajanje hospitalizacije 2024/2025		
Godina	2024	2025
Minimalno b/o dana	1	1
Maksimalno b/o dana	121	120
Prosječno bolničkih dana	23,93	28,70

Usprkos povećanom broju ovisnika sa dvojnomo psihijatrijskom dijagnozom te alkoholičara sa oštećenjima somatskog i duševnog zdravlja, povećanjem broja ovisnika o tkz. Novim drogama koji zahtjevaju specifičan tretmna poboljšanjem kvalitete, intenziteta i fleksibilnosti tretmana nije došlo do bitnijeg produženja trajanja tretmana iako se obzirom na ranije navedeno očekivalo suprotno.

Tabela br. 41 Doza metadona na prijemu 2024/2025		
Godina	2024	2025
Min doza MTD na prijemu	5mg	30mg
Max.doza MTD na prijemu	130mg	140mg
Prosječno MTD na prijemu	61,73mg	63,63mg

Detoksifikacija punim opijatnim agonistima (metadon) odvijala se već standardiziranim i etabliranim procedurama u kojima nije bilo bitnijih odstupanja.

Tabela br. 42 Broj pacijenata uključenih u suboxonsku terapiju 2024/2025		
Godina	2024	2025
Uključeni na Suboxone	2	1

Obzirom na promjenu kriterija za uključivanje u terapiju suboxonom, ista se rutinski provodi u ambulantno polikliničkim uslovima te se zbog toga pacijenti najčešće ne hospitaliziraju. Na detoxu se samo provodi transfer pacijenata sa terapije punim opijatnim agonistima na terapiju parcijalnim agonistima.

Tabela br. 43 Broj pacijenata uključenih u hemijski potpomognutu terapiju alkoholizma 2024/2025		
Godina	2024	2025
Uključeni na Disulfiram	0	0
Uključeni na aripiprazol	8	13

Tabela br. 44 Prosječno trajanje detoksifikacije 2024/2025		
Godina	2024	2025
Trajanje detoksifikacije/dana	20,30	23,45

Nastavljen je trend daljeg skraćivanja trajanja detoksifikacije do čega se došlo poboljšanjem kvaliteta te primjenom suvremenih dostignuća u oblasti adiktologije.

Tabela br. 45 Medicinske procedure na odjeljenju				
Godina	2024		2025	
	Prvi	Kontrolni	Prvi	Kontrolni
Općemedicinski pregledi	86	430	79	395
Psihijatrijski pregledi	86	430	79	395
Neurološki pregledi	86	430	79	395
Ukupno pregleda	58	1290	37	1185

Tabela br. 46 Socio- i psihodijagnostika na prijemu 2024/2025		
Godina	2024	2025
Psihodijagnostička testiranja ukupno	86	79
MMPI	86	79
PIE	43	40
Sociodijagnostička testiranja ukupno	86	79
Socijalna anamneza	43	79
Pompidou upitnik	43	40
Ukupno	172	158

Tabela br. 47 Psihoterapijske usluge na Detoksu 2025 god.	
Godina	2025
Sastanak terapijske zajednice	176
Klinički intervju	68
Jutarnji raport	76
Grupna psihoterapija	84
Procjena intelektualnih sposobnosti	76
Eksploracija ličnosti-procjena structure ličnosti	84
Ispitivanje pojedinih psihičkih funkcija	88
Psihološko savjetovanje porodice	78
Davanje psihološke analize I nalaza	100
Psihološko savjetovanje I individualna psihoterapija	82
Praćenje psihoterapijskog efekta	82
Ukupno	900

Tabela br. 48 Socioterapijske usluge na Detoksu 2025. god.	
Godina	2025

Socioterapija individualna	79
Socioterapija grupna	40
Edukativna grupa	40
Sociopedagoška grupa	40
Ukupno	199

Tabela br. 49 Struktura grupne terapije 2025. god.	
Terapija	Broj usluga
Edukativne grupe med. tehničara	92
Suportivne grupe med. tehničara	86
Muzikoterapija	64
Radna terapija	84
Art terapija	82
Ostali vidovi okupacione terapije	50
Ukupno	458

Tabela br. 50 Vidovi okupacione terapije na Detoksu 2025. god.	
Godina	2025
Muzikoterapija	64
Radna terapija	84
Art terapija	82
Ostali vidovi okupacione terapije	50
Ukupno	280

Tabela br. 51 Testiranja na pas na odjelima KB Zenica 2024/2025		
Godina	2024	2025
Broj	722	676

Tabela br. 52 Struktura patologije na Detoks odjelu 2024/2025		
Godina	2024	2025
Ovisnost o opijatima F11.2	21 (24,41%)	25 (31,64%)
Ovisnost o sedativima F13.2	2 (2,32%)	2 (2,53%)
Ovisnost o više supstanci F19.2	22 (25,58%)	13 (16,45%)
Alkoholizam F10.2	37 (43,02%)	33 (41,77%)
Ovisnost o kanabinoidima F12.2	0 (0,0%)	1 (1,26%)
Ovisnost o stimulansima F15.2	4 (4,65%)	5 (6,32%)

Ukupno	86 (100%)	79 (100%)
---------------	------------------	------------------

Nastavljen je trend daljeg smanjivanja broja tretiranih ovisnika o opijatima u korist povećanog broja tretiranih ovisnika o alkoholu te tzv. novim psihoaktivnim supstancama što prati tendence u ambulantno polikliničkom dijelu ustanove te promjene adiktološke patologije u bližem i daljem socijalnom okruženju. U bliskoj budućnosti se očekuje rapidan porast broja tretiranih ovisnika o stimulansima koji postaju dominantna podgrupa ovisničke populacije pa će shodno tomu biti neophodno kreirati novi modalitet tretmana za ovu skupinu pacijenata koji je umnogome različit od tkz. klasičnog adiktološkog pristupa.

Tabela br. 53 Broj bo. dana 2024/2025		
Godina	2024	2025
Ukupno	2158	2268

Povećanje broja tretiranih pacijenata odrazilo se i na blago povećanje broja bo. dana ali bez uticaja na cost-benefit odnos.

Tabela br. 54 Iskorištenost posteljnog fonda 2024/2025		
Godina	2024	2025
Broj	98,53%	103,56%

Iz istih razloga došlo je i do poboljšanja iskorištenosti posteljnog fonda.

Tabela br. 55 Otpusti sa Detoks odjela prema načinu odlaska 2024/2025. god.		
Godina	2024	2025
Regularan otpust	75(87,20%)	69(87,34%)
Samovoljni prekid tretmana	11(12,80%)	9(11,39%)
Prekid tretmana zbog kršenja terapijskog ugovora	0(0,0%)	1(1,27%)

U toku 2025. godine je postignut približno isti procenat uspješnosti na odjeljenju detoksa kao u prethodnim godinama. Struktura psihijatrijskog komrbiditeta ukazuje na porast ukupnog broja tretiranih pacijenata sa dvojnomo psihijatrijskom dijagnozom s time da u tome dominiraju poremećaji ličnosti F 60-F69 iako je sve veći broj pacijenata sa poremećajima afekta (F30-39) stresom izazvanih poremećaja(F40-49) uključujući tu i PTSD te psihotičnih poremećaja (F20-29). Također je povećan broj tretiranih komplikacija alkoholne ovisnosti I ovisnosti o psihoaktivnim supstancama a naročito komplikacija ovisnosti o novim dizajnerskim drogama koje se mogu adekvatno i učinkovito tretirati samo u specijaliziranim zdravstvenim ustanovama.

Zaključak

Analizom podataka može se zaključiti da se izvršene sve planirane aktivnost i po kvantitetu i po kvalitetu i da je održan planirani i nivo pružanja zdravstvenih usluga na odjeljenju detoxa.

III SLUŽBA ZA PSIHOSOCIJALNI TRETMAN

III. 1. ODJELJENJE ZA PREVENCIJU I SAVJETOVANJE

U okviru strategije primarne prevencije Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje, aktivnosti su planirane i realiziraju se kroz programe u dvije razine, i to kroz programe i projekte prevencije i istraživačke programe. U Strategiji Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje, a kroz program primarne prevencije cilj je uključiti što veći broj adolescenata i mladih sa ciljem sprječavanja upotrebe "prve droge". Pravilan odgoj, afirmacija znanja su najzreliji oblici prevencije narkomanije i svih oblika ovisnosti. Stalnom provedbom organiziranih primarno-preventivnih odgojno-obrazovnih programa moguće je veliki dio još zdrave populacije djece i mladih zaštititi i odvratiti od započinjanja uzimanja sredstava ovisnosti. Najgori stav omladine, kao populacije kada i započinju prvi koraci oko uzimanja psihoaktivnih sredstava, jeste da je „droga bezopasna“. U tom kontekstu i Zavod za bolesti ovisnosti prepoznaje svoju ulogu i definira strategiju.

Cilj aktivnosti Zavoda u oblasti primarne prevencije je spriječiti ili smanjiti potrebu za uzimanjem droga, dok smanjenje dostupnosti rade organi MUP-a, sudovi itd. Preventivni programi Zavoda su usmjereni prema sljedećim ciljanim sredinama: kanton i općine, sistem obrazovanja, sistem sportskih udruženja, sistem vjerskih zajednica, studenti, i opća populacija. Vrste programa su: opća edukacija, edukacija edukatora, razvoj zdravih životnih stilova mladih, poticanje sportskih aktivnosti i omasovljavanja sporta, izrade edukativnih resursa (dokumentarni filmovi, brošure, itd.), izdavačka djelatnost, kampanje, web-informisanje, medijske aktivnosti, naučna djelatnost, preventivna politika, savjetovalište. Cilj Odjeljenja je dostaviti edukativnu informaciju tako da bude dostupna većini stanovnika kantona. Najveći dio aktivnosti Odjeljenja vezan je za školski sistem. Prije početka školske godine osmišljavaju se i pišu projekti primarne prevencije u školama, te se isti šalju prema Pedagoškom zavodu i Ministarstvu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko- dobojskog kantona, na odobrenje. Od strane Pedagoškog zavoda i Ministarstva za nauku, kulturu i sport ZDK odobrena su četiri projekta: Edukacija učenika 13-18 godina, Edukacija Vijeća učenika, Edukacija roditelja i Edukacija nastavnika. Zavod je potpisao protokol o saradnji i realizovao jedan projekat sa Ministarstvom unutrašnjih poslova ZDK, Centrom za socijalni rad Zenica i Sradnjom mješovitom školom Mladost pod nazivom „Unapređenje međuinstitucionalnog odgovora na povećanju sigurnosti mladih i veće involviranosti roditelja u kontekstu preveniranja ovisnosti mladih“. Takođe, u maju i junu je realizovan i projekat pod nazivom „Zajedno u prevenciji ovisnosti“ u saradnji sa JU Kantonalna bolnica Zenica, JU Medicinska škola Zenica i JU Medicinski fakultet u Zenici. U izvještajnom periodu potpisan je Sporazum o saradnji sa Nogometnim klubom Čelik Zenica i JU Prva gimnazija u Zenici.

III 1. 2. Edukacija učenika od 13 do 18 godina

Obzirom da je preventivne aktivnosti među učenicima najefikasnije provoditi u saradnji sa školama, neophodna je saradnja sa Pedagoškim zavodom, njihovo odobrenje kao i uspostavljanje saradnje sa školskim menadžmentom da ove aktivnosti budu usklađene sa nastavnim programima i da ne remete redovni rad u školama. Program edukacije je kontinuiran i provodi se sedamnaest godina. U izvještajnom periodu je obavljeno niz edukacija sa učenicima, a kroz projekat „Prevencija bolesti ovisnosti kod učenika uzrasne populacije od 13 do 18 godina“.

Program edukacije je kontinuiran i provodi se sedamnest godina. U izvještajnom periodu realizovane su edukacije u OŠ Ćamil Sijarić Nemila Zenica, OŠ Ahmed Muradbegović Stranjani, OŠ 9. mart Jelah Tešanj, OŠ Musa Ćazim Ćatić Zenica, OŠ Begov Han, OŠ Alija Nametak Zenica, OŠ Aleksa Šantić, OŠ Gostović Zavidovići, OŠ Olovo, OŠ 21. mart Doboj Jug, OŠ Donje Moštre Visoko, OŠ Kakanj, SMŠ Maglaj, SMŠ Nordbat Vareš, OŠ „Žepče“ Žepče, OŠ „Abdulvehab Ilhamija“ Žepče, OŠ „Alija Nametak“ Visoko, OŠ „Enver Čolaković“ Janjići Zenica, JU „Mula Mustafa Bašeskija“ Kakanj, JU „Prva osnovna škola“ Maglaj, JU OŠ „Hasan Kikić“ Tetovo Zenica, JU OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica, JU OŠ „Meša Selimović“ Zenica.

Ukupno je tokom ove godine u ovu edukaciju bilo uključeno preko 1600 učenika.

Tabela br. 56 Pregled realizovanih radionica sa učenicima u 2024./2025. godini			
Vrsta usluge	2023.	2024.	2025.
Broj radionica	50	59	64
Ukupno učesnika	1250	1475	1600
Podijeljeno materijala (letak, bilten, afiša i sl.)	1250	1475	1600

III 1.3. Edukacija Vijeća učenika

Projekat “Edukacija vijeća učenika” je projekat koji se provodi više do jedanaest godina u kontinuitetu. Osnovna ideja projekta je da članovi Vijeća nakon provedene edukacije istu repliciraju u svojim odjeljenjima, tj. vršnjaci će educirati vršnjake. Ideja se zasniva na zvaničnim protokolima rada Vijeća učenika. Članovi Vijeća učenika su pored znanja dobili i printane materijale čime su im kompetencije značajno pojačane. Projekat se prema planu implementira u svim općinama Zeničko-dobojskog kantona. Edukacija učenika rađena je u: Srednja mješovita škola „Mladost“ Zenica, Mješovita srednja škola Nordbat 2 Vareš, Gimnazija Zavidovići, Srednja mješovita škola Maglaj, Srednja medicinska škola Zenica, Prva gimnazija Zenica.

Tabela br. 57 Pregled realizovanih radionica sa Vijećem učenika u 2024./2025. godini			
Vrsta usluge	2023.	2024.	2025.
Broj radionica	22	20	15
Ukupno učesnika	550	500	375
Podijeljeno materijala (letak, Bilten, afiša i slično)	550	500	375

III 1.4. Projekat “Edukacija mladih edukatora”

Projekat „Edukacija mladih edukatora“ realizovan je u Srednjoj medicinskoj školi Zenica i Prvoj gimnaziji u Zenici. U ovu edukaciju bilo je uključeno 35 učenika članova Vijeća učenika „Srednja medicinska škola“ i „Prva gimnazija“ Zenica.

Osnovna ideja projekta je da će članovi Vijeća nakon provedene edukacije istu replicirati u svojim odjeljenjima, tj. vršnjaci će educirati vršnjake. Ideja se zasniva na zvaničnim protokolima rada Vijeća učenika. Ovim projektima je broj indirektno educiranih učenika oko 15 školskih odjeljenja (do ukupnog broja indirektno educiranih učenika može se doći tako da se broj odjeljenja pomnoži sa prosječnim brojem učenika u razredu: $15 \times 25 = 375$). Članovi Vijeća učenika su pored znanja dobili i printane materijale čime su im kompetencije značajno pojačane. Od strane stručnog lica Odjeljenja prevencije izvršena je edukacija učenika edukatora, odnosno

Vijeća učenika „Srednja medicinska škola“ Zenica i „Prva gimnazija“ Zenica. Edukacija se odnosila na dvije radionice u trajanju od jednog sata, na kojoj su učenici bili edukovani od strane stručnog lica Zavoda o opasnostima upotrebe duhana, alkohola, marihuane i interneta. Učenici su upoznati i o samome radu JZU Zavodu za bolesti ovisnosti, sa službama Zavoda. Edukacija se odnosila i na pripremu radionice od strane učenika edukatora a koju su prezentovali članu Odjeljenja za prevenciju Zavoda da bi se utvrdilo da li su izvršene dovoljne pripreme i da li su učenici spremni prezentovati iskustva i znanja svojim vršnjacima na nivou Škole. Bitno je napomenuti da se ova vrsta edukacije koju stručna lica Zavoda rade zajedno sa učenicima pokazala jako korisna. Učenici je percipiraju kao zanimljivu, aktivno učestvuju, te na taj način više razmišljaju o problemu ovisnosti.

III 1.5. Edukacija Vijeća roditelja i roditelja

U skladu sa preventivnom politikom Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK, veliki značaj se pridaje i radu s roditeljima. Svrha ovakvih edukacija jeste pravilno educiranje roditelja o opasnosti psihoaktivnih supstanci, te davanje informacija o tome kako njihova djeca gledaju na problematiku koju kroz edukacije obrađujemo. Ovom saradnjom omogućavamo roditeljima da, uz našu podršku, riješe eventualne postojeće nedoumice ili pitanja kako da se, kao roditelji, nose sa izazovima kojima su njihova djeca u današnjem vremenu izložena. Na osnovnu podataka dobijenih tokom istraživanja o općem pojmu ovisnosti, a vezanih za svođenje stepena ovisnosti na minimalnu moguću mjeru, provođenjem aktivnosti usmjerenih ka zdravom načinu života tinejdžera i adolescenata, javila se potreba za tačnijim utvrđivanjem veličine ovog problema. Naime, podaci upućuju na to da ovisnosti mogu nastati u ranoj dobi života, posebno u toku perioda adolescencije kada se tijelo razvija kako fizički tako i psihički. Osobe u ovom period života su posebno vulnerabilne na nastajanje ovisnosti. Tinejdžeri su spremni na sve kako bi se uklopili u društvo, a pored toga javlja se i znatiželja za određenim stvarima. Zajedno ova dva faktora su najveći uzročnici problema ovisnosti među adolescentima. Smatramo da tinejdžeri nisu dovoljno edukovani, ni svjesni rizika koji donosi ovisnost. U ovom period najčešće se javljaju ovisnosti o cigarama, alkoholu, igrama na sreću, internet, a nerijetko se javljaju ovisnosti o drogama. Jedan od bitnih faktora prevencije je i informisanost roditelja o različitim vrstama ovisnosti. Zbog toga smatramo da je izrazito važno da upoznamo roditelje sa općim pojmom ovisnosti, oblicima i posljedicama kako bi preventivno djelovali i spriječili nastanak jednog od glavnih problema današnjice, ovisnosti.

Zbog povećane zainteresovanosti roditelja za edukacijama ove vrste, realizovan je pilot projekat pod nazivom *„Unapređenje međuinstitucionalnog odgovora na povećanju sigurnosti mladih i veće involviranosti roditelja u kontekstu preveniranja ovisnosti mladih“* u saradnji sa Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova ZDK, JU Srednja mješovita škola „Mladost“ Zenica, JU Centar za socijalni rad Zenica. Projekat je nastao kao potreba zajedničke saradnje JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona, JU Centar za socijalni rad Zenica, i JU Srednja mješovita škola „Mladost“ Zenica na polju prevencije bolesti ovisnosti i provodio se u toku cijele školske 2024/ 2025. godine. Ovaj projekat pod nazivom *„Unapređenje međuinstitucionalnog odgovora na povećanju sigurnosti mladih i veće involviranosti roditelja u kontekstu preveniranja ovisnosti mladih“* se realizovao kao potreba za što adekvatnijom reakcijom na probleme mladih uzrokovanih povećanjem broja mladih koji se suočavaju sa

problemom ovisnosti. Održana je ukupno 32 edukacija Vijeća roditelja i roditelja u kojim je educirano oko 320 roditelja.

III 1.6. Edukacija nastavnika

Projekat edukacije nastavnika ima za cilj da obuhvati što veći broj nastavnika i saradnika kako bi bili osposobljeni za prepoznavanje problema, moguće intervencije i educiranje učenika kroz teme koje se obrađuju na časovima odjeljske zajednice. Projekat se realizuje u saradnji sa Pedagoškim zavodom Zenica. Prije početka i u toku realizacije projekta održan je niz sastanaka sa predstavnicima Pedagoškog zavoda i Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona. U toku 2025. godine realizovane su edukacije u: OŠ „Musa Ćazim Ćatić“, KŠC Sveti Pavao Zenica i u OŠ „Hasan Kikić“ Tetovo. U okviru ovog projekta radi se i istraživanje o važnosti i korisnosti ovakvih edukacija među nastavnicima.

III 1.7. Obilježavanje 1. aprila -Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma

Javna zdravstvena ustanova “Zavod za bolesti ovisnosti” Zeničko-dobojskog kantona i ove godine je nizom aktivnosti obilježila 1. april – Svjetski dan borbe protiv alkoholizma. Ovaj dan se svake godine obilježava s ciljem podizanja svijesti o štetnim posljedicama alkohola na pojedince, porodice i društvo, te promoviranja zdravog načina života. Alkoholizam je globalni javnozdravstveni problem koji uzrokuje brojne negativne posljedice, stoga je cilj ove inicijative jačanje preventivnih mjera i edukacije. U okviru obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma, Zavod je pripremio realizovao sljedeće aktivnosti:

- **Edukacija nastavnika o prevenciji bolesti ovisnosti** – U saradnji s Pedagoškim zavodom Zeničko-dobojskog kantona, edukacija su realizovane u osnovnim školama “Hasan Kikić” Tetovo, KŠC “Sveti Pavao” Zenica i “Musa Ćazim Ćatić” Zenica u periodu od 26. do 28. marta.
- **Video poruka pacijenata** – U saradnji s pacijentima Zavoda, objavljena je video poruka s njihovim svjedočanstvima i upozorenjima o posljedicama alkoholizma.
- **Edukacija maturanata srednjih škola** – U saradnji s Pedagoškim zavodom, organizovani su edukativni programi za maturante srednjih škola o štetnosti i posljedicama alkohola.
- **Promotivna aktivnost** – U saradnji sa Srednjom mješovitom školom “Mladost” i OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica, 1. aprila od 10:00 do 12:00 sati organizovana je promotivna aktivnost ispred šoping centra u Zenici.
- **Edukativna posjeta učenika** – Učenici Srednje medicinske škole Zenica su 2. aprila posjetili Zavod za bolesti ovisnosti ZDK kako bi se upoznali s procesima liječenja i rehabilitacije.

Obilježavanje ovog dana ima za cilj podsticanje razvoja politika i programa usmjerenih na prevenciju i smanjenje štetnih posljedica alkoholizma. Kroz saradnju državnih institucija, nevladinih organizacija, zdravstvenih ustanova i civilnog društva, moguće je implementirati mjere poput regulacije prodaje alkohola, osiguravanja pristupa tretmanima i podršci oboljelima, te edukacije mladih o rizicima alkoholizma.

III 1.8. Obilježavanje 31. maja- Svjetski dan nepušenja

U okviru obilježavanja 31. maja -Svjetskog dana nepušenja realizovane su aktivnosti koji je su prikazane u tabeli:

Tabela br. 58 Aktivnosti povodom Svjetskog dana nepušenja	
R.br.	Naziv aktivnosti
1.	Istraživanje u srednjim školama o upotrebi cigareta,snusa,vejpa i nargile
2.	Edukacija edukatora (Edukacija studenata Medicinskog fakulteta)
3.	Edukacija edukatora Medicinske škole
4.	Edukacija I i II razreda Medicinske škole u saradnji sa studentima o štetnosti duhanskih proizvoda
5.	Edukacija studenata Medicinskog fakulteta sa prezentacijom istraživanja, 30. maj 2025. godine

I Istraživanje u srednjim školama o upotrebi cigareta,snusa,vejpa i nargile

Za istraživanje je pripremljen Upitnik sa 5 pitanja koja se odnose na upotrebu cigareta,snusa,vejpa i nargile među učenicima Srednje mješovite škole Mladost i Medicinske škole. Upitnik je podijeljan u školama, urađeno je istraživanje, te su upitnici obrađeni i prezentirani 30. maja 2025. godine na edukaciji povodom Svjetskog dana nepušenja.

II Edukacija edukatora (Edukacija studenata Medicinskog fakulteta)

U saradnji sa prof.dr. Edinom Bjeloševićem i prodekanom za nastavu, Adnanom Mujezinovićem, odabrano je 8 studenata Medicinskog fakulteta za edukaciju edukatora koji su bili uključeni u projekat edukacije učenika Medicinske škole. U Sali Medicinskog fakulteta je održana edukacija edukatora.

III Edukacija edukatora Medicinske škole

U saradnji sa Upravom Medicinske škole realizovana je edukacija Vijeća učenika Medicinske škole koji su bili edukatori zajedno sa studentima Medicinskog fakulteta za vrijeme edukacija o štetnosti duhanskih proizvoda.

IV Edukacija I i II razreda Medicinske škole u saradnji sa studentima o štetnosti duhanskih proizvoda

Stručni tim Zavoda je u saradnji sa studentima i Vijećem učenika Medicinske škole u periodu od 10. do 28. maja educirao preko 250 učenika Medicinske škole (prezentacije, radni materijal, promotivni i informativni materijal, interaktivne metode-sve prilagođeno uzrastu učenika).

V Edukacija studenata Medicinskog fakulteta sa prezentacijom istraživanja , 30. maj 2025. godine

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) 31. maj obilježava kao Svjetski dan nepušenja, na koji se širom svijeta održavaju preventivne aktivnosti radi suzbijanja pušenja kao glavnog faktora rizika za nastanak brojnih bolesti. JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona svake godine obilježava ovaj datum. Edukacija studenata Medicinskog i Filozofskog fakulteta bila je centralna aktivnost Zavoda u okviru obilježavanja Svjetskog dana nepušenja koja je

održana u amfiteatru Medicinskog fakulteta Univerziteta u Zenici u petak, 30. maja 2025. godine. Edukacija je rezultat dogovorenog Protokola o saradnji između JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, JU Medicinski fakultet Univerziteta u Zenici, JU Kantonalna bolnica Zenica i JU Medicinska škola Zenica u okviru kojeg su tokom mjeseca maja educirani studenti Medicinskog i Zdravstvenog fakulteta, te 250 učenika Medicinske škole u Zenici. Edukacija učenika Medicinske škole je realizovana uz aktivno učešće studenata Medicinskog i Zdravstvenog fakulteta.

III 1.9. Obilježavanje 26.6. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga

Povodom 26. juna – Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga i nezakonitog prometa drogama, u Zenici je održan centralni događaj pod nazivom „*Odgovor institucija na nove izazove u području ovisnosti*“, u organizaciji Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona. Događaj je okupio predstavnike ključnih institucija i organizacija koje se bave prevencijom i tretmanom ovisnosti, kao i razvojem politika u ovoj oblasti. Kroz panel diskusije i stručna izlaganja, učesnici su analizirali trenutno stanje i izazove u vezi s problemom ovisnosti, sa posebnim osvrtom na pojavu novih psihoaktivnih supstanci i sve češće zloupotrebe droga među mladima. Istaknuta je važnost rane intervencije, sistematske edukacije u školama, te razvoj međusektorske saradnje u cilju prevencije, liječenja i resocijalizacije osoba pogođenih ovisnošću. Govornici su naglasili potrebu za uspostavljanjem efikasnijih i održivih mehanizama koji će omogućiti zajedničko djelovanje institucija, kako bi se ojačala zaštita pojedinaca i unaprijedilo javno zdravlje. Posebna pažnja posvećena je ulozi porodice, obrazovnog sistema i lokalne zajednice u pružanju podrške rizičnim kategorijama stanovništva.

Zajednički zaključak svih učesnika jeste da borba protiv ovisnosti zahtijeva kontinuiranu, koordiniranu i multisektorsku akciju, uz snažno institucionalno partnerstvo i političku volju, s ciljem očuvanja sigurnosti i zdravlja društva.

III 1.10 Obilježavanje 10. oktobra- Svjetskog dana mentalnog zdravlja

Povodom Svjetskog dana mentalnog zdravlja Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona organizovao je u Zenici posebnu foto kampanju pod nazivom „Lice mentalnog zdravlja“. Građani Zenice su imali mogućnost posjetiti promotivni štand Zavoda i informisati se o značaju mentalnog zdravlja, prevenciji, tretmanu i rehabilitaciji bolesti ovisnosti, učestvovali su u foto kampanji i dali svoje lice mentalnog zdravlja. Također, građani su se mogli družiti sa stručnim osobama Zavoda, volonterima – učenicima Medicinske škole i Prve gimnazije iz Zenice, kao i sa pacijentima Zavoda.

III 1.11 Obilježavanje Mjeseca borbe protiv ovisnosti

Konkurs „Obojimo život zdravim bojama“

Konkurs za učenike osnovnih škola od IV do IX razreda (likovni radovi) na temu: „Obojimo život zdravim bojama“ je završen 28.novembra i odabrani su najuspješniji radovi. Na adresu Zavoda pristiglo je ukupno 167 radova iz škola sa područja Zeničko-dobojskog kantona. Komisija za pregled i ocjenu likovnih radova po konkursu za učenike na temu: „Obojimo život zdravim bojama“ odabrala je najuspješnije radove. Učenici koji su poslali najuspješnije likovne radove i osvojili vrijedne nagrade su: Melak Avdispahić, IX 1, OŠ „Omer Mušić“ Brežani, Kakanj; Hana Mulahusić, VIII3, „Prva osnovna škola“ Zavidovići i Nadija Mehinagić, VIII3, JU

„Prva osnovna škola“ Maglaj. Učenici JU OŠ „Miroslav Krleža“ Zenica pokazali su izuzetnu kreativnost u dostavljenim radovima i također osvojili nagradu za školu.

Nagrade za učenike Škole za obrazovanje osoba sa poteškoćama u psihofizičkom razvoju

Povodom Svjetskog dana mentalnog zdravlja, Mjeseca borbe protiv ovisnosti i 5. decembra, Dana JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, predstavnici ove javne zdravstvene ustanove, na čelu sa vd direktorom prim. mr. sci. Čustović dr. Amirom, posjetili su Školu za obrazovanje osoba s poteškoćama u psihofizičkom razvoju i uručili prigodne nagrade učenicima. Zavod za bolesti ovisnosti ZDK nastavlja provoditi aktivnosti usmjerene na mlade, škole i ustanove, uz jačanje partnerstava i stalnu edukaciju lokalne zajednice. Zavod poziva sve institucije, roditelje i mlade da učestvuju u preventivnim programima i doprinesu zajedničkom cilju: zdravoj i sigurnoj zajednici.

III 1.12 Saradnja sa sportskim klubovima

Sporazum o saradnji sa NK Čelik Zenica

Polazeći od činjenice da je Nogometni klub Čelik Zenica jedan od najprepoznatljivijih simbola grada Zenice i važan dio njegovog sportskog, kulturnog i društvenog identiteta, popisan je Sporazum o saradnji koji se temelji na zajedničkom interesu za unapređenje obrazovnih, preventivnih i odgojnih aktivnosti kroz sport. Osnovan 1945. godine, NK Čelik je tokom svoje bogate historije prerastao okvire sportskog kolektiva i postao simbol zajedništva, ponosa i tradicije Zeničana. Stadion Bilino polje, s kapacitetom većim od 15.000 mjesta, predstavlja središte sportskog života grada Zenice, Zeničko-dobojskog kantona, ali i Bosne i Hercegovine jer se utakmice reprezentacije tu igraju. To je mjesto na kojem se generacije okupljaju u duhu fer-pleja, poštovanja i solidarnosti.

Na domaćim utakmicama Čelika redovno prisustvuje nekoliko hiljada gledalaca, što svjedoči o kontinuiranoj podršci i snažnoj povezanosti kluba sa lokalnom zajednicom. U posljednjim sezonama prosječna posjećenost kretala se između dvije i četiri hiljade gledalaca po utakmici, čime Čelik zauzima jedno od vodećih mjesta u Prvoj ligi Federacije BiH po interesu publike, ali i šire. Ovi podaci jasno ukazuju da klub ima značajnu društvenu ulogu, jer okuplja djecu, roditelje i porodice koje kroz sport zajednički njeguju vrijednosti zdravog života i zajedništva.

Obzirom na široku bazu mladih sportista i aktivan rad omladinskih selekcija, NK Čelik Zenica prepoznat je kao idealan partner za realizaciju edukativnih aktivnosti namijenjenih djeci i roditeljima. Edukacije su usmjerene na promociju zdravih stilova života, prevenciju rizičnih ponašanja i razvoj socijalnih vještina kroz sport i zajedničke aktivnosti. Klub svojim autoritetom, tradicijom i povjerenjem koje uživa među građanima, omogućava da se edukativne poruke prenesu u pozitivnom, sigurnom i motivirajućem okruženju.

Polazeći od zajedničkog cilja, da se kroz sport doprinese zdravom razvoju djece i jačanju porodica, ovaj protokol predstavlja saradnju koja spaja sport, obrazovanje i društvenu odgovornost. Odabir NK Čelika Zenica nije slučajna, jer on predstavlja simbol snage, istrajnosti i zajedništva koji nadilazi sportske okvire. Kroz ovu saradnju želi se dodatno ojačati povezanost između sportskih, obrazovnih i društvenih aktera, te zajedničkim naporima graditi sigurnije, zdravije i odgovornije okruženje za djecu, mlade i njihove porodice.

Podrška organizaciji turnira KŽK Čelik BH Telecom

U period od 20. do 21. septembra 2025. godine održan je Memorijalni turnir "Amna Fazlić" u organizaciji Košarkaškog ženskog kluba Čelik Bh Telecom. JZU Zavod za bolesti ovisnosti podržao je organizaciju turnira i organizovao edukaciju učesnica turnira, kao i podjelu informativnog i promotivnog materijala za posjetioce turnira.

Podrška organizaciji turnira Odbojkaški klub Čelik-Volley

U Zavod za bolesti ovisnosti ZDK učestvovao je u realizaciji aktivnosti i kampanje pod nazivom: "Uvijek postoji izbor-biraj sport III", a povodom 26.6. - Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga koju je organizovao Odbojkaški klub Čelik-Volley zajedno sa Upravom policije MUP ZDK i Institutom za zdravlje i sigurnost hrane. Tokom trajanja turnira, posjetioци turnira i građani su imali priliku družiti se sa stručnim timom i dobiti korisne informacije na info pultu Zavoda kao i edukativno-zabavne materijale.

III 1.13. Distribucija promotivnog i informativnog materijala vezano za zabranu i ograničenje upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje

U strategiji Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, a kroz program primarne prevencije cilj je uključiti što veći broj mladih kako bi se spriječila upotreba psihoaktivnih supstanci. Naime, Zakonom o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje u cilju zaštite i unapređenja zdravlja stanovništva, uređuju se mjere za zabranu i ograničenje upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje, zabranu njihovog reklamiranja, promocije i sponzorisavanja, sprječavanje pristupa maloljetnih lica tim proizvodima, sastav duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje, obavezne oznake na pakovanjima, suzbijanje štetnih posljedica, preventivne mjere, osnivanje Federalne komisije za kontrolu upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje i nadzor nad provođenjem zakona. Članovima 26. i 27. ovog Zakona propisane su posebne aktivnosti u vaspitno-obrazovnim ustanovama, a koje se odnose na isticanje postera i drugih promotivnih materijala i vizuelnih grafikona sa tekstom i slikom koji ukazuju na zabranu upotrebe duhana, duhanskih proizvoda i ostalih proizvoda za pušenje licima mlađim od 18 godina i upozorenje o štetnosti tih proizvoda za zdravlje.

S obzirom da je Zavod imao upite iz škola sa području Zeničko-dobojskog kantona koji se odnose na distribuciju promotivnog i informativnog materijala o štetnosti duhanskih proizvoda, a sve vezano za Zakon o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje sve škole sa područja Zeničko-dobojskog kantona su putem Pedagoškog zavoda obavještene da mogu uputiti dopis na e-mail ***prevencijazavoda@gmail.com*** kako bi preuzeli promo i informativni materijal Zavoda, a sve s ciljem podizanja svijesti djece i mladih o štetnosti duhanskih proizvoda. Materijal je distribuiran u škole na području Zeničko-dobojskog kantona.

III 1.14. Kontinuirana prevencija i promocija putem interneta

a) Facebook stranica: <https://www.facebook.com/Zavodzaovisnosti/>

Cilj je da pomoću elektronskih medija i novog načina komuniciranja lakše i brže dopremo do mlađe populacije i ponudimo preventivne programe. Na našu facebook stranicu redovno se objavljuju sve aktivnosti JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, te blagovremeno obavještava stanovništvo o svim aktivnostima koje slijede. U više navrata objavljivana je informacija da populacija iz zajednice može da se javi u messenger ukoliko treba neku informaciju ili pomoć.

Afiše: U izvještajnom periodu, doštampane su već postojeće afiše (Ovisnost o internetu, Ovisnost o kockanju, Marihuana-zanemarena droga, Da li moj sin, kćerka,... uzima neke droge, Nargila-opasna zabava mladih), izrađeni novi stikeri „Bolje se družiti uživo“, „Nargila, opasna zabava za mlade“, te plakati o alkoholizmu i ovisnosti o kockanju. Izrađena je i štampana afiša-vejp kao i plakati koji su pratili javne kampanje.

U okviru promotivnih aktivnosti, sa logom Zavoda, štampane su hemijske olovke, privjesci za ključeve, bedževi, te podijeljene volonterima i građanima u sklopu obilježavanja značajnih datuma.

III 1.15. Istraživanja

Istraživanje o upotrebi cigareta, vejpa, snusa i nargile

Istraživanjem je obuhvaćeno 477 učenika srednjih škola. Rezultati istraživanja o upotrebi cigareta, vejpa, snusa i nargile koje je rađeno među učenicima srednjih škola, i ukazalo je na činjenicu da rezultati ukazuju na još veću potrebu za podizanjem svijesti mladih, te jačanje zakonskih mjera za zaštitu zdravlja, posebno mladih.

III 1.16. Saradnja s medijima

Zavod veliku pažnju posvećuje medijima jer predstavljaju vrstan put za prevenciju. Kontakti i saradnja sa medijima se održava u nivou proteklih godina. U tom kontekstu je ostvarena aktivna saradnja sa RTV Federacije BiH, FENA, RTV Zenica, BHRT, NIP Naša riječ, Zenicablog, Zdici.info, Radio Zenit, RTV Visoko i TV Kakanj. Sve aktivnosti Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje su medijski popraćene i predstavljene široj javnosti, putem navedenih medija.

III 1.17. Kampanje

Svjetski dan borbe protiv alkoholizma – 01.04.

Prvog aprila svake godine obilježava se Svjetski dan borbe protiv alkoholizma. Ovisnost o alkoholizmu je najrasprostranjenija bolest ovisnosti. Razlog tome svakako je i laka dostupnost alkoholnih pića. Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, u okviru svojih redovnih aktivnosti, provodi niz mjera u cilju osvještavanja važnosti prevencije i liječenja bolesti ovisnosti.

Svjetski dan nepušenja – 31.05.

Ova aktivnost obilježena je realizacijom projekta „Zajedno u prevenciji ovisnosti“ u saradnji sa JU Medicinska škola Zenica, JU Medicinski fakultet Univerziteta o Zenici i JU kantonalna bolnica Zenica.

Kampanja povodom Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga 26.06.

Tokom mjeseca juna se kontinuirano obilježava Međunarodni dan borbe protiv zloupotrebe droga. U okviru ove kampanje tim Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje posjetio je sljedeće općine/gradove u Ze-do kantonu: Kakanj, Visoko, Breza, Vareš, Žepče, Zavidovići, Maglaj, Doboj Jug i Tešanj. Posjete su koncipirane kao jednodnevne, terenske aktivnosti. Ove godine, posjete u općinama i gradovima Zeničko-dobojskog kantona rezultirale su i sastancima sa donosiocima odluka na lokalnom nivou, te uspostavom mreže partnera Zavoda u lokalnim zajednicama. Sastanci na lokalnom nivou su održani sa predstavnicima centara za socijalni rad, školskih ustanova, zdravstvenih ustanova, nevladinih organizacija i to: 17. juni, općina Vareš,

18. juni, općina Breza, 20. juni općina Zavidovići, 23. juni općina Žepče. Posjetama općinama/gradovima Ze-do kantona ostvaren je glavni cilj, a to je razgovor sa širom populacijom, te stavljanje na raspolaganje našeg stručnog osoblja za sva pitanja i nedoumice vezane za konkretnu problematiku kojom se naša ustanova bavi.

U sklopu pomenute kampanje JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK učestvovao je u realizaciji aktivnosti i kampanje pod nazivom: "Uvijek postoji izbor-biraj sport III", a povodom 26.6. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga koju je organizovao Odbojkaški klub Čelik-Volley zajedno sa Upravom policije MUP ZDK i Institutom za zdravlje i sigurnost hrane. Ovim povodom dana 21.06.2025. godine organizovan je odbojkaški turnir. Tokom trajanja turnira, posjetioci turnira i građani su imali priliku družiti se sa stručnim timom i dobiti korisne informacije na info pultu Zavoda kao i edukativno-zabavne materijale. Sve aktivnosti su objavljene na facebook stranici Zavoda.

Povodom 26. juna – Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga i nezakonitog prometa drogama, u Zenici je održan centralni događaj pod nazivom „*Odgovor institucija na nove izazove u području ovisnosti*“, u organizaciji Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona. Događaj je okupio predstavnike ključnih institucija i organizacija koje se bave prevencijom i tretmanom ovisnosti, kao i razvojem politika u ovoj oblasti.

III 1.18. Preventivna politika

Zavod svoje preventivne programe bazira na dokumentima:

- a) Državna strategija nadzora nad opojnim drogama, sprječavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini za period 2018.-2023.
- b) Strategija za prevenciju ovisnosti u FBiH 2025-2035
- c) Strategija omladinske politike na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2018.-2022. godine, te
- d) Strategija univerzalne prevencije JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK
- e) Evropski preventivni kurikulum, Sarajevo 2024. godine

III 2 . ODJELJENJE ZA BIHEVIORALNE OVISNOSTI

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona predstavlja specijalizovanu organizacionu jedinicu čiji je osnovni zadatak praćenje, istraživanje, prevencija i stručni rad u oblasti savremenih oblika ovisničkih ponašanja, sa posebnim naglaskom na djecu, adolescente i mlade. U fokusu rada Odjeljenja nalaze se bihevioralne ovisnosti kao što su ovisnost o kockanju, internetu, društvenim mrežama, videoigrama, kao i drugi obrasci rizičnih ponašanja koji značajno utiču na mentalno zdravlje i psihosocijalno funkcionisanje pojedinaca i porodica. Rad Odjeljenja zasniva se na interdisciplinarnom, naučno utemeljenom i preventivno orijentisanom pristupu, sa ciljem rane identifikacije rizičnih obrazaca ponašanja, jačanja zaštitnih faktora, te podizanja svijesti javnosti o složenosti i ozbiljnosti problema bihevioralnih ovisnosti. Posebna pažnja posvećuje se razvoju programa i projekata usmjerenih prema djeci i mladima, kroz saradnju sa osnovnim i srednjim

školama, roditeljima, nastavnicima, stručnim službama, te relevantnim institucijama i organizacijama na području Zeničko-dobojskog kantona.

U izvještajnom periodu Odjeljenje je realizovalo niz preventivnih, edukativnih i istraživačkih aktivnosti, koje su obuhvatale provođenje naučnih istraživanja o prisutnosti i obrascima bihevioralnih ovisnosti kod adolescenata, izradu i implementaciju interaktivnih radionica za učenike osnovnih i srednjih škola, obilježavanje značajnih datuma iz oblasti mentalnog zdravlja i borbe protiv ovisnosti, kao i izradu edukativnih i promotivnih materijala namijenjenih djeci, roditeljima i široj javnosti. Poseban segment rada Odjeljenja čini naučno-istraživačka djelatnost, kroz koju se prikupljaju relevantni podaci o učestalosti, oblicima i rizičnim faktorima bihevioralnih ovisnosti kod mladih. Dobijeni nalazi koriste se kao osnova za planiranje ciljanih preventivnih intervencija, unapređenje postojećih programa, te izradu preporuka za obrazovne i zdravstvene institucije.

Kroz projekte poput „Bolje se družiti uživo“, „Zarobljeni u lajkovima“ i „Kad ponašanje postane ovisnost – kockanje sa životom“, Odjeljenje kontinuirano radi na jačanju socijalnih vještina, kritičkog mišljenja i emocionalne pismenosti djece i mladih, sa ciljem razvoja zdravih stilova života i otpornosti na pritiske savremenog digitalnog okruženja i rizičnih oblika ponašanja.

Rad Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti odvija se uz stalnu saradnju sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, školama, zdravstvenim i socijalnim ustanovama, te medijima, a temelji se na principima stručnosti, odgovornosti, kontinuiteta i posvećenosti unapređenju mentalnog zdravlja djece, mladih i šire zajednice.

Rad Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti odvija se u skladu sa strateškim planom i podijeljen je u tri ključna segmenta:

1. Edukativne aktivnosti usmjerene na prevenciju bihevioralnih ovisnosti:
 - Radionice i interaktivni susreti s djecom i mladima radi prevencije štetnih obrazaca ponašanja;
 - Edukacija odraslih – roditelja, prosvjetnih radnika i svih koji su u kontaktu s djecom i adolescentima;
 - Informisanje šire javnosti putem edukativnih materijala, brošura, medijskih nastupa i promotivnih kampanja.
2. Provođenje istraživanja u cilju utvrđivanja prisutnosti simptoma bihevioralnih ovisnosti kod djece i mladih.
3. Naučni rad i razvoj stručne baze znanja u oblasti bihevioralnih ovisnosti.

III 2.1. EDUKATIVNI RAD NA PREVENCIJI BIHEVIORALNIH OVISNOSTI

Direktan rad sa djecom i mladima predstavlja jedan od centralnih segmenata djelovanja Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti i realizuje se kroz planski osmišljene preventivne, edukativne i savjetodavne aktivnosti u školskom i vanškolskom okruženju. Fokus ovih aktivnosti usmjeren je na rano prepoznavanje rizičnih obrazaca ponašanja, jačanje zaštitnih faktora, razvoj socijalnih i emocionalnih vještina, te izgradnju kritičkog odnosa prema savremenim izazovima, posebno u oblasti digitalnih tehnologija i kockanja. Rad sa djecom i adolescentima odvija se prvenstveno kroz interaktivne radionice prilagođene uzrastu i razvojnim

karakteristikama učenika, koje se realizuju u osnovnim i srednjim školama na području Zeničko-dobojskog kantona. Metodološki pristup temelji se na aktivnom učešću učenika, grupnoj diskusiji, igrama uloga, kreativnim zadacima i primjerima iz svakodnevnog života, s ciljem podsticanja samorefleksije, otvorene komunikacije i osvještavanja ličnih stavova i ponašanja.

Poseban akcenat stavljen je na prevenciju ovisnosti o internetu, društvenim mrežama i videoigrama, kroz programe usmjerene na razvoj zdravih digitalnih navika, razumijevanje psiholoških mehanizama privlačnosti online sadržaja, kao i na jačanje realnih socijalnih kontakata i osjećaja pripadnosti. Kroz radionice se učenici osnažuju da prepoznaju pritiske virtualnog okruženja, razviju kritičko mišljenje o sadržajima kojima su izloženi i izgrade pozitivnu sliku o sebi nezavisno od online potvrde.

U radu sa starijim učenicima poseban segment čine aktivnosti usmjerene na prevenciju kockanja i drugih oblika rizičnog ponašanja, kroz edukaciju o posljedicama, razvoju ovisnosti, utjecaju vršnjačkog pritiska i donošenju odgovornih odluka. Učenici se podstiču da prepoznaju rizične situacije, razvijaju vještine samokontrole i traženja pomoći, te da aktivno učestvuju u izgradnji školskog okruženja koje promoviše zdrave stilove života.

Direktan rad sa djecom i mladima realizuje se u kontinuitetu, uz saradnju sa školama, pedagoško-psihološkim službama i nastavnim osobljem, a sve aktivnosti provode se uz saglasnost nadležnog ministarstva i u skladu sa važećim profesionalnim i etičkim standardima. Rezultati ovog rada predstavljaju važnu osnovu za daljnje planiranje preventivnih programa, prilagođavanje sadržaja realnim potrebama učenika i unapređenje ukupnog sistema zaštite mentalnog zdravlja djece i mladih u zajednici.

III 2.2. Projekti Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti realizovani u osnovnim i srednjim školama

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti pri JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona razvilo je i realizovalo specijalizirane programe radionica s ciljem prevencije ovisnosti o kockanju, internetu, videoigrama i društvenim mrežama. Rad Odjeljenja u školama zasniva se na sistematski planiranim i naučno utemeljenim preventivnim programima, koji su prilagođeni uzrastu učenika i savremenim izazovima u oblasti bihevioralnih ovisnosti. Projekti su usmjereni na rano prepoznavanje rizičnih ponašanja, razvoj zaštitnih faktora, jačanje mentalnog zdravlja i osnaživanje djece i mladih za donošenje odgovornih odluka.

Projekat „Bolje se družiti uživo“

Ovaj projekat namijenjen je učenicima nižih razreda osnovne škole (III–V razred) i usmjeren je na prevenciju prekomjerne i problematične upotrebe interneta, društvenih mreža i videoigara. Polazište projekta je spoznaja da se u sve ranijem uzrastu formiraju navike vezane za digitalne tehnologije, te da je neophodno djeci pružiti znanja i vještine koje će im pomoći da razviju zdrav odnos prema digitalnom svijetu.

Kroz interaktivne radionice, prilagođene razvojnim mogućnostima djece, učenici se podstiču da prepoznaju razliku između virtualnog i stvarnog svijeta, važnost direktne komunikacije, igre, prijateljstva i zajedničkih aktivnosti. Poseban naglasak stavlja se na razvoj socijalnih vještina, emocionalne pismenosti, saradnje i empatije, kao i na jačanje samopouzdanja kroz iskustva u realnom okruženju. Projekat ima za cilj da kod djece razvije svijest o potrebi ravnoteže između digitalnih sadržaja i svakodnevnih obaveza, igre i odmora.

Projekat „Zarobljeni u lajkovima“

Projekat je namijenjen učenicima viših razreda osnovne škole (VI–IX razred) i fokusiran je na problematiku društvenih mreža, digitalnog identiteta i emocionalnog utjecaja online okruženja. Cilj projekta je razvijanje kritičkog mišljenja o sadržajima na društvenim mrežama, razumijevanje psiholoških mehanizama potrage za lajkovima i online potvrdom, te prepoznavanje rizika kao što su ovisničko korištenje interneta, cyber-nasilje, socijalna usporedba i narušavanje samopouzdanja. Radionice se realizuju kroz interaktivne metode koje uključuju diskusije, igre, mini-anquete i grupni rad, a učenici se ohrabruju da otvoreno govore o vlastitim iskustvima i emocijama. Projekat doprinosi razvoju zdravih digitalnih navika, jačanju samopoštovanja nezavisnog od online popularnosti, te osnaživanju učenika da prepoznaju granicu između zabave i rizičnog, ovisničkog ponašanja.

Projekat „Kad ponašanje postane ovisnost – kockanje sa životom“

Ovaj projekat namijenjen je učenicima srednjih škola i predstavlja izuzetno bitan preventivno-edukativni program Odjeljenja u oblasti bihevioralnih ovisnosti. Poseban fokus stavljen je na prevenciju kockanja, ali se obrađuju i drugi oblici bihevioralnih ovisnosti (internet, videoigre, društvene mreže, kompulzivna kupovina...).

Cilj projekta je upoznati učenike sa pojmom bihevioralnih ovisnosti, razvojnim fazama ulaska u bolest ovisnosti, psihološkim mehanizmima, posljedicama po mentalno zdravlje, porodične odnose i školsko funkcionisanje. Kroz radionice se obrađuju teme vršnjačkog pritiska, iluzije kontrole, finansijskih i emocionalnih posljedica kockanja, te se razvijaju vještine donošenja odluka, samokontrole i traženja pomoći. Projekat ima i snažnu motivacionu komponentu, jer učenike podstiče da prepoznaju vlastite životne ciljeve i vrijednosti, te da razvijaju otpornost na rizična ponašanja.

Svi navedeni projekti provode se uz saglasnost Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, u saradnji sa upravama škola, pedagoško-psihološkim službama i nastavnicima, te u skladu sa savremenim stručnim i etičkim standardima. Zajednički cilj ovih programa jeste unapređenje mentalnog zdravlja djece i mladih, razvoj zdravih stilova života i smanjenje rizika od razvoja bihevioralnih ovisnosti u populaciji učenika.

III 2.3. Projekat „Bolje se družiti uživo“

Projekat „Bolje se družiti uživo“ je koncipiran kao trajni, dugoročni program Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti, koji se od školske 2022/2023. godine kontinuirano provodi i razvija u skladu sa savremenim izazovima i potrebama djece i školskog sistema. Program se temelji na principu dugoročnog praćenja, evaluacije i stalnog unapređenja sadržaja, te je i tokom školske 2024/2025 i 2025/2026. godine nastavljen kao sastavni dio sistemskih preventivnih aktivnosti u oblasti bihevioralnih ovisnosti.

Polazeći od činjenice da su bihevioralne ovisnosti povezane sa prekomjernim korištenjem digitalnih tehnologija, posebno interneta, društvenih mreža i online igara, sve prisutnije među djecom i adolescentima, program je usmjeren na jačanje psihološke otpornosti, razvoj kritičkog odnosa prema digitalnim sadržajima i uspostavljanje zdravih obrazaca korištenja tehnologije. Djeca i mladi predstavljaju posebno osjetljivu populaciju zbog razvojnih karakteristika, nedovoljno razvijenih mehanizama samokontrole, stalne dostupnosti digitalnih sadržaja, ali i društvenih promjena koje favorizuju virtualne oblike komunikacije u odnosu na neposredne

socijalne kontakte. Ovisnička upotreba digitalnih tehnologija može se ispoljiti kroz teškoće u odvajanju od ekrana, pad koncentracije, smanjenje interesovanja za školske i slobodne aktivnosti, narušavanje školskog uspjeha te pojavu emocionalnih i ponašajnih poteškoća.

Društvene mreže kod djece i mladih često potiču stalnu potrebu za provjerom reakcija, poruka i obavijesti, stvarajući osjećaj stalne dostupnosti, ali i psihološke vezanosti za online svijet. Online igre, kroz sistem nagrađivanja, izazova i napredovanja, dodatno podstiču dugotrajno zadržavanje pred ekranom i razvoj obrazaca ponašanja koji mogu poprimiti obilježja ovisnosti.

Rezultati ranijih istraživanja Odjeljenja ukazuju da djeca i mladi na području Zeničko-dobojskog kantona u prosjeku provode između tri i pet sati dnevno na internetu u svrhu zabave, dok značajan dio ispitanika svakodnevno boravi online duže od šest sati. Posebno zabrinjava podatak da velika većina mladih prepoznaje negativne posljedice prekomjernog boravka na internetu, ali uprkos tome nastavlja sa istim obrascima ponašanja. Zabilježena su i iskustva online nasilja, bez izraženih razlika u odnosu na spol, dok je istovremeno kod većine ispitanika prisutna jasna želja za smanjenjem vremena provedenog u virtualnom prostoru. Ovi nalazi dodatno potvrđuju potrebu za sistematskim i kontinuiranim preventivnim radom.

Radionice u okviru projekta usmjerene su na razvoj svijesti o zdravim granicama u korištenju digitalnih tehnologija, razlikovanje korisne i problematične upotrebe interneta, te jačanje otvorene komunikacije djece sa roditeljima, nastavnicima i drugim značajnim odraslim osobama. Poseban akcenat stavljen je na psihološko osnaživanje djece, razvoj samopouzdanja, empatije i sposobnosti da izraze vlastite potrebe, dileme i teškoće.

Iako je planirano da radionice obuhvataju jedno odjeljenje, iskustvo iz prakse pokazalo je da interes učenika i potreba škola često prevazilaze predviđene okvire, te su aktivnosti nerijetko realizovane sa većim brojem djece, uključujući učenike iz više odjeljenja i razreda. Kroz pažljivo strukturirane edukativne i interaktivne metode, djeci se omogućava da razumiju razliku između virtualnog i stvarnog svijeta, razvijaju socijalne vještine, jačaju osjećaj pripadnosti i podstiču druženje uživo u sigurnom i podržavajućem okruženju.

Tokom realizacije projekta ostvarena je kontinuirana i kvalitetna saradnja sa osnovnim školama, uz prilagođavanje školskim rasporedima i specifičnim potrebama lokalnih zajednica, čime je osigurana održivost i prepoznatljivost programa. U cilju dodatne podrške edukativnom procesu izrađen je i distribuiran prateći materijal – slikovnica „Bolje se družiti uživo“, sadržajno usklađena sa temama radionica i prilagođena uzrastu djece, koja dodatno osnažuje preventivne poruke i omogućava njihovu primjenu i izvan same radionice.

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti održavalo je kontinuiranu saradnju sa školama, prilagođavalo se njihovom rasporedu i specifičnim okolnostima, te nastojalo maksimalno uključiti lokalne zajednice u proces prevencije.

Škole koje su do sada iskazale interes i učestvovalе u realizaciji ovih radionica su:

- OŠ “Aleksa Šantić”, Perin Han, Zenica;
- OŠ “Vladimir Nazor”, Zenica;
- Katolički školski centar “Sveti Pavao” – Osnovna škola Zenica;
- OŠ “Miroslav Krleža”, Zenica;
- OŠ “Hamza Humo” Babino i područna škola Seoci;
- OŠ “Hasan Kjačija Pruščak”, Zenica;
- OŠ “Skender Kulenović”, Zenica, sa područnom školom „Klopče“;

- OŠ “Musa Ćazim Ćatić”, Zenica sa područnom školom „Blatuša“;
- Prva osnovna Montessori škola, Zenica;
- OŠ “Meša Selimović”, Zenica;
- OŠ “Mak Dizdar”, Zenica;
- OŠ “Hasan Kikić”, Tetovo, Zenica;
- OŠ “Ahmed Muradbegović”, Stranjani, Zenica;
- OŠ “Enver Čolaković”, Janjići, Zenica;
- OŠ “Kulin ban”, Visoko;
- OŠ “Novi Šeher”, Maglaj;
- OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“, Kakanj, sa područnom školom “Tršće”,

U cilju dodatne podrške edukativnom procesu, Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je izradilo i distribuiralo radni materijal – slikovnicu „Bolje se družiti uživo“, posebno prilagođenu uzrastu djece koja učestvuju u radionici. Sadržaj slikovnice tematski prati radionice i osnažuje poruke koje se kroz njih prenose.

Tokom izvještajnog perioda realizovano je 26 radionica u osnovnim školama koje su obuhvatile 514 učenika, a od početka realizovanja ovog projekta održano je 104 radionice, sa ukupno 2182 djece koja su aktivno učestvovala.

III 2.4. Projekat „Kad ponašanje postane ovisnost – kockanje sa životom“

U okviru kontinuiranog jačanja preventivnih aktivnosti usmjerenih na suzbijanje bihevioralnih ovisnosti kod djece i mladih, Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je započelo implementaciju novog programa pod nazivom „Kad ponašanje postane ovisnost – kockanje sa životom“. Program je koncipiran kao ciklus edukativno-interaktivnih radionica namijenjenih učenicima završnih razreda osnovnih škola, kao i učenicima srednjih škola, s posebnim fokusom na prevenciju ovisnosti o kockanju, ali i na sve izraženije oblike problematične upotrebe interneta i videoigara.

Razvoj i pokretanje ovog projekta zasniva se na nalazima provedenih istraživanja koja ukazuju na zabrinjavajuću rasprostranjenost rizičnih ponašanja među mladima. Epidemiološko istraživanje koje je Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti ranije realizovalo na uzorku učenika trećih razreda srednjih škola u Zeničko-dobojskom kantonu pokazalo je da značajan broj mladih u svom neposrednom okruženju ima osobe koje se redovno bave kockanjem i igrama na sreću, dok je dio ispitanika naveo i vlastito učestvovanje u takvim aktivnostima, u različitim stepenima učestalosti. Ovakvi podaci jasno ukazuju da kockanje i srodni oblici ponašajnih ovisnosti predstavljaju realan i prisutan rizik u adolescentskoj populaciji, te da zahtijevaju plansko, stručno i dugoročno preventivno djelovanje.

Polazeći od navedenog, program radionica je usmjeren na podizanje nivoa znanja i svijesti mladih o psihološkim, socijalnim i obrazovnim posljedicama kockanja, kao i o povezanosti ovog ponašanja sa prekomjernim korištenjem digitalnih tehnologija, online igara i interneta. Posebna pažnja posvećena je razumijevanju mehanizama koji vode razvoju ovisnosti, prepoznavanju rizičnih obrazaca ponašanja, te jačanju sposobnosti donošenja odgovornih i zdravih životnih odluka.

Radionice se realizuju kroz interaktivan i participativan pristup, koji učenicima omogućava da, pored sticanja znanja, aktivno učestvuju u diskusiji, razmjenjuju stavove i promišljaju o vlastitim iskustvima i izazovima. Time se stvara sigurno i podsticajno okruženje u kojem mladi mogu otvoreno govoriti o pritiscima vršnjaka, dostupnosti kockarskih sadržaja, uticaju reklama, ali i o ulozi interneta i društvenih mreža u oblikovanju njihovih navika i vrijednosti.

Kroz rad sa učenicima posebno se naglašava povezanost kockarskih aktivnosti sa digitalnim okruženjem, dostupnošću online kladionica i igara na sreću, kao i sličnost mehanizama nagrađivanja koji su prisutni i u videoigrama i na društvenim mrežama. U tom smislu, program ne obuhvata isključivo prevenciju kockanja, već širi fokus na razvoj zdravih obrazaca korištenja tehnologije i jačanje samokontrole.

Tokom izvještajnog perioda, radionice su, na osnovu interesovanja i dogovora sa obrazovnim ustanovama, uspješno realizovane u sljedećim školama:

- Katolički školski centar "Sveti Pavao" – Osnovna škola u Zenici (deveti razredi);
- Druga gimnazija Zenica;
- Ekonomska škola, Zenica,
- Srednja muzička škola Zenica.

U izvještajnom periodu je održano 19 radionice, koje su obuhvatile 463 učenika.

Od pokretanja ovog projekta ukupno je obuhvaćeno 35 odjeljenja, a edukativni sadržaji su doprli do 770 učenika, koji su kroz radionice stekli nova znanja, ali i dobili prostor za razmjenu stavova i iskustava.

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti planira nastavak i daljnje širenje ovog projekta u narednom periodu, kroz uključivanje dodatnih škola i unapređenje sadržaja u skladu sa povratnim informacijama učenika, nastavnog osoblja i roditelja, s ciljem da se uspostavi stabilan i prepoznatljiv preventivni program u oblasti kockanja i drugih oblika ponašajnih ovisnosti kod mladih.

III 2.5. Projekat „Zarobljeni u lajkovima“

U okviru kontinuiranog rada na prevenciji bihevioralnih ovisnosti kod djece i mladih, Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, od ove godine, realizira i projekat pod nazivom „Zarobljeni u lajkovima“, koji je usmjeren na problematiku prekomjerne i problematične upotrebe društvenih mreža, interneta i digitalnih sadržaja kod starijih učenika osnovnih škola i srednjoškolaca.

Projekat je osmišljen kao odgovor na savremene izazove koje donosi intenzivna digitalizacija svakodnevnog života mladih, pri čemu društvene mreže sve češće postaju centralno mjesto socijalne interakcije, samoprocjene i formiranja identiteta. Stalna potreba za provjerom notifikacija, brojem lajkova, komentara i pregleda može dovesti do razvoja ovisničkih obrazaca ponašanja, narušavanja samopouzdanja, poremećaja pažnje, emocionalne nestabilnosti i smanjenja kvaliteta stvarnih međuljudskih odnosa.

Program radionica u okviru projekta „Zarobljeni u lajkovima“ usmjeren je na podizanje svijesti učenika o psihološkim mehanizmima koji stoje iza privlačnosti društvenih mreža, kao i o načinima na koje digitalni sadržaji utiču na raspoloženje, sliku o sebi, odnose s vršnjacima i školsko funkcionisanje. Poseban naglasak stavljen je na razumijevanje pojmova kao što su

digitalni identitet, online pritisci, upoređivanje s drugima, strah od propuštanja (FOMO), te na razvoj kritičkog odnosa prema sadržajima koji se svakodnevno konzumiraju.

Radionice se realizuju kroz interaktivan, iskustveni i djeci blizak pristup, koji uključuje diskusiju, rad u manjim grupama, analizu konkretnih situacija iz digitalnog okruženja i podsticanje učenika da prepoznaju vlastite navike i osjećaje vezane za boravak na društvenim mrežama. Kroz ovakav oblik rada učenici se ohrabruju da govore o pritiscima koje osjećaju, o potrebi za prihvatanjem i potvrdom, ali i o teškoćama u uspostavljanju ravnoteže između online i stvarnog života.

Cilj projekta je jačanje psihološke otpornosti djece i mladih, razvoj zdravih obrazaca korištenja digitalnih tehnologija, te osnaživanje socijalnih vještina i stvarnih međuljudskih odnosa. U okviru radionica promoviraju se vrijednosti autentične komunikacije, druženja uživo, empatije i samoprihvatanja, uz naglašavanje da virtualna popularnost ne može biti zamjena za stvarne odnose i osjećaj lične vrijednosti.

Kroz kontinuiranu saradnju sa osnovnim i srednjim školama, program se prilagođava uzrastu učenika, školskom kontekstu i specifičnim potrebama pojedinih sredina. Projekat je zamišljen kao dugoročna preventivna aktivnost, s namjerom da se, kroz redovno provođenje i evaluaciju, stalno unapređuje i nadograđuje, te da postane sastavni dio šire strategije zaštite mentalnog zdravlja djece i mladih u digitalnom okruženju.

Škole koje su do sada iskazale interes i učestvovalе u realizaciji ovog projekta su:

- OŠ “Aleksa Šantić”, Perin Han, Zenica;
- Katolički školski centar “Sveti Pavao” – Osnovna škola Zenica;
- OŠ “Musa Ćazim Ćatić”, Zenica sa područnom školom „Blatuša“;
- OŠ “Mak Dizdar”, Zenica;
- OŠ “Hasan Kikić”, Tetovo, Zenica;
- OŠ “Enver Čolaković”, Janjići, Zenica;
- OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“, Kakanj, sa područnom školom “Tršće”,

Tokom izvještajnog perioda realizovano je 11 radionica u osnovnim školama koje su obuhvatile 213 učenika.

III 2.6. Edukacija nastavnika u osnovnim školama o bihevioralnim ovisnostima

U savremenom društvu, djeca i mladi se sve češće suočavaju sa brojnim izazovima koji dolaze iz digitalnog okruženja, medija i ubrzanog načina života. Bihevioralne ovisnosti kao što su ovisnost o internetu, društvenim mrežama, videoigrama i kockanju predstavljaju rastući problem koji utiče ne samo na mentalno zdravlje mladih, već i na njihove školske uspjehe, odnose s vršnjacima i porodični život. Rano prepoznavanje rizičnih ponašanja i adekvatna preventivna reakcija ključni su u sprečavanju razvoja ozbiljnijih problema.

Obzirom da škola predstavlja jedno od najvažnijih okruženja za odrastanje djeteta, odgojno-obrazovni radnici imaju presudnu ulogu u ranom prepoznavanju i odgovoru na rizična ponašanja. Učitelji i nastavnici su često prvi koji primijete promjene u ponašanju učenika kao što su povlačenje, pad uspjeha, gubitak koncentracije, agresivnost, ovisnost o digitalnim uređajima ili zanemarivanje svakodnevnih obaveza. Upravo zbog toga, njihovo znanje, osjetljivost i spremnost na djelovanje od izuzetnog su značaja u preventivnom radu.

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je, u okviru svojih planiranih aktivnosti, realizovalo edukacije za nastavnike i drugo školsko osoblje s ciljem jačanja kapaciteta za prepoznavanje i reagovanje na znakove bihevioralnih ovisnosti kod učenika.

Program edukacije obuhvatao je teme vezane za uzroke, simptome i posljedice najčešćih oblika ponašajnih ovisnosti, s posebnim akcentom na ovisnost o internetu i videoigrama, te kockanje među djecom i mladima. Kroz interaktivna predavanja i diskusije, učesnici su imali priliku da steknu uvid u načine na koje se ovisnosti razvijaju, kako ih prepoznati u školskom kontekstu, te koje preventivne i podržavajuće mjere mogu biti primijenjene u radu s djecom.

Poseban dio edukacije bio je posvećen komunikaciji s roditeljima i učenicima, kao i saradnji sa stručnim institucijama. Učesnicima su predstavljeni konkretni alati i preporuke za svakodnevni rad, uključujući primjere dobre prakse, komunikacijske strategije i načine organizovanja dodatnih aktivnosti s ciljem jačanja otpornosti učenika na štetne utjecaje.

U toku izvještajnog perioda održane su 3 edukacije zaposlenih u osnovnim školama koje su iskazale interes:

- “Hasan Kikić”, Zenica;
- “Musa Ćazim Ćatić”, Zenica;
- Katolički školski centar “Sveti Pavao” – Osnovna škola Zenica.

Edukacije su obuhvatile sve zaposlenike tih škola, uključujući nastavnike, stručne saradnike, pedagoge i drugo osoblje. Pristup je bio sveobuhvatan, kako bi se osiguralo zajedničko razumijevanje problema i ujednačen odgovor škole kao cjeline. Nastavnici su kroz edukaciju pokazali visoku razinu motivacije za usvajanje novih znanja i metoda rada, te su podijelili svoja iskustva iz prakse, što je dodatno obogatilo proces razmjene. Istaknuto je kako učenici danas često pronalaze utočište u virtualnom svijetu zbog osjećaja nesigurnosti, pritiska ili neprihvaćenosti, a upravo škole mogu biti ključni faktor u njihovoj stabilnosti i razvoju zdravih odnosa. Edukacije su ocijenjene kao korisne i neophodne, a učesnici su iskazali interes za nastavak ovakvih aktivnosti, kao i potrebu za dodatnim materijalima i podrškom u implementaciji naučenog.

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti planira nastaviti s edukacijama i tokom narednog perioda, sa ciljem da se obuhvati što veći broj škola i da se izgradi mreža educiranih prosvjetnih radnika koji će preventivne mjere moći implementirati na razini svojih škola.

III 2.7. Edukativni rad sa roditeljima u školama

Nastavljen je rad na edukacijama roditelja, koji se organizuje u saradnji i na poziv škola. U toku ove školske godine, na poziv OŠ „Miroslav Krleža“, Zenica organizovana su predavanja za Vijeće roditelja i sve roditelje učenika na temu „Ponašajne/bihevioralne ovisnosti kod djece i mladih“. Fokus je prema potrebama škole bio na opasnostima ovisnosti o internetu, te drugim bihevioralnim ovisnostima kod djece i mladih.

III 2.8. Edukacija srednjoškolaca u okviru Ljetne škole

Centar za razvoj i afirmaciju kulture i obrazovanja Litteratus, Udruženje Turska-Bosna-Sandžak i JU Studentski centar Sarajevo, u saradnji s brojnim partnerima iz akademskog, nevladinog i

privrednog sektora, ove godine organizovali su Petu međunarodnu Ljetnu školu “Mojoj BiH 2025 – Open Your Mind”. Ova jedinstvena obrazovna platforma okupila je više od 120 srednjoškolaca iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Hrvatske, Sjeverne Makedonije, Turske i Švicarske, nudeći im priliku za učenje, razmjenu ideja, izgradnju prijateljstava i upoznavanje kulturne raznolikosti. Tokom trajanja škole održane su brojne radionice i predavanja, a na poziv organizatora, Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona educiralo je srednjoškolce na temu Ovisnička ponašanja kod mladih.

III 2.9. Edukacija stanovništva o bihevioralnim ovisnostima putem promotivnog materijala i medijskih nastupa

Jedan od ključnih ciljeva Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona jeste širenje svijesti o problemu bihevioralnih ovisnosti među širom populacijom. Preventivni programi su koncipirani tako da obuhvate sve dobne skupine, s ciljem poboljšanja opće informiranosti o prirodi ovih ovisnosti, faktorima rizika, ranim simptomima, štetnim posljedicama po pojedinca i zajednicu, kao i mogućnostima prevencije i liječenja. Kroz različite edukativne kanale, uključujući direktan rad, medijske nastupe i distribuciju promotivnih materijala, Odjeljenje nastoji učiniti informacije o bihevioralnim ovisnostima lako dostupnima široj javnosti. Osim rada na terenu i u školama, poseban značaj daje se prisustvu u digitalnim i tradicionalnim medijima, čime se dodatno proširuje doseg edukativnog sadržaja. U izvještajnom periodu ostvarena su gostovanja u elektronskim medijima, gdje su obrađivane teme ovisnosti o kockanju, internetu i videoigrama, a poseban fokus bio je na utjecaju ovih ovisnosti na djecu i mlade. Nastupi su imali edukativni karakter, te su pružili stručne uvide, savjete za roditelje i nastavnike, kao i informacije o tome kada i gdje potražiti pomoć. Paralelno s medijskim aktivnostima, realizovana je distribucija štampanog edukativnog materijala. Afiše o bihevioralnim ovisnostima, ovisnosti o internetu i kockanju su doštampani i distribuirani obrazovnim ustanovama, institucijama i drugim zainteresiranim organizacijama u cilju širenja ključnih poruka prevencije.

Posebna pažnja posvećena je vizualno i edukativno prilagođenim materijalima za djecu i mlade. U okviru projekta radionica za osnovne škole „Bolje se družiti uživo“, osmišljena je, ilustrovana i štampana edukativna slikovnica istog naziva, namijenjena djeci mlađeg osnovnoškolskog uzrasta. Slikovnica prati aktivnosti radionica i prilagođena je razumijevanju djece, kroz primjere iz svakodnevnog života i likove s kojima se mogu poistovjetiti. Njena svrha je da kroz slikoviti i razumljiv sadržaj doprinese osvještavanju o štetnim posljedicama pretjerane upotrebe interneta i važnosti pravog, ličnog kontakta i druženja.

Vizuelno i tehnički su osmišljeni i štampani plakati za prevenciju ovisnosti o kockanju i plakati za prevenciju ovisnosti o video-igrama i internetu. Plakati su osmišljeni u skladu sa najnovijim svjetskim preporukama o pristupanju prevenciji ovisnosti među djecom i mlaima. Plan je da se plakati distribuiraju u sve osnovne i srednje škole kantona u toku provođenja edukacija učenika.

Također, u cilju dodatne vidljivosti i prisutnosti edukativnih poruka u svakodnevnom okruženju djece i mladih, izrađeni su i štampani promotivni stikeri povezani sa oba projekta. Za učenike osnovnih škola, stikeri prate tematiku radionica „Bolje se družiti uživo“ i sadrže slikovne motivacione poruke i ilustracije koje pozivaju na provođenje vremena van ekrana, u stvarnom

društvu. Za učenike srednjih škola, stikeri iz projekta „Kad ponašanje postane ovisnost – kockanje sa životom“ imaju snažniji preventivni karakter i usmjereni su na prepoznavanje rizičnog ponašanja, uz jasne i sažete poruke o štetnosti kockanja i pretjerane upotrebe interneta. Dizajn i poruke stikera su pažljivo birani kako bi bili privlačni, razumljivi i primjenjivi u svakodnevnom školskom prostoru – na sveskama, rancima, pernicama, ormarićima i sl.

Svi materijali će biti dostupni i putem digitalnih platformi Zavoda: zvanične web stranice, Facebook stranice i YouTube kanala, čime se osigurava dostupnost informacija i građanima izvan direktno obuhvaćenih zajednica.

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti će i u narednom periodu nastaviti sa razvojem edukativnih materijala i medijskih nastupa, kako bi se kontinuirano odgovaralo na izazove savremenog društva i pružila podrška stanovništvu u borbi protiv bihevioralnih ovisnosti.

III 2.10. PROVOĐENJE I PREDSTAVLJANJE ISTRAŽIVANJA O PRISUSTVU SIMPTOMA BIHEVIORALNIH OVISNOSTI MEĐU DJECOM I MLADIMA

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona nastavilo je sa provođenjem i analizom više istraživačkih aktivnosti usmjerenih na bolje razumijevanje obrasca ponašanja i rizičnih faktora povezanih s razvojem bihevioralnih ovisnosti kod djece, mladih i specifičnih ranjivih populacija.

III 2.11. Mlada školska dob i internet

U toku ove školske godine, Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je završilo kompletnu obradu podataka velikog epidemiološkog istraživanja o adiktivnim ponašanjima mladih, koje je provedeno na reprezentativnom uzorku srednjoškolaca sa područja cijelog Zeničko-dobojskog kantona, a u toku izvještajnog perioda se pristupilo prezentaciji svih dobivenih rezultata.

Zbirni rezultati istraživanja prikazani su u stručnom članku objavljenom u Biltenu Zavoda, koji će biti distribuiran svim relevantnim institucijama, školama, centrima za mentalno zdravlje i drugim partnerima u oblasti prevencije i liječenja ovisnosti.

Pored toga, rezultati su predstavljeni i stručnoj i naučnoj javnosti kroz prezentaciju održanu na kongresu BHAAAS u Sarajevu, u okviru sesije o Mentalnom zdravlju djece i mladih. Učešće na ovom uglednom skupu omogućilo je međunarodnu diseminaciju podataka, razmjenu iskustava s domaćim i stranim stručnjacima, te afirmaciju značaja bihevioralnih ovisnosti kao relevantnog javnozdravstvenog pitanja.

U okviru preventivnog programa radionica „Bolje se družiti uživo“, koji se provodi u osnovnim školama širom Zeničko-dobojskog kantona, djeca su imala priliku učestvovati u anonimnom istraživanju o svojim navikama i ponašanjima na internetu. Upitnik, koji se popunjavao dobrovoljno i bez pritiska, sadržavao je osam jednostavnih i jasno formulisanim pitanja prilagođenih uzrastu djece, s ciljem dobijanja uvida u svakodnevne digitalne aktivnosti učenika nižih razreda osnovne škole.

Upitnik je strukturiran tako da djeca odgovore zaokružujući jednu od ponuđenih opcija (često, ponekad, nikada), a obzirom na osjetljivost teme, ispunjavanje je bilo potpuno anonimno i dobrovoljno. Dosad je uspješno prikupljeno i u SPSS statistički program uneseno 630 kompletiranih upitnika, što je oko trećine ukupnog broja upitnika, djece uzrasta 8–11 godina, koja su prisustvovala radionicama.

Po spolnoj raspodjeli, istraživanje je obuhvatilo 307 dječaka i 323 djevojčice.

Rezultati ukazuju na sljedeće obrasce ponašanja:

Aktivnost na internetu	Često (%)	Ponekad (%)	Ukupno (%)
Igra igrice na internetu	36,5	58,2	94,7
Igra igrice na PlayStation	14,7	30,2	44,9
Gleda video-uratkne na internetu	30,7	40,0	70,7
Gleda sadržaje na TikToku	24,4	20,6	45,0
Ima vlastiti profil na Instagram/Facebook		–	21,8
Samostalno objavljuje selfie/video		–	28,6
Roditelji uvodili zabranu mobitela		–	85,3

Djeca su u otvorenom dijelu upitnika izjavila da najčešće gledaju sadržaje poznatih youtubera, koje smatraju zabavnim, duhovitim i poučnim. Istakli su kako im ti sadržaji pomažu da se opuste, nauče nešto novo i „ne misle o školi“. Međutim, upravo ova sve veća identifikacija s influencerima ukazuje na potrebu da se šira javnost zapita kakav je odgojni i emocionalni utjecaj tih sadržaja na djecu ovog uzrasta. Posebno je zabrinjavajuće što mnogi kreatori online sadržaja nisu stručno edukovani niti svjesni svoje odgovornosti prema djeci koja ih prate i oponašaju.

Posebnu pažnju privlači podatak da 21,8% djece u ovom uzrastu već posjeduje vlastiti profil na društvenim mrežama poput Facebook-a i Instagram-a, iako je to suprotno pravilima korištenja ovih platformi. Još alarmantnije je da 28,6% djece ove dobi samostalno objavljuje svoje fotografije i video sadržaje. Ovi pokazatelji ukazuju na ozbiljan problem — djeca nemaju dovoljno razvijene kapacitete da samostalno upravljaju digitalnim identitetom i suoče se s mogućim opasnostima, poput vršnjačkog nasilja, manipulacije ili gubitka privatnosti.

Pozitivan aspekt predstavlja činjenica da 85,3% roditelja navodi kako su svojoj djeci uvodili zabranu korištenja mobitela kao mjeru kontrole i zaštite. Iako je roditeljski nadzor neophodan, on često dolazi tek nakon što dijete već razvije snažnu naviku korištenja interneta. Zbog toga je važno ukazati na značaj preventivnog i uravnoteženog nadzora, uz jasne granice i otvorenu komunikaciju.

Svako dugotrajno i nekontrolisano korištenje interneta može predstavljati rani oblik ponašajne ovisnosti, čak i kod djece nižeg osnovnoškolskog uzrasta. Roditelji i nastavnici imaju ključnu ulogu u ranom prepoznavanju problema i reagovanju kroz podršku, razumijevanje i postavljanje zdravih digitalnih granica.

U zaključku, rezultati pokazuju da se djeca već u vrlo ranom uzrastu intenzivno uključuju u digitalni svijet, da dominiraju igrice i YouTube sadržaji, te da je potrebno sistematski razvijati digitalnu pismenost i emocionalnu otpornost, kako kod djece, tako i kod njihovih roditelja i nastavnika.

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti će nastaviti sa analizom dodatno prikupljenih podataka i integracijom nalaza u preventivne programe, kako bi se smanjio rizik od razvoja bihevioralnih ovisnosti u najranijim fazama djetinjstva.

Svi dosadašnji nalazi dobijeni istraživanjima predstavljaju osnovu za dalji razvoj preventivnih programa, unapređenje edukacije učenika, roditelja i nastavnika, kao i jačanje međusektorske saradnje. Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti planira nastavak istraživanja i u narednom periodu, uz cilj da se formira baza znanja koja će služiti za izradu smjernica i politika u oblasti mentalnog zdravlja mladih u Zeničko-dobojskom kantonu.

III 2.12. Kockanje adolescenata – sve prisutniji rizik

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona provelo je u proteklom period istraživanje pod nazivom „Obilježja igranja igara na sreću i kockanja kod srednjoškolaca u gradu Zenici”. Cilj istraživanja bio je dobiti uvid u prevalenciju i obrasce kockanja među adolescentima, te utvrditi udio onih koji su u riziku razviti probleme s kockanjem.

Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona dalo je pismenu podršku za provođenje istraživanja, a u istraživanju su sudjelovali samo oni učenici srednjih škola (N=439) čiji su roditelji potpisali saglasnost. Upotrijebljen je Kanadski upitnik kockanja adolescenata (CAGI), standardiziran i ranije primjenjivan u istraživanjima u Sarajevu i Tuzli. Upitnik se sastoji od 43 pitanja raspoređena u četiri dijela: sociodemografske varijable, učestalost sudjelovanja u različitim oblicima kockanja, procjenu psihosocijalnih posljedica, te prisutnost rizičnih stilova ponašanja.

Ukupan broj ispitanika bio je 439 srednjoškolaca. Spolna struktura je uključivala 53,1% muških i 46,9% ženskih učenika. Najviše ispitanika imalo je 16 (38,3%) i 17 godina (29,6%). Škole smo razvrstali na gimnazije i stručne škole, te njih 49,4% pohađa gimnaziju, 50,6% stručnu školu.

Porodični kontekst je pokazao da daleko najveći broj učenika, njih 83,6% živi sa oba roditelja. Školski uspjeh je dosta visok, pa se 37,8% izjasnilo da je u toku prethodne školske godine ostvarilo odličan uspjeh, 29,2% vrlo dobar, 26,7% dobar. Radni status roditelja je pokazao da je otac zaposlen u 83,8% slučajeva, majka u 50,3%.

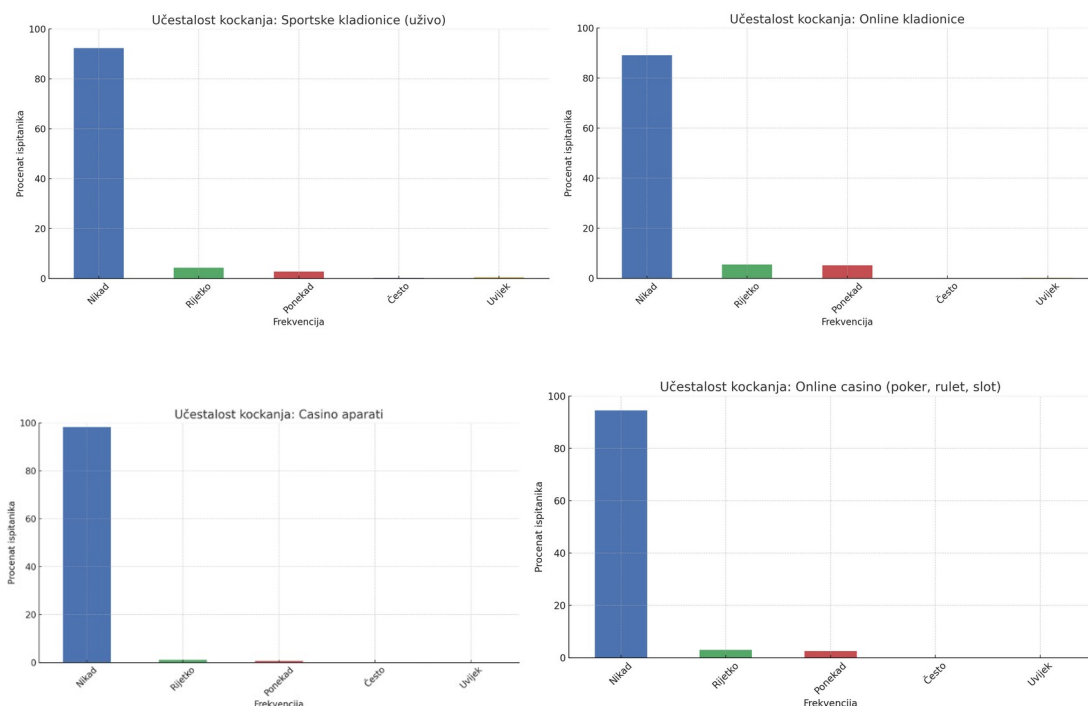
Tabela br. 59 Kockanje adolescenata					
Vrsta kockanja	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Uvijek
Lutrijske igre (loto, bingo)	89,1%	3,4%	7,1%	0,2%	0,2%
Kartanje za novac (blackjack, poker)	95,0%	3,2%	0,9%	0,9%	–
Sportske kladionice (uživo)	92,3%	4,3%	2,7%	0,2%	0,5%
Casino aparati	98,2%	1,1%	0,7%	–	–

Žive igre u casinu	98,6%	1,1%	0,2%	–	–
Online kladionice	89,1%	5,5%	5,2%	–	0,2%
Online casino (poker, rulet, slot)	94,5%	3,0%	2,5%	–	–
Videoigre za novac ili nagradu	83,4%	8,4%	3,9%	2,7%	1,6%

Analiza pokazuje da su adolescenti u Zenici najčešće izloženi igrama na sreću kroz sportske kladionice i lutrijske igre. Iako većina ispitanika nije imala iskustva s kockanjem, značajan postotak njih ipak povremeno učestvuje u igrama na sreću, što upućuje na rani kontakt s ponašanjima koja mogu prerasti u ovisnost.

Iako se na prvu čini da postotak onih koji se učestalo kockaju (često ili uvijek) nije previsok, zabrinjavajuće je da gotovo jedan od deset učenika povremeno sudjeluje u nekom obliku kockanja. Posebno je vidljivo da je online kockanje (kladionice i kasino) dostupno i adolescentima, što ukazuje na propusnost sistema koji bi trebao striktno da provodi kontrolu dobi. Dodatno, 1,4% ispitanika je izjavilo da su osjetili krivnju zbog izgubljenog novca, a pojedini su naveli i emocionalne posljedice poput tuge ili izostajanja s treninga zbog kockanja – što ukazuje na rane znakove problema u ponašanju.

Kada na grafikonima vizuelno uporedimo online i uživo klađenje ili online i uživo upotrebu mašina za klađenje jasno je da online kockanje i klađenje preuzima vodeću ulogu.

Dobijeni podaci potvrđuju da je kockanje prisutno među adolescentima u Zenici, uprkos zakonskoj zabrani pristupa maloljetnicima. Iako većina mladih ne kocka redovno, rana izloženost i dostupnost kladionica u dijelovima grada blizu škola, ali pogotovo dostupnost online platformi za kockanje mogu izrazito povećati rizik razvoja ovisnosti. Kockanje, posebno online, povezuje se sa slabijom samokontrolom, lošijim školskim uspjehom, povećanom sklonošću impulsivnosti i anksioznosti.

Preporučuje se nastaviti kontinuirano edukativno djelovanje u školama, razvijanje digitalne pismenosti i preventivnih programa koji uključuju roditelje i nastavnike, te strožija kontrola online sadržaja koji promoviraju kockanje. Istraživanja ovog tipa omogućavaju prepoznavanje trendova i pravovremenu reakciju stručnih službi, čime se doprinosi zaštiti mentalnog zdravlja mladih i prevenciji bihevioralnih ovisnosti.

III 2.13. NAUČNI RAD

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona kontinuirano teži stručnom usavršavanju i profesionalnom povezivanju sa kolegama i institucijama iz Bosne i Hercegovine i regiona koje se bave problematikom bihevioralnih ovisnosti. Cilj ovih aktivnosti je razmjena iskustava, unaprjeđenje stručne prakse, kao i pozicioniranje vlastitog rada u širi kontekst savremenih pristupa prevenciji i tretmanu ovisničkih ponašanja. U izvještajnom periodu ostvareno je značajno učešće na međunarodnom kongresu BHAAAS (Bosanskohercegovačko-američka akademija umjetnosti i nauka) koji je održan u Sarajevu. Na ovom kongresu predstavljen je stručni rad o rezultatima velikog epidemiološkog istraživanja o adiktivnim ponašanjima mladih u Zeničko-dobojskom kantonu, čime je omogućen doprinos regionalnom i međunarodnom dijalogu o javnozdravstvenim izazovima u oblasti bihevioralnih ovisnosti.

III 2.14. KOORDINACIJA RADA ODJELJENJA ZA BIHEVIORALNE OVISNOSTI SA RADOM DRUGIH ODJELJENJA I ZAVODA ZA BOLESTI OVISNOSTI ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA U CJELINI

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti nastavlja sa aktivnom saradnjom sa svim drugim organizacionim jedinicama unutar Zavoda, a posebno u okviru Službe za psihosocijalni tretman, koju čine zajedno sa Odjeljenjem za prevenciju i savjetovanje i Odjeljenjem za resocijalizaciju.

III 2.15. Obilježavanje značajnih datuma iz oblasti prevencije ovisnosti

Pored kontinuiranih zajedničkih projekata, Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, u saradnji sa ostalim organizacionim jedinicama Zavoda i relevantnim institucijama, aktivno je učestvovalo u obilježavanju značajnih međunarodnih datuma iz oblasti prevencije ovisnosti i unapređenja mentalnog zdravlja, kroz niz promotivnih, edukativnih i stručnih aktivnosti.

Posebna pažnja posvećena je obilježavanju:

1. aprila – Dana borbe protiv alkoholizma i Dana podizanja svijesti o štetnosti alkohola,
31. maja – Svjetskog dana bez duhana (World No Tobacco Day),
26. juna – Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga i nezakonitog prometa drogama (International Day Against Drug Abuse and Illicit Trafficking),
- mjeseca borbe protiv ovisnosti (15. novembar – 15. decembar) i
10. oktobra - Svjetskog dana mentalnog zdravlja.

Aktivnosti su obuhvatale edukacije djece, mladih, roditelja i nastavnog osoblja, organizaciju promotivnih štandova, izradu i distribuciju informativno-edukativnih materijala,

panel diskusije sa stručnjacima iz oblasti zdravstva, obrazovanja, socijalne zaštite i sigurnosti, te intenzivnu saradnju sa medijima i obrazovnim ustanovama, s ciljem podizanja svijesti o štetnosti ovisničkih ponašanja i značaju rane prevencije i pravovremene intervencije.

III 3. ODJELJENJE ZA REHABILITACIJU I RESOCIJALIZACIJU

Tretman bolesti ovisnosti podrazumijeva promjenu životnog stila pacijenta, što je mnogo više od uspostavljanja apstinencije od psihoaktivnih supstanci. Promjena ranijeg životnog stila, odnosno destruktivnog i autodestruktivnog obrasca ponašanja pacijenta/pacijentkinje odvija se sistemski, organizovano i kontinuirano. Proces rehabilitacije i proces resocijalizacije predstavljaju dva značajna procesa na kojima se temelji tretman bolesti ovisnosti. Usklađivanjem ova dva procesa, pacijentima se kroz Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju pruža mogućnost prihvatanja zdrave promjene usmjerene na život bez ovisnosti.

- **Proces rehabilitacije** podrazumijeva rad na promjeni pacijentovih disfunkcionalnih obrazaca ponašanja, rad na jačanju motivacije, kao i usvajanju novih oblika ponašanja koji podržavaju apstinenciju i zdrav stil života. U rehabilitacionom procesu, pored mjera socijalne i profesionalne rehabilitacije, podrazumijevaju se i druge socioterapijske metode i postupci radi ponovnog prilagođavanja i uspostavljanja novih odnosa između liječenja osobe i sredine u koju se vraća.
- **Proces resocijalizacije** je usmjeren na usklađivanje ponašanja pacijenta sa zahtjevima društva, a na koje nije moguće da pacijent odgovori u akutnoj fazi bolesti. Cilj svake resocijalizacije je uspostava trajne apstinencije, uključivanje u različite društvene procese, obnova ranijih prijateljstava i porodičnih veza, nastavak školovanja kao i pronalazak zaposlenja.

Aktivnosti Odjeljenja u izvještajnom periodu definisane su i određene Godišnjim planom rada Zavoda i Godišnjim planom rada Odjeljenja za 2025. godinu. Planom rada postavljeni su osnovni strateški ciljevi, kako slijedi:

1. Zadržati dostignuti nivo usluga zdravstvene i socijalne zaštite;
2. Zadržati ili unaprijediti intersektorsku saradnju (poseban akcenat na vankantonalne ustanove socijalne i zdravstvene zaštite);
3. Ostvariti saradnju sa kantonalnim ministarstvom obrazovanja i obrazovnim ustanovama;
4. Unaprijediti aktivnosti Odjeljenja u segmentu radno-okupacionog tretmana na Odjeljenju za stacionarni tretman;
5. Unaprijediti saradnju sa terapijskim zajednicama vezano za smještaj pacijenata;
6. Zadržati postignuti dogovor oko zdravstvenog osiguranja pacijenata Zavoda;
7. Adekvatno i sigurno vođenje i evidentiranje podataka (POMPIDU upitnici);
8. Unaprijediti aktivnosti na provođenju sigurnosnih i zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti;
9. Unaprijediti aktivnosti Odjeljenja kroz realizaciju različitih projektnih aktivnosti u lokalnoj zajednici;
10. Učešće u procesu akreditacije i certifikacije Zavoda i provođenje akredit. standarda;
11. Jačanje ličnih kompetencije i vještina uposlenika kroz kontinuiranu internu i eksternu edukaciju;

U skladu sa mogućnostima i uz saradnju i adekvatnu kontinuiranu koordinaciju sa ostalim organizacionim jedinicama Zavoda, svi postavljeni strateški ciljevi Odjeljenja u periodu od 01.01.2025. godine do 31.12.2025. godine su uspješno realizovani.

III 3.1. Pregled pruženih usluga Odjeljenja za period 01.01.2025.-31.12.2025. god

Prvi cilj koji se odnosi na *pružanje zdravstvenih i socijalnih usluga* prema pacijentu provodile su se unutar izgrađenih sistema. Usluge su pružane u okviru ambulantnog i stacionarnog tretmana i aktivnostima u lokalnoj zajednici. Ukupno je osoblje Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju **u 2025. godini pružilo ukupno 2246 usluge** (tab. 43; tab. 44; tab. 45;). Broj pruženih usluga je povećan za 86 usluga više u odnosu na prošlu godinu (pruženo ukupno 2160 usluga), a zbog jačanja kadrovske strukture Odjeljenja, povećanih aktivnosti na Odjelu za stacionarni tretman Detoks i lokalnoj zajednici, pruženim uslugama u terenskim ambulantama, te primjenom integrisanog pristupa u radu Odjeljenja.

U intersektorskoj saradnji nastavljena je dobra saradnja sa nadležnim ustanovama zdravstvene i socijalne zaštite. Isto je rezultiralo održavanjem visokog broja pacijenata na liječenju iz drugih kantona u odnosu na prethodne godine. Rješavanje niza socijalnih problema kojima su izloženi pacijenti sa područja Zeničko-dobojskog kantona kao i vankantonalni pacijenti u skladu sa raspoloživim mogućnostima i okolnostima može se ocijeniti dobrom i pozitivnom.

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju nastoji kroz svoj svakodnevni rad da pruži podršku pacijentima Zavoda u rješavanju *pitanga zdravstvenog osiguranja*. Posredovanje u ostvarivanju zdravstvenog osiguranja odvija se preko Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju. U tom smislu saradnja sa nadležnim službama za zapošljavanje u Ze-Do kantonu skoro se svakodnevno odvija, može se ocijeniti pozitivnom i primjerom kako se rješavaju praktični problemi građana i pacijenata. Isto tako, saradnja sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Ze-Do kantona je na zavidnom nivou. Svi problemi ili nejasnoće u radu riješeni su konkretno i na obostrano zadovoljstvo, a prvenstveno u interesu pacijenata. Pored navedenog, kontinuirana je saradnja i posredovanje sa drugim zavodima zdravstvenog osiguranja ili institucijama, ustanovama i službama izvan Ze-Do kantona.

U cilju održavanja ovog pozitivnog trenda, kontinuirano se sarađuje sa predstavnicima Službi za zapošljavanje i primjenjuje se zajednički dogovor po kojem se potvrde za produžavanje zdravstvenog osiguranja izdaju pacijentima koji se otpuštaju sa Odjeljenja za stacionarno liječenje Zavoda, ali u slučaju hitnosti Služba za zapošljavanje omogućava ostvarivanje prava na zdravstveno osiguranje i pacijentima u ambulantnom tretmanu, a koji su u stanju potrebe.

III 3.2. Usluge u ambulantnom tretmanu

U izvještajnom periodu Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju ukupno je pružilo **1958 usluga u ambulantnom tretmanu** (za 25 usluge više u odnosu na prošlu 2024. godinu-pružene ukupno 1933 usluge) kroz individualni socioterapijski rad sa pacijentima, njihovim saradnicima u liječenju u ambulantni Zavoda i na terenima.

U izvještajnom periodu smanjen je broj izvršenih anketiranja pacijenata i izrađenih POMPIDU upitnika zbog obavljenih anketiranja prethodnih izvještajnih perioda i završene procedure unosa podataka u bazu i kartone pacijenata.

Tabela br. 60. Pregled pruženih usluga u ambulantnom tretmanu: januar- decembar 24/25		
Vrsta usluge	2024.	2025.
Individualni socioterapijski rad sa pacijentom	1788	1808
Grupni socioterapijski rad sa pacijentom (teren)	50	60
Individualni socioterapijski rad sa saradnicima	50	60
Pompidu upitnik	45	30
Ukupno usluga u ambulantnom tretmanu	1933	1958

III 3.3. Prijave liječenih ovisnika od psihoaktivnih supstanci-obrazac 21-1-PLO

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju nastavilo je *popunjavanje Pompidu obrazaca* u Odjeljenju za ambulantni i stacionarni tretman za sve nove pacijente sa dijagnozama od F11-F19. U izvještajnom periodu ukupno je **uneseno 30 Pompidu upitnika** u bazu Zavoda za javno zdravstvo FBiH. Sve prijave (POMPIDU upitnici) su uredno unesene u bazu ZZJZ FBiH bez dijela koji se odnosi na povjerljive informacije pacijenta, dok su kompletni POMPIDU upitnici sa dijelom povjerljivo arhivirani unutar Zavoda u skladu sa uputstvima. Sve prijave su mjesečno blagovremeno dostavljane Institutu za zdravlje i sigurnost hrane Zeničko-dobojskog kantona u skladu sa važećim Pravilnikom o obliku, sadržaju i načinu vođenja individualnih izvještajnih obrazaca i drugih pomoćnih obrazaca.

III 3.4. Usluge u stacionarnom tretmanu

U izvještajnom periodu Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju ukupno je pružilo **122 usluge u stacionarnom tretmanu** (za 25 usluga više u odnosu na prošlu godinu) kroz individualni socioterapijski rad sa pacijentima i njihovim saradnicima u liječenju kao i kroz grupnu radno-okupacionu terapiju i druge aktivnosti iz socio-rehabilitacionog tretmana na Odjelu za stacionarni tretman. Broj usluga na Detoksu je značajno povećan zbog jačanja kadrovske strukture Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju kao i povećanih aktivnosti na Odjelu za stacionarni tretman Detoks i lokalnoj zajednici, te primjenom integrisanog pristupa u radu Odjeljenja.

Tabela br. 61 Pregled pruženih usluga u stacionarnom tretmanu: jan.- dec. 24/25.		
Vrsta usluge	2024. godina	2025. godina
Individualni socioterapijski tretman	40	40
Individualni socioterapijski rad sa saradnicima	12	20
Grupna radno-okupaciona terapija	29	40
Grupe duhovne terapije i terapije po modelu	0	0
Pompidu upitnik	0	0
Održane grupe od strane predstavnika komuna	16	22
Ukupno usluga u stacionarnom tretmanu	97	122

III 3.5. Radno-okupaciona terapija na Odjelu za stacionarni tretman

Radno-okupaciona terapija omogućava pacijentima da steknu nove vještine koje im u toku tretmana daju mogućnost da se osjećaju korisnim, cijene rezultate svog rada i ostvaruju pozitivan odnos prema radnoj disciplini i radnim navikama.

U sklopu radno-okupacione terapije uposlenici Odjeljenja su održali 14 radionica na Odjelu za stacionarni tretman. Pacijenti su izrađivali ukrasno cvijeće, privjeske, satove od različitih materijala s ciljem jačanja njihovih vještina i kreativnih sposobnosti.

III 3.6. Usluge u lokalnoj zajednici

U izvještajnom periodu Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju ukupno je pružilo **166 usluga u lokalnoj zajednici** (više za 36 usluga u odnosu na prošlu godinu) kroz redovne aktivnosti smještaja pacijenata u terapijske zajednice, ostvarivanje prava pacijenata iz socijalne i zdravstvene zaštite, posredovanja u aktivnostima koje provode organi starateljstva i kroz kontinuiranu saradnju sa organima pravosuđa. U izvještajnom periodu u sklopu socio-rehabilitacionog tretmana, dva pacijenta su uključeni u programe dokvalifikacije i prekvalifikacije organizovane od strane centara za obrazovanje odraslih na području kantona, a u saradnji Odjeljenja sa nevladinim organizacijama.

U odnosu na prošlu godinu, broj pruženih usluga u lokalnoj zajednici je povećan jer je u zadnjih šest mjeseci povećan broj testiranja u postupcima koje provode organi starateljstva, a tokom godine podnesen je i značaj broj zahtjeva za ostvarivanje prava iz oblasti socijalne i zdravstvene zaštite. Evidentno je smanjenje broja posredovanja u programima prekvalifikacije i dokvalifikacije zbog neprovođenja istih programa od strane lokalne zajednice u odnosu na prethodne godine.

Tabela br. 62 Usluge u lokalnoj zajednici: januar-decembar 24/25. godine		
Vrsta usluge	2024. godina	2025. godina
Ostvarena mater. pomoć od strane Ze-do kantona – smještaj u TZ	19	16
Ostvarena materijalna pomoć od strane Grada Zenica	0	0
Ostvarena materijalna pomoć od strane centara za socijalni rad	20	40
Ostvarivanje prava na zdravstveno osiguranje	15	20
Posredovanje u postupcima koje provode CZSR (testiranja)	22	28
Posredovanja u programima prekvalifikacije i dokvalifikacije	4	2
Ostala upravno pravna akta (sud, tužilaštvo, centri za soc rad i sl.)	60	60
Ukupno usluga u lokalnoj zajednici	130	166

Osim navedenih kvantitativnih usluga postoji kontinuirana saradnja sa drugim javnim i nevladinim ustanovama u Zeničko-dobojskom kantonu i drugim kantonima (centrima za socijalni rad, centrima za mentalno zdravlje, bolnicama, zavodima za javno zdravstvo, zavodima za zapošljavanje, kulturnim i sportskim ustanovama, nevladinim organizacijama i dr.).

III 3.7. Usluge smještaja pacijenata u terapijske zajednice

Saradnja sa terapijskim zajednicama ostvaruje se na osnovu potpisanog Ugovora Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona i trenutno dvije terapijske zajednice i to: JU Centar za rehabilitaciju ovisnika o psihoaktivnim supstancama **CROPS-** Smoluća kod Tuzle, Centar za odvikavanje od ovisnosti-**MARJANOVAC** u Aleksandrovcu, a od ove godine i sa trećom terapijskom zajednicom **RETO Split** (liječenje za pacijente Zavoda besplatno).

Zavod je kroz Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju inicirao ovakvo rješenje i predstavlja pozitivan primjer daljeg tretmana i jedini je primjenjivi model u cijeloj BiH.

Tabela br. 63 Broj upućenih pacijenata u TZ: januar-decembar 2024.-2025. godine			
Godina	2024. godina	2025. godina	Ukupno
Broj	19	16	35

- **Upućeni pacijenti januar-decembar 2025. god.:** U izvještajnom periodu u terapijske zajednice je bilo upućeno ukupno 16 pacijenata.
- **Ukupno pacijenata smještenih u TZ na dan 31.12.2025. godine:** Na dan 31.12.2025. godine u terapijskim zajednicama boravi ukupno pet pacijenta. Dva pacijenta su smješteni u TZ Marjanovac, a tri pacijenta u TZ Crops.
- **Ukupno pacijenata koji su samovoljno napustili tretman u TZ januar-decembar 2025. god.:** U izvještajnom periodu, ukupno 11 pacijenata samovoljno su napustili tretman.

Tabela br. 64 Broj upućenih pacijenata u TZ: januar-decembar 2025. god.				
Terapijska zajednica	Marjanovac Banja Luka	CROPS Smoluća	Reto Split	Ukupno
Broj	5	10	1	16

Na osnovu dostupnih podataka, u 2025. godini evidentirano je upućivanje 16 pacijenata u terapijske zajednice, što u poređenju sa 19 upućivanja u 2024. godini predstavlja blago smanjenje. Iako je riječ o relativno maloj apsolutnoj razlici, trend ukazuje na stabilizaciju broja pacijenata kojima je potreban smještaj u terapijskim zajednicama. Ovakav pokazatelj može upućivati na efikasnije korištenje postojećih tretmanskih kapaciteta, uz veći naglasak na ambulantne i zajednici zasnovane oblike podrške. Također, smanjeni broj upućivanja može odražavati selektivniji pristup procjeni potrebe za institucionalnim tretmanom, gdje se terapijske zajednice koriste za pacijente sa složenijim kliničkim i socijalnim potrebama.

Međutim, uprkos statističkim mjerilima može se konstatovati da je i dalje prisutna motivacija i interes za nastavak tretmana ovisnosti kroz ovaj segment -rehabilitacijski tretman u terapijskoj zajednici, uzimajući u obzir kontinuirane tražene informacije i uputstva za smještaj od strane pacijenata.

III 3.8. Zaštitne i sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti

Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona provodi zaštitne i sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti, a u skladu sa Zakonom o zaštiti nasilja u porodici, Pravilnikom o provođenju zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti i Krivičnim zakonom. Zaštitne i sigurnosne mjere izriče nadležni sud. Zavod izrečene mjere provodi i postupa u skladu sa zakonskim propisima. U skladu sa Pravilnikom o provođenju zaštitnih mjera obaveznog liječenja, o toku tretmana sudskih pacijenata redovno su obavješteni sudovi i organi starateljstva.

U izvještajnom periodu izricane su: **zaštitne mjere** zbog nasilja u porodici koje je vršeno kao posljedica alkoholizma (33 izrečene su zaštitne) i **sigurnosne mjere** obaveznog liječenja od ovisnosti zbog posjedovanja i omogućavanja uživanja opojnih droga (5 sigurnosnih) i jedna **posebna obaveza** podvrgavanje postupku odvikavanja od droge (1 posebna obaveza).

Dakle, u 2025. godini, nadležni sudovi su donijeli 39 rješenja kojima su izrečene mjere obaveznog liječenja od ovisnosti, a koje će se provoditi u Zavodu. 15 pacijenata sa izrečenim zaštitnim mjerama se nisu odazvala na liječenje. Na tretmanu je bio i jedan maloljetnik sa izrečenom posebnom obavezom podvrgavanja postupku odvikavanja od droge od strane Općinskog suda u Travniku.

Na tretmanu je u 2025. godini bilo ukupno 33 sudska pacijenta (24 nova i 9 sudskih pacijenta, a koji su na liječenju iz prethodnih godina u skladu sa važećim rješenjima/presudama). Od ukupnog broja izrečenih mjera u 2025. godini, 12 mjera je izrekao Općinski sud u Zavidovićima, osam mjera Općinski sud u Visokom, šest Općinski sud u Kaknju i šest Općinski sud u Žepču, dvije Općinski sud u Zenici, dvije Općinski sud u Tešnju, dvije Općinski sud u N. Travniku i jedna mjera Općinski sud u Sarajevu.

Tabela broj 65. Mjere obaveznog liječenja od ovisnosti za 2024.-2025. godine			
Nadležni sud/godina	2024. godina	2025. godina	Ukupno
Zenica	0	2	2
Visoko	1	8	9
Zavidovići	11	12	23
Bugojno	0	0	0
Sarajevo	1	1	2
Kakanj	0	6	6
Tešanj	0	2	2
Žepče	0	6	6
Novi Travnik	0	2	2
Ukupno	13	39	52

Analiza podataka o izrečenim mjerama obaveznog liječenja od ovisnosti u 2024. i 2025. godini ukazuje na značajan porast izrečenih zaštitnih i sigurnosnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti. Tokom 2025. godine izrečeno je ukupno 39 mjera obaveznog liječenja od ovisnosti, što predstavlja gotovo trostruko povećanje u odnosu na 2024. godinu, kada je zabilježeno 13

izrečenih mjera. Ovakav trend jasno ukazuje na rastuću prepoznatljivost ovisnosti kao jednog od faktora koji doprinose nasilju u porodici i krivičnim djelima vezanim za zloupotrebu opojnih droga.

Najveći broj izrečenih mjera u 2025. godini dolazi s područja Općinskog suda u Zavidovićima (12), Visokom (8), Kaknju i Žepču (po 6), što može ukazivati na različite lokalne obrasce pojavnosti ovisnosti, ali i na razlike u sudskoj praksi kada je riječ o izricanju mjera liječenja.

Istovremeno, činjenica da pojedini sudovi u 2024. godini nisu izricali ove mjere, a u 2025. godini bilježe značajan porast, govori u prilog jačanju svijesti o terapijskom pristupu u okviru krivično-pravnog sistema.

Posebno zabrinjava podatak da se 15 pacijenata sa izrečenim zaštitnim mjerama nije odazvalo na liječenje, što predstavlja gotovo polovinu izrečenih mjera u segmentu nasilja u porodici uslovljenog alkoholizmom. Ovaj podatak ukazuje na ograničenu efikasnost samog izricanja mjere bez adekvatnog sistema praćenja, kontrole i međuinstitucionalne saradnje, naročito sa centrima za socijalni rad, policijom, sudovima i tužilaštvom. Nadležni sudovi, centri za socijalni rad i Tužilaštvo ZDK budu blagovremeno obavješteni o neodzivu pacijenata na liječenje od strane stručnih saradnika za rehabilitaciju i resocijalizaciju.

U tretmanu Zavoda tokom 2025. godine bilo je ukupno 33 sudska pacijenta, uključujući 24 nova slučaja i 9 pacijenata koji su nastavili liječenje po rješenjima iz prethodnih godina. Ovo potvrđuje kontinuitet provođenja sudskih mjera, ali i ukazuje na dugotrajnost procesa liječenja i potrebu za stabilnim kapacitetima Zavoda, naročito u segmentu bolničkog liječenja sudskih pacijenata. Poseban značaj ima činjenica da je u tretman bio uključen i jedan maloljetnik sa izrečenom posebnom obavezom podvrgavanja postupku odvikavanja od droge, što otvara pitanje potrebe za dodatno prilagođenim programima liječenja za maloljetnu populaciju.

U cjelini posmatrano, podaci potvrđuju da sudske mjere obaveznog liječenja od ovisnosti imaju sve značajniju ulogu u sistemu prevencije ponavljanja nasilja i krivičnih djela. Međutim, prisutan je jasan prostor za unapređenje u dijelu izvršenja izrečenih mjera, naročito kroz jačanje nadzora nad odazivom pacijenata, uspostavljanje preciznijih protokola saradnje između sudova i Zavoda, te razvoj dodatnih motivacionih i rehabilitacijskih mehanizama za osobe koje izbjegavaju uključivanje u tretman.

III 3.9. Integrisani model rada Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju

Većina liječenih ovisnika ima veliku i snažnu podršku svoje primarne i sekundarne porodice. Međutim, bez obzira na navedeno i dalje se većina ovisnika nakon završenog liječenja ne može uspješno uklopiti u društvenu sredinu zbog javnog mišljenja o problemu ovisnosti koje cijelu ovisničku populaciju stigmatizira, marginalizira i isključuje iz školske i radne sredine. Zato je socijalna reintegracija ovisnika jedan logičan slijed psihosocijalne rehabilitacije i tretmana, ali i važan faktor u kompletnom procesu liječenja ovisnika. Stoga, Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju akcenat stavlja na multidisciplinarni i integrisan pristup u provedbi svojih programa i aktivnosti uz akcenat na koordinaciju i saradnju sa ustanovama koje mogu pomoći ovisnicima u prevazilaženju poteškoća, a koje djeluje na kantonalnom i lokalnom nivou.

U izvještajnom periodu, Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju je fokus stavilo programe i projektne aktivnosti koje su se realizovale u lokalnoj zajednici, te nastojalo uključiti što veći broj

ovisnika u realizaciju istih. U daljem tekstu, prikazane su svi programi i projekti u kojem su bili uključeni pacijenti Zavoda u izvještajnom periodu.

III 3.10. Programi i projekti Odjeljenja

PROGRAMI AKTIVNOSTI U LOKALNOJ ZAJEDNICI

Projekat Odjeljenja u lokalnoj zajednici: dokvalifikacija i prekvalifikacija za određena zanimanja

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju je u prethodnim izvještajnim periodima aktivno radilo na informisanju pacijenata Zavoda o aktivnim programima formalnog obrazovanja-osnovnog obrazovanja odraslih na području Zeničko-dobojskog kantona i konkursima za prekvalifikaciju za određena zanimanja na području Grada Zenica. Pacijenti Zavoda koji nemaju završenu osnovnu školu i izrazili su želju da steknu svjedodžbu o završenoj osnovnoj školi ili izvrše prekvalifikaciju trenutnog srednjoškolskog zanimanja dobili su potrebne informacije i savjete oko prikupljanja potrebne dokumentacije i prijave na otvorene konkurse od strane stručnih saradnika Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju.

Dva pacijenta su se uspješno prijavili i primljeni u sklopu programa formalnog obrazovanja-osnovnog obrazovanja odraslih na području grada Zenica iz prethodnog izvještajnog perioda), a tokom ovog izvještajnog perioda su uspješno okončali program.

Projekat Odjeljenja u saradnji sa Društvom socijalnih radnika Zeničko-dobojskog kantona: „Resocijalizacija ovisnika o psihoaktivnim supstancama“

Društvo socijalnih radnika Zeničko-dobojskog kantona uspješno sarađuje sa Zavodom za bolesti ovisnosti već duži niz godina. Tokom prethodnog izvještajnog perioda, a na prijedlog Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju, Društvo socijalnih radnika je prepoznalo i iskazalo razumijevanje prema ovisničkoj marginalizovanoj populaciji, te s ciljem ublažavanja i poboljšanja statusa ovisnika predložen je (finansijski podržan i odobren od strane federalnog ministarstva rada i socijalne politike) projekat pod nazivom: „Projekat resocijalizacije ovisnika o psihoaktivnim supstancama“. Projekat je fokusiran na ovisnike koji su završili neki od programa rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici upućenih od strane Zavoda, te ovisnike koji su u bolničkom i izvanbolničkom tretmanu i duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju i pridržavaju se propisanog načina liječenja. Glavni cilj projekta je poticanje školovanja i zapošljavanja liječenih ovisnika te njihovog što boljeg integriranja u život u zajednici. Stručne saradnice Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju izvršile su odabir liječenih ovisnika i saradnika u liječenju (6 pacijenata i saradnika u liječenju) uz potpisanu saglasnost za učešće u projektu, a s ciljem organizovanja grupa psihosocijalne podrške i organizacije edukativnih, suportivnih, radno-okupacionih aktivnosti. Nakon okončanih grupa psihosocijalne podrške selektirana su dva liječena ovisnika za nastavak stručnih obuka i dva liječena ovisnika za zapošljavanje kroz javne radove, a u saradnji sa privatnim i nevladinim sektorom. Projekat se realizovao i okončao u prvih šest mjeseci 2025. godini. U izvještajnom periodu jedan pacijent je upisao program prekvalifikacije za CNC operatera preko Centra za obrazovanje odraslih uz stručnu podršku Odjeljenja, a jedan pacijent je upisao srednjoškolsko obrazovanje za zanimanje VOZAČ. U mjesecu decembru 2025. godine pacijent je okončao prekvalifikaciju za cnc operatera, dok se okončanje srednjoškolskog obrazovanja za drugog pacijenta očekuje tokom naredne godine.

Dva pacijenta su bila uključena u javne radove u lokalnoj zajednici, te su dana 28.04.2025. godine restaurirali stalke za bicikla na lokalitetu grada Zenica, te postavili naljepnice sa logom Zavoda za bolesti ovisnosti- kod ZZO ZDK, Shopping centar Zenica, Gradska biblioteka Zenica (prethodno prošli obuku za restauraciju i štampanje naljepnica).

Projekat Odjeljenja u saradnji sa Nacionalnom asocijacijom za socijalnu pedagogiju u Bosni i Hercegovini PONTEM: „Postinstitucionalna mentorska podrška za djecu, adolescente i mlade odrasle osobe (DAMO)

Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju ostvarilo je saradnju sa Nacionalnom asocijacijom za socijalnu pedagogiju u BiH PONTEM, te je od strane iste predložena saradnja u okviru projekta pod nazivom: „Postinstitucionalna mentorska podrška za djecu, adolescente i mlade odrasle osobe (DAMO). Projekat ima za cilj pružiti podršku mladima u procesu resocijalizacije i reintegracije u društvo nakon institucionalnog tretmana, kao i prevenirati povratak destruktivnim obrascima ponašanja. Fokus je na individualiziranom pristupu, mentorskom radu i kreiranju održivih planova za lični i profesionalni razvoj korisnika (korisnici iz domova, bivši zatvorenici, liječeni ovisnici). Projekat je nastavljen sa realizacijom i tokom 2025. godine.

Stručne saradnice Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju izvršile su odabir liječenih ovisnika (2 pacijenta) uz potpisanu saglasnost za učešće u projektu od strane pacijenta i tokom trajanja projekta bile su stručna podrška prilikom rada na unapređenju njihovih životnih vještina, psihosocijalne podrške i promovisanja njihove društvene integracije kroz radionice životnih vještina, povezivanja sa lokalnom zajednicom (pisanje projekata, učešće u volonterskim aktivnostima u zajednici), procesima društvene rehabilitacije i učešća u kulturnim, sportskim i društvenim događajima.

U sklopu pomenutog projekta dana 29.04.2025. godine realizovana je posebna radionica pirografije- umjetnosti crtanja na drvetu pomoću topline. Radionicu je vodio pacijent Zavoda zajedno sa stručnim saradnicama Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju. Mladi odrasli korisnici iz drugih ustanova socijalne zaštite imali su priliku učiti, stvarati i izraziti se na jedan potpuni novi način. Pored razvijanja finih motoričkih sposobnosti i jačanja koncentracije, radionica je imala snažan terapijski efekat i pokazala koliko je važno prepoznati i osnažiti pozitivne potencijale svakog pojedinca. Posebnu radionicu na temu bolesti ovisnosti sa korisnicima iz drugih ustanova socijalne zaštite održale su stručne saradnice Odjeljenja u sklopu istoimenog projekta u izvještajnom periodu (dana 22.04.2025. godine).

PROGRAMI PSIHO SOCIJALNIH RADIONICA I RADNO-OKUPACIONE TERAPIJE

Projekat Odjeljenja: „Poklon za damu- Međunarodni dan žena“

U sklopu radno-okupacione terapije koje provode uposlenici Odjeljenja na Odjelu za stacionarni tretman provedene su aktivnosti povodom Međunarodnog dana žena, a u sklopu istoimenog projekta, a s ciljem sticanja novih vještina i ostvarivanja pozitivnog odnosa prema radnim navikama kod pacijenata. U sklopu ovih aktivnosti, pacijenti su izrađivali ukrasno cvijeće od različitih materijala, te je isto dana 08.03.2025. godine uručeno njihovim majkama i saradnicama u liječenju tokom redovnih posjeta na Odjelu za stacionarni tretman Detoks. Treću godinu za redom, kroz ovakve vrste radionica povodom Dana žena negujemo saradnju sa pacijentima i njihovim saradnicima u liječenju, te stvaramo zajedničke trenutke ispunjene prijateljstvom i srećom.

Projekat Odjeljenja: „31.05. Svjetski dan nepušenja“

S ciljem suzbijanja konzumacije cigareta kao glavnog faktora za nastanak niza bolesti i prijevremenog umiranja, a koji se može izbjeći, Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je 31. maj Svjetskim danom nepušenja. Tim povodom pacijenti Odjela za stacionarni tretman Detoks obilježili su ovaj dan kreativnim radionicama. Zajedno sa stručnim saradnicama Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju razgovarali su o štetnim učincima pušenja, bolestima vezanim za pušenje, te povoljnim učincima prestanka pušenja. Pacijenti su izrađivali ukrasne privjeske i likovne radove sa porukama: ZAŠTO REĆI „NE“ PUŠENJU?

Projekat Odjeljenja u saradnji sa Centrom za mlade INPUT Zenica

Odjeljenje je uputilo poziv za saradnju Centru za mlade INPUT Zenica, a koji realizuje projekat: „Zeleni kutak za ugodan trenutak“, te je Centar dana 03.12.2025. godine donirao sadnice ruže, lavande, ruzmarina, šljive, jorgovana i lovora za uređenje dvorišta Odjela Detoks.

Dana 05.12.2025. godine povodom Mjeseca borbe protiv ovisnosti, a u sklopu radno-okupacione terapije pacijenti Odjela Detoks u saradnji sa stručnim osobljem Detoksa i Odjeljenja zasadili su donirane sadnice Centra za mlade INPUT u dvorištu Detoksa. Ova simbolična aktivnost realizovana je i povodom 20 godina rada Zavoda, kao podsjetnik na dugogodišnji trud, posvećenost i kontinuirani razvoj Zavoda.

Projekat Odjeljenja: „Korak po korak: moj put apstinenciji“

Dana 28.08.2025. godine stručne saradnice za rehabilitaciju i resocijalizaciju održale su edukativnu i suportivnu radionicu: „Korak po korak: moj put apstinencije“ na Odjelu za stacionarni tretman Detoks. Radionica je osmišljena kao podrška pacijentima u procesu liječenja, a s ciljem jačanja njihovih unutrašnji resursa, prepoznavanje izazova u apstinenciji, te razvijanje strategija za prevladavanje kriznih situacija. Kroz interaktivni pristup, pacijenti su imali priliku da razmjene iskustva, identifikuju svoje lične izazove i postave realne ciljeve na putu oporavka.

Projekat Odjeljenja: „Čisteći prostor, čistimo sebe“ i „Jesenje boje“

Dana 26.09.2025. godine stručne saradnice za rehabilitaciju i resocijalizaciju organizovale su radionicu na Odjelu za stacionarni tretman Detoks pod nazivom: „Čisteći prostor, čistimo sebe“. Cilj radionice bio je razvijanje radnih navika kod pacijenata, povećanje motivacije i osjećaja korisnosti, te jačanje samopouzdanja kroz vidljive rezultate zajedničkog rada. Dana 29.09.2025. godine pacijenti Odjela su zajedno sa stručnim osobljem Detoksa uljepšali prostor u kojem borave, simbolično na dan Svjetskog dana čišćenja.

Dana 13.11.2025. godine u sklopu radno-okupacione terapije, pacijenti Odjela za stacionarni tretman uz podršku stručnih saradnica Odjeljenja izrazili su svoju kreativnost kroz jesenje boje i ukrašavanje staklenih činija. Radionica je bila prilika da se kroz reativni rad podstakne osjećaj smirenosti, samopouzdanja i lične vrijednosti, ali i da se razvijaju radne navike, koncentracija i osjećaj pripadnosti grupe.

Projekat Odjeljenja u saradnji sa NVO „Naš most Zenica“

Dana 12.12.2025. godine održana je kreativna radionica enkaustike za pacijente Odjela za stacionarni tretman Detoks. Radionicu je održala NVO „Naš most Zenica“ u saradnji sa stručnim saradnicama Odjeljenja. Predstavници NVO su na topao i jednostavan način približili pacijentima tehniku enkaustike- slikanje topljenim voskom.

PROGRAMI PORODIČNE PODRŠKE I INTEGRACIJE

Projekat Odjeljenja: „15.05. Međunarodni dan porodica“

U sklopu projekta „15.05. Međunarodni dan porodica“ održana je edukativna prezentacija Stručnog tima terapijske zajednice CROPS, a kojoj su prisustvovali i roditelji i saradnici u liječenju od strane pacijenata. Zajedno sa uposlenicima Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju ukazano je roditeljima i saradnicima u liječenju koliko je važna njihova saradnja sa stručnim licima Zavoda i terapijske zajednice prilikom pripreme pacijenata za nastavak liječenja u terapijskoj zajednici kao i u samom procesu liječenja. Jedan od ciljeva ove projektne aktivnosti jeste i odati priznanje roditeljima za podršku koju svakodnevno pružaju svojoj djeci u procesu liječenja od bolesti ovisnosti.

Grupe podrške za roditelje i saradnike u liječenju

U izvještajnom periodu Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju pokrenulo je od mjeseca septembra 2025. godine grupe podrške za roditelje i saradnike u liječenju pacijenata koji se nalaze u fazi resocijalizacije, a uključenih u programe prekvalifikacije u lokalnoj zajednici.

Prva grupa održana je 30.09.2025. godine, te su roditeljima uručene kino ulaznice koje su obezbijedile stručne saradnice Odjeljenja kroz projekat: „Cultura u zajednici za mlade 2 Zenica, koji realizuje PONTEM- Asocijacija za socijalnu pedagogiju BiH. Druga grupa održana je dana 28.10.2025. godine, te je dogovorena posjeta kantonalnom ministarstvu za rad, socijalnu politiku i izbjeglice. Posjeta je realizovana dana 26.11.2025. godine, te su tom prilikom ministru predstavljeni primjeri uspješne saradnje i dobre prakse u pružanju podrške licima ovisnim o psihoaktivnim supstancama. Posebno je naglašena važnost partnerstva Zavoda i Ministarstva u segmentu smještaja pacijenata Zavoda u terapijske zajednice.

PROGRAM SOCIJALNE REINTEGRACIJE I VOLONTERIZMA

Dana 15.10.2025. godine Odjeljenje je raspisalo foto konkurs za pacijente Zavoda na temu: „Trenutak nade“. Dana 11.12.2025. godine konkurs je svečano okončan. Pristigao je značajan broj fotografija pacijenata. Nagrađena su četiri pacijenta i istim su uručene zahvalnice i simbolične nagrade kao zna podrške njihovom trudu, kreativnosti i ličnom napretku.

PROGRAM RADA SA POČINITELJIMA NASILJA KOJIMA JE IZREČENA MJERA OBAVEZBOG LIJEČENJA OD OVISNOSTI

Na inicijativu Odjeljenja, a u cilju unapređenja tehničkih i organizacijskih aspekata provođenja mjera obaveznog liječenja od ovisnosti, a u vezi programa rada sa počiniteljima nasilja u porodici, u izvještajnom periodu održan je stručni skup i radni sastanak u Federalnom ministarstvu zdravstva na temu provođenja mjera i novog prijedloga Pravilnika o načinu i mjestu provođenja zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti u FBiH. Navedene aktivnosti bile su usmjerene na razmjenu stručnih iskustava, razmatranje tehničkih izazova u implementaciji programa, kao i na unapređenje procedura, koordinacije i institucionalne podrške u provođenju mjera. Zaključci i preporuke sa stručnog skupa predstavljaju osnov za daljnje jačanje sistemskih i tehničkih kapaciteta u radu Odjeljenja, s ciljem efikasnijeg i ujednačenijeg provođenja propisanih mjera.

Stručni skup: „Izazovi i perspektive u provođenju zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti: Povodom 26.06. *Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga*, šefica Odjeljenja inicirala je održavanje stručnog skupa vezano za provođenje zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti. Tim povodom, u organizaciji Centra za socijalni rad Maglaj i Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona dana 25. juna 2025. godine u prostorijama Centra za socijalni rad Maglaj održan je stručni skup pod nazivom „Izazovi i perspektive u provođenju zaštitnih mjera obaveznog liječenja ovisnosti“. Skup je okupio stručnjake iz oblasti socijalne zaštite, zdravstva, pravosuđa i policije, s ciljem razmjene iskustava i unaprjeđenja međusektorske saradnje u procesu realizacije sudskih mjera obaveznog liječenja osoba koje se suočavaju s problemom ovisnosti. Kroz izlaganja i diskusiju razmatrani su brojni aspekti vezani za efikasnu implementaciju ovih mjera, uključujući zakonski okvir, izazove u praksi, dostupnost tretmanskih kapaciteta, kao i važnost individualiziranog pristupa i kontinuirane postpenalne podrške. Poseban naglasak stavljen je na potrebu snažnije koordinacije između nadležnih institucija, razmjenu relevantnih informacija, kao i izradu jasnih protokola postupanja kako bi se povećala uspješnost rehabilitacije i resocijalizacije osoba koje su upućene na obavezno liječenje. Skup je predstavljao značajan doprinos jačanju međuinstitucionalne saradnje i razvoja održivih modela za borbu protiv ovisnosti, a ujedno i korak ka sistemskom pristupu u rješavanju ovog složenog društvenog problema.

Radni sastanak u prostorijama federalnog ministarstva zdravstva: Dana 16.10.2025. godine stručne saradnice Odjeljenja su prisustvovala radnom sastanku sa sekretarom pomenutom ministarstva i pomoćnikom direktora Zavoda za bolesti ovisnosti, a vezano za izradu prijedloga Pravilnika o načinu i mjestu provođenja zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti. Stručne saradnice su uzele aktivno učešće i ponudile niz rješenja iz prakse s ciljem unapređenja tehničkih i organizacijskih aspekata provođenja zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti, a koji su upućeni u dalju proceduru usvajanja.

III 3.11. Aktivnosti Odjeljenja- obilježavanje datuma iz oblasti ovisnosti

- Uposlenice Odjeljenja su povodom 01.04. *Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma* izradile plakat pod nazivom: „**Zavrti bocu**“, a koji je objavljen na fb i web stranici Zavoda kao i distribuiran u lokalnoj zajednici i ustanovama sa kojima Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje sarađuje, a sve u svrhu prevencije ovisnosti.
- U saradnji sa pacijentima Odjela za stacionarni tretman Detoks snimljena je **video poruka povodom obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma**. Video poruka je objavljena na fb i web stranici Zavoda.
- Dana 02.04.2025. godine Zavod su posjetili učenici prvog razreda Srednje medicinske škole u Zenici, a povodom obilježavanja *Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma*. Učenici su imali priliku upoznati se sa radom Zavoda, dobiti korisne informacije o ovisnosti o alkoholu, a stručne saradnice Odjeljenja su za učenike pripremili **radionicu** sa aktivnim učešćem s ciljem jasnijeg predstavljanja problema alkoholizma prisutnima.
- Povodom 26.06. *Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga*, uposlenici Odjeljenja su predložili doštampavanje brošure na temu: „**Moja priča o liječenju**“, kojom je predstavljena životna priča pacijenta Zavoda kojom je bio nagrađen u istoimenom konkursu raspisanom za pacijente Zavoda u proteklom periodu. Štampana je u 100 primjeraka i distribuirana tokom promotivnih aktivnosti povodom 26.06.

- Povodom 10.10. Svjetskog dana mentalnog zdravlja pacijenti Odjela za stacionarni tretman Detoks su uz podršku stručnih saradnica Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju radili na **uređenju vanjskog eksterijera**. Sadnjom jesenskog cvijeća i uređenjem Odjela dali su lični doprinos stvaranju prijatnijeg i toplijeg ambijenta koji potiče osjećaj mira, brige i zajedništva.
- Dana 01.12.2025. godine stručne saradnice Odjeljenja ostvarile su **saradnju sa NVO „Naš most Zenica“** u okviru obilježavanja *Mjeseca borbe protiv ovisnosti*. Ova nevladina organizacija kroz umjetnost, kulturu i kreativne procese promiče socijalnu uključenost ranjivih grupa, te je dogovorena besplatna radionica enkaustike za pacijente Detoksa kao i dati prijedlozi za unapređenje zajedničke buduće saradnje s ciljem jačanja podrške osobama koje se nalaze u procesu rehabilitacije i resocijalizacije, te povezivanja sa lokalnom zajednicom kroz kreativne i edukativne sadržaje.

III 3.12. Saradnja sa drugim organizacionim jedinicima Zavoda

Uposlenici Odjeljenja su zajedno sa Odjeljenjem za prevenciju i savjetovanje realizovali niz zajedničkih aktivnosti:

- Povodom 26.06. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, uposlenici Odjeljenja su u koordinaciji sa Odjeljenjem za prevenciju učestvovali u organizaciji međunarodnog odbojkaškog turnira održanog dana 22.06.2024. godine pod nazivom: **„Uvijek postoji izbor-biraj sport II“** u organizaciji OK Čelik-Volley i u saradnji sa Upravom policije MUP ZDK i Institutom za zdravlje i sigurnost hrane.
- Povodom 26.06. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, uposlenici Odjeljenja su dana 26.06.2023. godine u koordinaciji sa Odjeljenjem za prevenciju ostvarili saradnju sa Centrom za edukaciju mladih Travnik i u saradnji sa volonterima Centra organizovali aktivnosti podjele promotivnih i edukativnih materijala građanima u Zenici na centralnom događaju, a sve s ciljem ukazivanja na štetnosti konzumiranja PAS.
- Povodom 10.10. Svjetskog dana mentalnog zdravlja Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju je iniciralo realizaciju projekta: **„Lice mentalnog zdravlja“**, a koji je realizovan u saradnji sa Odjeljenjem za prevenciju i savjetovanje. U kampanji osim preventivnih aktivnosti učestvovali su i pacijenti Zavoda kroz izradu plakata na temu: „Lice mentalnog zdravlja“, izradu ukrasnih kutija u kojoj su građani imali mogućnost da ubace poruke podrške i vlastitim prisustvom tokom realizacije kampanje.

III 3.13. Aktivnosti na održavanju kvalitete i sigurnosti (AKAZ)

Tokom izvještajnog perioda započete su pripreme za reakreditaciju Zavoda za bolesti ovisnosti kroz izradu Operativnog plana procesa reakreditacije u saradnji sa pomoćnikom direktora Zavoda.

III 3.14. Učešće u internim i eksternim edukacijama

- Uposlenica Odjeljenja u svojstvu koordinatora za FUK prisustvovala je „I Paragrafov forum za koordinate za FUK u javnom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine“ održanom na Vlašiću dana 15 i 16.05.2025. godine;
- Uposlenica Odjeljenja u svojstvu koordinatora za antikorupcijske aktivnosti prisustvovala je promociji Akcionog plana za period 2025-2027, a koji proizilazi iz

Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona organizovanom od strane Ureda za borbu protiv antikorupcije Zeničko-dobojskog kantona dana 20.06.2025. godine u Zenici kao i radionici održanoj dana 11.11.2025. godine pod nazivom: „Implementacija Startegije za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kanotna i Akcionog plana 2025.-2027. za provedbu Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona“.

- Uposlenice Odjeljenja su dana 26.06.2025. godine prisustvovala panel diskusiji povodom Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga na temu: "Odgovor institucija na nove izazove u području ovisnosti" u organizaciji Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK.
- U periodu od 19.11.-21.11.2025. godine uposlenice Odjeljenja su prisustvovala Danima kvalitete u zdravstvu pod nazivom: „Dvadeset godina implementacije kvalitete u zdravstvu u FBiH“, u organizaciji Agencije za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH.
- Dana 04.12.2025. godine uposlenice Odjeljenja su prisustvovala internoj edukaciji posvećenoj unapređenju znanja i vještina iz oblasti zaštite na radu s ciljem jačanja kapaciteta u oblasti sigurnosti i zaštite na radu kao važnog segmenta profesionalnog djelovanja u radu sa ranjivom populacijom.
- U Biltenu Zavoda br. 35 i 36. objavljena su po dva rada u izvještajnom periodu od strane stručnih saradnika Odjeljenja pod nazivom: „Roditeljska podrška i porodična dinamika kao zaštitni faktori u prevenciji ovisničkih ponašanja kod mladih“ „Psihosocijalni tretman ovisnika“, „Efikasnost terapijske zajednice u tretmanu, rehabilitaciji i resocijalizaciji osoba ovisnih o psihoaktivnim supstancama“, „Zašto ne trebam biti ovisnik o stimulansima“.

Zaključna razmatranja

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju u 2025. godine ostvarilo je sljedeće ciljeve:

- U odnosu na prošlu godinu **povećana je razina kvalitete i kvantiteta** pruženih usluga Odjeljenja;
- Primjena Zakona o socijalnoj zaštiti: Članom 11. ovisnici su zakonski tretirani kao korisnici socijalne zaštite. Ova zakonska odredba koristi se u ostvarivanju prava pacijenata Zavoda.
- Koordinacija u ostvarivanju zdravstvenog osiguranja: Na osnovu saradnje Zavoda i Zavoda za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona svim pacijentima Zavoda obezbijeđeno je zdravstveno osiguranje poslije otpuštanja pacijenata sa Odjeljenja za stacionarni tretman Zavoda (od 01.01.2020. godine). Aktivnost je kontinuirana.
- Saradnja sa terapijskim zajednicama: na rehabilitacioni tretman u terapijske zajednice Zavod je upućeno je 16 u 2025. godine. Evidentno je blago smanjenje u pogledu broja smještaja u terapijske zajednice, ali je i dalje prisutna zainteresovanost od strane pacijenata za ovaj vid rehabilitacionog tretmana. Saradnja sa terapijskim zajednicama je dobra i ima kontinuitet;
- Provođenje mjera obaveznog liječenja od ovisnosti: broj osoba kojima je izrečena ova mjera je trostruko povećan u odnosu na prošlu godinu. Saradnja sa nadležnim ustanovama koji su akteri u realizaciji izrečenih mjera (centri za socijalni rad, sudovi) je zadovoljavajuća i

kontinuirana. U izvještajnom periodu planiran i realizovan stručni skup sa akterima u realizaciji izrečenih zaštitnih mjera, kao i prisustvo radnom sastanku u Federalnom ministarstvu zdravstva vezano za organizacijske i tehničke aspekte provođenja zaštitinih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti.

- U izvještajnom periodu održavane su aktivnosti iz radno-okupacione terapije kao važnog segmenta psihosocijalne rehabilitacije ovisnika kroz radionice na Odjeljenju za stacionarni tretman Detoks kao i psihosocijalne radionice i radionice socijalne podrške i volonterizma u lokalnoj zajednici. Ove aktivnosti su povećane u odnosu na prošlu godinu.
- U izvještajnom periodu ostvarena je saradnja sa osnovnim i srednjim školama sa područja Zenice, Centrima za obrazovanje odraslih koje provode programe dokvalifikacije i prekvalifikacije, Institutom za zdravlje i sigurnost hrane, centrima za mentalno zdravlje i centrima za socijalni rad na području kantona, Nacionalnom asocijacijom za socijalnu pedagogiju BiH, Društvom socijalnih radnika ZDK, NVO „Naš most Zenica“ ali i sa ustanovama i organizacijama izvan kantona, a sve s ciljem socijalne reintegracije pacijenata Zavoda.
- Uposlenici Odjeljenja su aktivno učestvovali u procesu održavanja dostignutog nivoa kvalitete i sigurnosti (AKAZ), sve do momenta isteka akreditacije i certifikacije (u izvještajnom periodu).
- U okviru edukacija, uposlenici Odjeljenja redovno prisustvuju seminarima, kongresima i drugim vrstama interne i eksterne edukacije u skladu sa raspoloživim kapacitetima.
- Uposlenici Odjeljenja su aktivno učestvovali u aktivnostima drugih organizacionih jedinica Zavoda.

IV REALIZACIJA FINANSIJSKOG PLANA POSLOVANJA ZA 2025. GODINU

Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je u 2025. godini ostvarila ukupne prihode od **3.325.857 KM** i rashode od **3.123.503 KM**, te pozitivan finansijski rezultat u iznosu od **202.354 KM**. Dobit predstavlja **6,08%** ukupnih prihoda.

PRIHODI

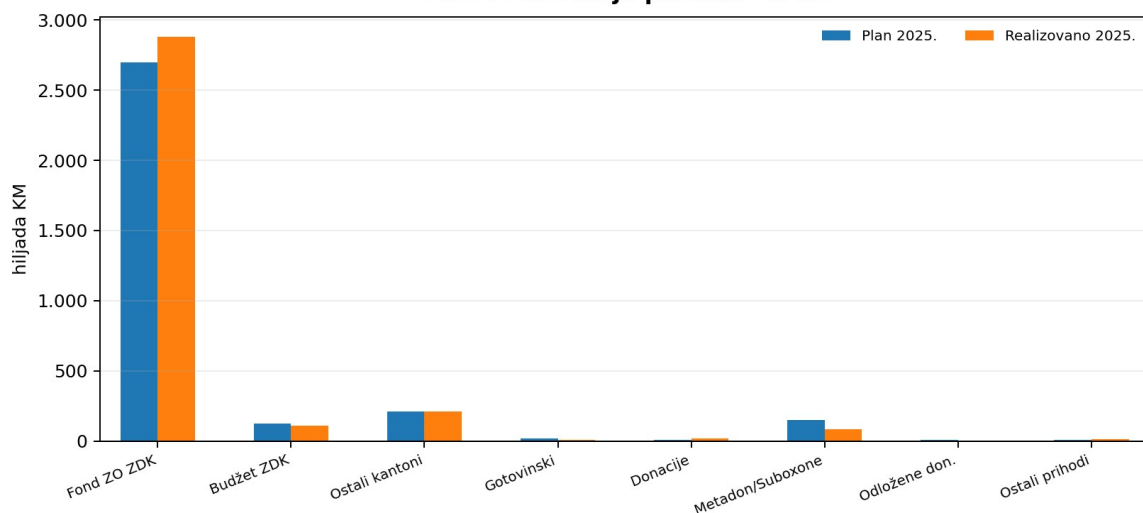
Ostvareni ukupni prihod u 2025. godini iznosi **3.325.857 KM**, što je u odnosu na 2024. godinu više za **282.200 KM** odnosno **9,27%**. U odnosu na finansijski plan za 2025. godinu prihodi su veći za **90.857 KM** odnosno **2,81%**.

Tabela broj 66. Pregled prihoda prema izvorima:

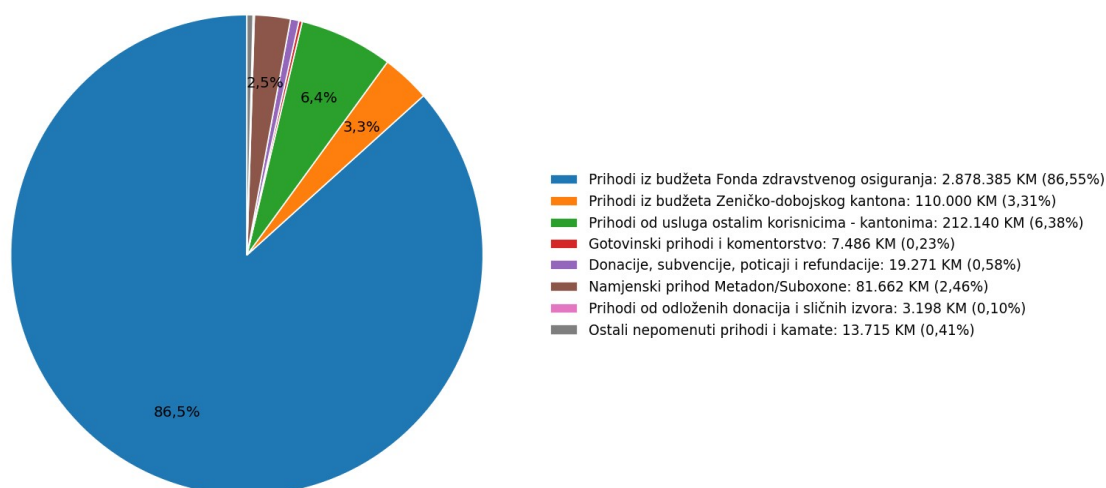
IZVORI PRIHODA	Realizovano 2024.	Plan 2025.	Realizovano 2025.	Indeks 2025/2024	Indeks 2025/Plan 2025	Učešće 2025.
Prihodi iz budžeta Fonda zdravstvenog osiguranja	2.493.062	2.700.000	2.878.385	115,46%	106,61%	86,55%
Prihodi iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona	110.000	125.000	110.000	100,00%	88,00%	3,31%

IZVORI PRIHODA	Realizovano 2024.	Plan 2025.	Realizovano 2025.	Indeks 2025/2024	Indeks 2025/Plan 2025	Učešće 2025.
Prihodi od usluga ostalim korisnicima - kantonima	217.751	210.000	212.140	97,42%	101,02%	6,38%
Gotovinski prihodi, prihod – komentorstvo	6.346	20.000	7.486	117,96%	37,43%	0,23%
Prihodi donacija, subvencija, poticaja, refundacija	13.170	10.000	19.271	146,32%	192,71%	0,58%
Namjenski prihod Metadon/Suboxone	146.264	150.000	81.662	55,83%	54,44%	2,46%
Prihodi od odloženih donacija, donacija i sl.	3.000	10.000	3.198	106,60%	31,98%	0,10%
Ostali nepomenuti prihodi, kamate	54.064	10.000	13.715	25,37%	137,15%	0,41%
UKUPNO	3.043.657	3.235.000	3.325.857	109,27%	102,81%	100,00%

Plan i realizacija prihoda 2025.

Struktura prihoda 2025.

Struktura i kretanje prihoda

Dominantan izvor finansiranja predstavljaju prihodi od Zavoda zdravstvenog osiguranja ZDK, ostvareni u iznosu od 2.878.385 KM. Ova stavka čini 86,55% ukupnih prihoda Zavoda. U

odnosu na realizaciju 2024. godine veća je za 385.323 KM (15,46%), dok je u odnosu na plan veća za 178.385 KM (6,61%). Upravo rast ove stavke ima najveći nominalni uticaj na povećanje ukupnih prihoda u 2025. godini.

(Napomena: Prema Naredbi Federalnog ministra finansiranje Zavoda za bolesti ovisnosti bi trebalo biti 80% iz Sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja a ukupna vrijednost je iskazana u bodovima koji se umnoškom sa vrijednošću boda iskazuju u nominalnoj vrijednosti KM-ova. Preostalih 20% veijednosti Zavoda za bolesti ovisnosti finansira osnivač. Dosadašnje finansiranje je ispoštovano od strane Zavoda zdravstvenog osiguranja za ambulantni rad i prevenciju i rad u zajednici, dok finansiranje Stacionarnog dijela Zavoda je umanjeno i finansirano sa svega 20%. Osnivač Zavoda nije uplaćivao iznose nastali po ovoj definisanoj metodologiji plaćanja, samo je podržavao neke programe rada koji u nominalnoj vrijednosti ne dostižu ni petinu tako formulisane obaveze)

Prihodi iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona ostvareni su u iznosu od 110.000 KM. Realizacija je na istom nivou kao 2024. godine, ali je za 15.000 KM (12,00%) niža od plana. Učešće ove stavke u ukupnim prihodima iznosi 3,31%. Na osnovu Odluke Vlade Zeničko-dobojskog kantona o odobravanju sredstava Javne zdravstvene ustanove Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za sufinansiranje projekata za 2025.godinu odobren je iznos u visini od 110.000,00 KM. Program obuhvata četiri projektna zadatka i to:

- Primarna prevencija, ambulantna, poliklinička i stacionarna zdravstvena zaštita sa rehabilitacijom, resocijalizacijom i reintegracijom ovisnika o ilegalnim psihoaktivnim sredstvima;
- Primarna prevencija i psihoterapijski tretman ovisnika o duhanu;
- Primarna prevencija, ambulantna, poliklinička i stacionarna zdravstvena zaštita sa rehabilitacijom, resocijalizacijom i reintegracijom ovisnika o alkoholu i
- Primarna prevencija i psihoterapijski tretman ovisnika o bihevioralnim ovisnostima (ili ovisnička ponašanja: kockanje, ovisnost o internetu, ovisnost o kompjuterskim igricama).

(Napomena: Prema Naredbi Federalnog ministra finansiranje Zavoda za bolesti ovisnosti bi trebalo biti 80% iz Sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja a ukupna vrijednost je iskazana u bodovima koji se umnoškom sa vrijednošću boda iskazuju u nominalnoj vrijednosti KM-ova. Preostalih 20% veijednosti Zavoda za bolesti ovisnosti finansira osnivač. Dosadašnje finansiranje je ispoštovano od strane Zavoda zdravstvenog osiguranja za ambulantni rad i prevenciju i rad u zajednici, dok finansiranje Stacionarnog dijela Zavoda je umanjeno i finansirano sa svega 20%. Osnivač Zavoda proteklih godina, nije uplaćivao iznose nastali po ovoj definisanoj metodologiji plaćanja, samo je podržavao neke programe rada koji u nominalnoj vrijednosti ne dostižu ni petinu tako formulisane obaveze).

Prihodi od usluga ostalim korisnicima - kantonima iznose 212.140 KM. U odnosu na 2024. godinu niži su za 5.611 KM (2,58%), a realizacija je viša od plana za 2.140 KM (1,02%). Ova stavka predstavlja 6,38% ukupnih prihoda. Najveći dio prihoda ostvaren je iz ugovora sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Srednjobosanskog kantona o pružanju usluga vankantonarnim pacijentima.

Gotovinski prihodi i prihod od komentorstva ostvareni su u iznosu od 7.486 KM. U odnosu na 2024. godinu zabilježen je rast od 1.140 KM (17,96%), a realizovano je 37,43% planiranog

iznosa. Prihodi od donacija, subvencija, poticaja i refundacija iznose 19.271 KM i ostvareni su na nivou od 192,71% plana, odnosno 92,71% iznad plana, ali zbog relativno malog nominalnog iznosa imaju ograničen uticaj na ukupni nivo prihoda. Najveći dio prihoda odnosi se na refundaciju poslodavcu po osnovu zapošljavanja po programima od JZU Zavoda za zapošljavanje, zatim refundacija dijela sredstava za bolovanja preko 42 dana, kao i refundacije po osnovu porodiljnog odsustva uposlenice.

Namjenski prihod za Metadon/Suboxone iznosi 81.662 KM i čini 2,46% ukupnih prihoda. U odnosu na 2024. godinu niži je za 64.602 KM (44,17%), a u odnosu na plan za 68.338 KM (45,56%). Prihodi su niži jer su tokom 2025.godine utrošene zalihe Metadona/Suboxona iz 2024. godine. Finansijska sredstva po ispostavljenim fakturama za kupljene količine Metadona/Suboxona su u potpunosti i blagovremeno uplaćena od strane Zavoda zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona.

Prihodi od odloženih donacija i sličnih izvora ostvareni su u iznosu od 3.198 KM, odnosno 31,98% planiranog iznosa. Ostali nepomenuti prihodi i kamate iznose 13.715 KM; oni su za 40.349 KM (74,63%) niži nego 2024. godine, ali su iznad plana za 3.715 KM (37,15%).

Prihodi izvan obaveznog zdravstvenog osiguranja

Zbir prihoda od usluga ostalim korisnicima - kantonima, gotovinskih prihoda i komitorstva, donacija/subvencija/refundacija, odloženih donacija i ostalih nepomenutih prihoda iznosi 255.810 KM. To predstavlja 7,69% ukupnih prihoda. U 2024. godini isti zbir iznosio je 294.331 KM, pa je u 2025. godini niži za 38.521 KM (13,09%). U odnosu na plan od 260.000 KM, realizacija je niža za svega 4.190 KM (1,61%).

Struktura prihoda pokazuje visoku koncentraciju na jednom glavnom izvoru: Zavod zdravstvenog osiguranja ZDK učestvuje sa 86,55% u ukupnim prihodima. Ostali izvori zajedno čine 13,45%. Takva struktura daje stabilnost kroz dominantni ugovorni izvor, ali istovremeno znači da promjene u toj stavci imaju najveći uticaj na ukupni finansijski rezultat Zavoda.

Kategorija	2024.	Plan 2025.	2025.	Razlika 2025-2024	Indeks 2025/2024	Razlika 2025-Plan	Indeks 2025/Plan
Ukupni prihodi	3.043.657	3.235.000	3.325.857	282.200	109,27%	90.857	102,81%

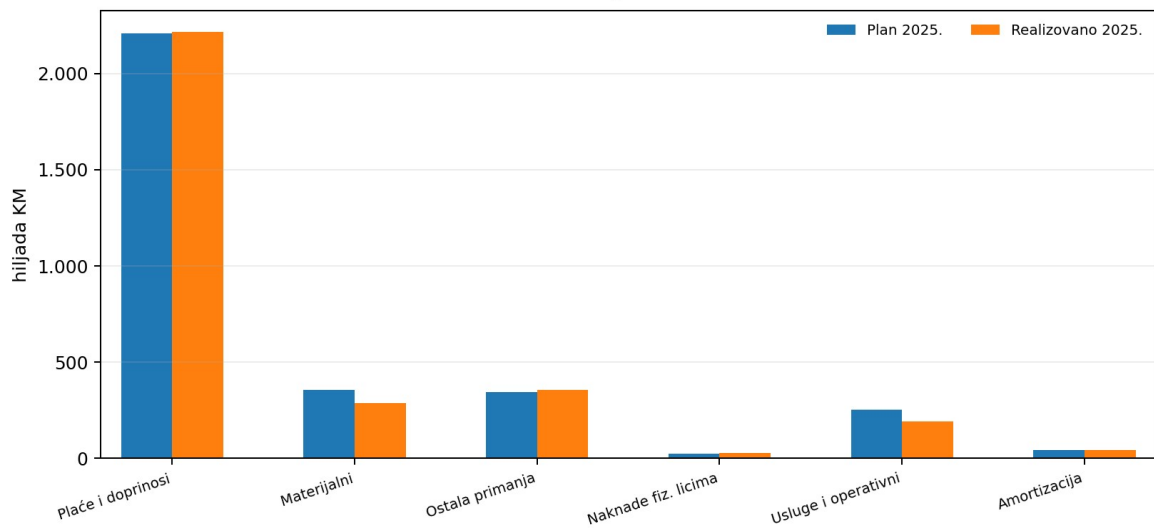
RASHODI

Ukupni rashodi u 2025. godini iznose **3.123.503 KM**. U odnosu na 2024. godinu veći su za **457.043 KM** odnosno **17,14%**, dok su u odnosu na plan manji za **111.497 KM** odnosno **3,45%**. Povećanje rashoda u odnosu na 2024. godinu posljedica je potpisivanja kolektivnog ugovora, povećanja neto satnice i rasta koeficijenata za pojedina zanimanja.

Tabela broj 67. Pregled ostvarenih troškova i rashoda po grupisanoj strukturi kontnog plana:

STRUKTURA RASHODA	Realizovano 2024.	Plan 2025.	Realizovano 2025.	Indeks 2025/2024	Indeks 2025/Plan 2025	Učešće 2025.
Troškovi plaća i doprinosa	1.813.586	2.210.000	2.216.274	122,20%	100,28%	70,95%
Materijalni troškovi	235.205	358.000	288.837	122,80%	80,68%	9,25%
Ostala primanja, naknade i prava zaposlenih	399.762	344.000	355.343	88,89%	103,30%	11,38%
Naknade ostalim fizičkim licima	23.767	24.000	28.988	121,97%	120,78%	0,93%
Troškovi usluga i ostali operativni rashodi	163.988	254.000	191.491	116,77%	75,39%	6,13%
Amortizacija	30.152	45.000	42.570	141,18%	94,60%	1,36%
UKUPNI RASHODI	2.666.460	3.235.000	3.123.503	117,14%	96,55%	100,00%

Plan i realizacija rashoda 2025.

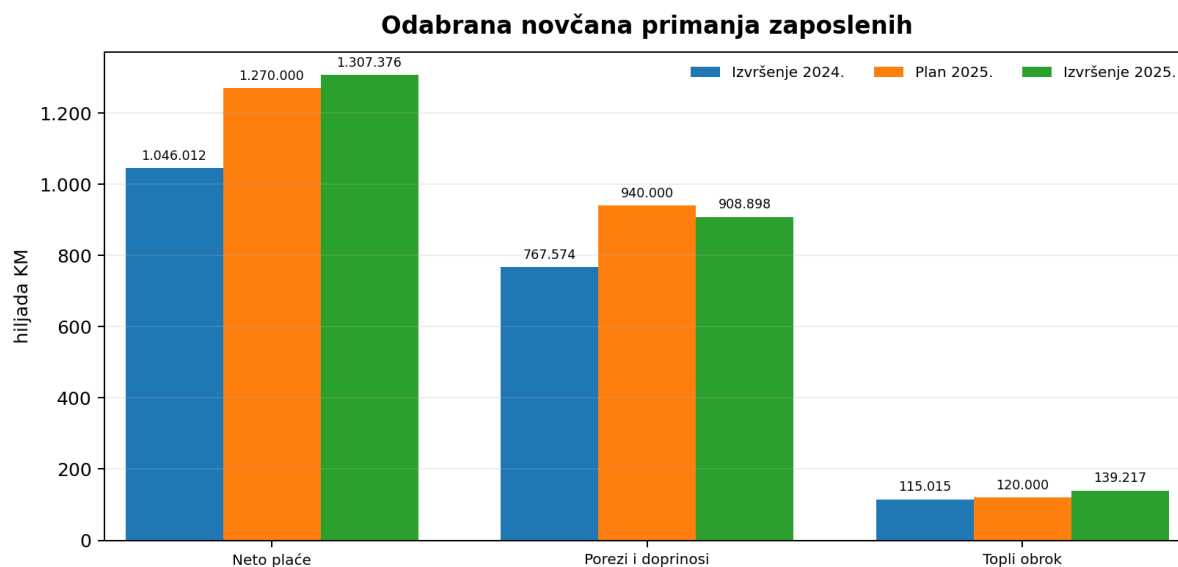
Troškovi plaća i primanja zaposlenih

Najveću grupu rashoda čine neto plaće i porezi i doprinosi na plaće u ukupnom iznosu od 2.216.274 KM, što predstavlja 70,95% ukupnih rashoda. U 2024. godini ove dvije stavke iznosile su zbirno 1.813.586 KM, pa je rast u 2025. godini 402.688 KM (22,20%). U odnosu na planirani zbir od 2.210.000 KM, realizacija je viša za svega 6.274 KM (0,28%) i na nivou ukupno planiranih sredstava za ove dvije stavke.

Neto plaće su realizovane u iznosu od 1.307.376 KM, što je 124,99% realizacije iz 2024. godine i 102,94% plana. Porezi i doprinosi iznose 908.898 KM, odnosno 118,41% realizacije iz prethodne godine i 96,69% plana. Veći troškovi plata su nastali i potpisivanjem novih kolektivnih ugovora za zdravstvo u 2025.godini, kroz povećanje neto satnice i poboljšanje radnih prava.

Tabela broj 68. Prikaz odabranih novčanih primanja zaposlenih

Primanja zaposlenih	Izvršenje 2024	Plan 2025	Izvršenje 2025	Indeks 2025/2024	Indeks 2025/Plan
Neto plaće	1.046.012	1.270.000	1.307.376	124,99%	102,94%
Porezi i doprinosi	767.574	940.000	908.898	118,41%	96,69%
Topli obrok	115.015	120.000	139.217	121,04%	116,01%

Troškovi toplog obroka iznose 139.217 KM i veći su za 24.202 KM (21,04%) u odnosu na 2024. godinu te za 19.217 KM (16,01%) u odnosu na plan, iz razloga što se osnovica za obračun toplog obroka povećava u skladu sa povećanjem neto prosječne federalne plate. Regres za godišnji odmor iznosi 33.927 KM i viši je od plana za 3.927 KM (13,09%).

Ostale naknade iznose 157.752 KM. U odnosu na 2024. godinu niže su za 76.145 KM (32,55%), ali su iznad plana za 17.752 KM (12,68%). Ova stavka uključuje isplate koje se odnose na neoporezivu isplatu po Uredbi o isplati pomoći radnicima od strane poslodavca. Isto tako, u posmatranom periodu su isplaćeno je osam novčanih pomoći, od toga dvije za troškove sahrane članova uže porodice uposlenika i šest za slučaj težih bolesti, što je dodatno uvećalo indekse navedenog konta.

Materijalni troškovi

Materijalni troškovi iznose 288.837 KM ili 9,25% ukupnih rashoda. U odnosu na 2024. godinu veći su za 53.632 KM (22,80%), dok su u odnosu na plan manji za 69.163 KM (19,32%).

U 2025.godini, rashodi po osnovu utroška Metadona/Suboxona iznose 133.567 KM. Neutrošeni dio doznačenih sredstava odnosi se na zalihe Metadona/Suboxona koji se nalaze na stanju apoteke ustanove na dan 31.12.2025.godine i biće preneseni u narednu poslovnu godinu, čime je obezbijeđen kontinuitet u liječenju pacijenata na supstitucijskoj terapiji.

Veći indeksi plana unutar ove grupe evidentirana su kod materijala za održavanje i čišćenje radnih prostora: 17.450 KM prema planiranih 10.000 KM (174,50%), utrošenih test-trakica: 32.215 KM prema 25.000 KM (128,86%), te sitnog inventara: 24.453 KM prema 20.000 KM (122,27%). Kod materijala za održavanje i čišćenje indeks prema 2024. godini iznosi 308,90%,

uvećan je iz razloga što je kupovinom i proširenjem prostornih kapaciteta Zavoda povećana potrošnja za navedenim stavkama.

S druge strane, kancelarijski materijal realizovan je u iznosu od 11.500 KM, odnosno 32,86% plana; lijekovi za detoks u iznosu od 8.248 KM ili 41,24% plana; a ishrana pacijenata - detoks u iznosu od 27.905 KM ili 79,73% plana.

Troškovi usluga, naknade i ostali operativni rashodi

Troškovi usluga i ostali operativni rashodi, prema grupisanju stavki iz Priloga 1, iznose 191.491 KM. To je za 27.503 KM (16,77%) više nego 2024. godine, ali za 62.509 KM (24,61%) manje od plana. Najveća pojedinačna stavka u ovom dijelu su zaštitarske usluge u iznosu od 44.602 KM, odnosno 148,67% plana iz razloga što je novim ugovorom, a koji je proveden u skladu sa planom javnih nabavki za tekuću godinu, uvećana cijena po broju sati za navedene usluge, a koje su rezultat poskupljenja na tržištu i potrebom za još jednim zaštitarom na pola radnog vremena.

Usluge investicionog održavanja transportnih sredstava i pranja veša iznose 13.358 KM i realizovane su na nivou od 133,58% plana. Usluge investicionog održavanja u užem smislu iznose 7.330 KM, odnosno 36,65% plana. Usluge reklame/medija i prevencije iznose 5.484 KM ili 27,42% plana, a usluge zaštite na radu 2.280 KM ili 22,80% plana.

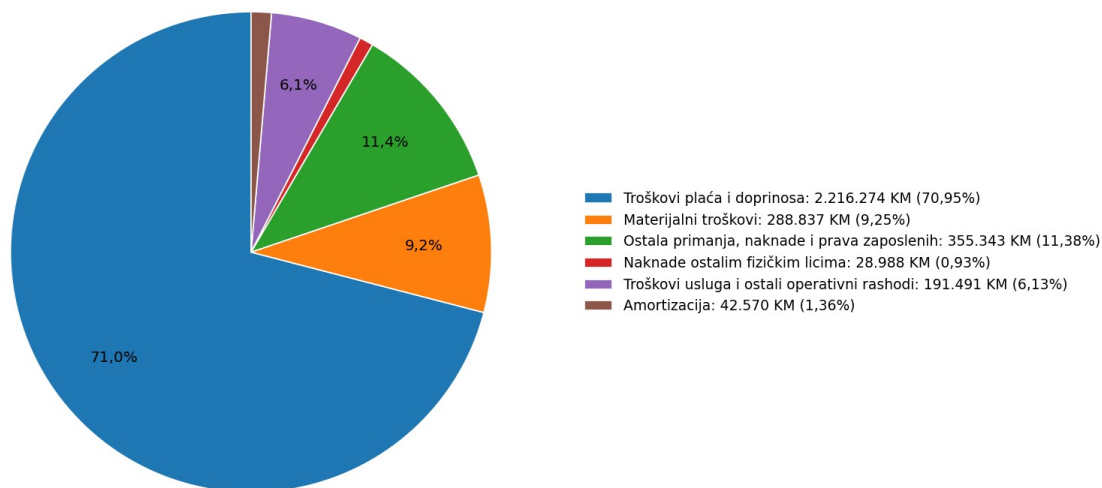
Ostala primanja, naknade i prava zaposlenih, grupisana iz konta 5230, 5240 i 5249, iznose 355.343 KM. To je za 44.419 KM (11,11%) manje nego 2024. godine, ali za 11.343 KM (3,30%) više od plana. Naknade članovima Upravnog odbora i ugovori o djelu/autorski ugovori zbirno iznose 28.988 KM, što je za 5.221 KM (21,97%) više nego 2024. i za 4.988 KM (20,78%) iznad plana.

Kod ugovora o djelu/autorskih ugovora realizovano je 14.702 KM prema planu od 8.000 KM, odnosno 183,78% plana. Povećanje se odnosi na radove obavljene krajem godine, povezane sa rekonstrukcijom i readaptacijom prostora u novoj zgradi.

Amortizacija iznosi 42.570 KM, što je za 12.418 KM (41,18%) više nego 2024. godine, ali 2.430 KM (5,40%) niža od plana, iz razloga što je novi prostor za obavljanje djelatnosti stavljen u upotrebu, pa se dio amortizacije obračunava i na novi objekat u upotrebi.

Grafički prikaz strukture rashoda po veličini u obračunskom periodu 2025.

Struktura rashoda 2025.

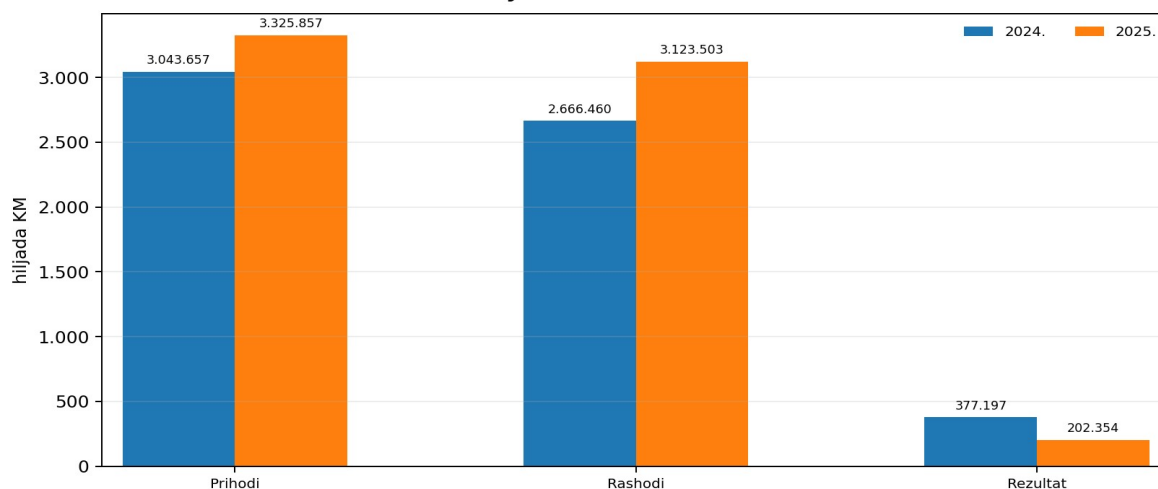

FINANSIJSKI REZULTAT

Tabela broj 69. Pregled ostvarenog finansijskog rezultata

	2024.	2025.
Prihodi	3.043.657	3.325.857
Rashodi	2.666.460	3.123.503
Rezultat	377.197	202.354

Finansijski rezultat: 2024. i 2025.

U 2025. godini ostvaren je pozitivan finansijski rezultat od 202.354 KM, odnosno 6,08% ukupnih prihoda.

BILANS STANJA

Dugoročna imovina

Nabavna vrijednost dugoročne imovine na dan 31.12.2025. godine iznosi 1.164.498 KM, ispravka vrijednosti 271.743 KM, što znači da je ova imovina amortizovana (otpisana) 23,3%, odnosno neto sadašnja vrijednost iznosi 892.755 KM. Amortizacija za obračunski period 2025. godine iznosi 42.570 KM. Najveću neto sadašnju vrijednost dugoročne imovine čine građevinski objekti u iznosu od 729.710 KM, odnosno 81,7% ukupne dugoročne imovine. U odnosu na stanje početkom godine, vrijednost građevinskih objekata povećana je za 676.200 KM.

Kratkoročna imovina

Najveći udio u kratkoročnoj imovini ima gotovina i ekvivalenti gotovine u iznosu od 1.497.182 KM (78,0%). Potraživanja od kupaca iznose 278.484 KM (14,5%), sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar 139.542 KM (7,3%), ostala imovina i potraživanja, uključujući i razgraničenja 4.364 KM (0,2%), dok dati avansi iznose 705 KM.

Zalihe

Ukupne zalihe na dan 31.12.2025. godine iznose: 140.247 KM, od čega zalihe lijekova iznose 2.172 KM, zalihe test-trakica 30.126 KM, zalihe Metadon/Suboxon su 107.244 KM, dok se preostali iznos od 705 KM odnosi na date avanse dobavljaču za zalihe.

Gotovina

Iskazani iznos gotovine i ekvivalenata gotovine u bilansu stanja na dan 31.12.2025. godine, u iznosu: 1.497.182 KM je povećanje za 148.246 KM ili 11 % u odnosu na 01.01.2025. godine.

Tabela broj 70. Pregled pozicija aktive bilansa stanja, po veličini, na dan 31.12.2025.godine

Pozicija (konto u bilansu stanja)	31.12.2025	Grupa (%)	Aktiva (%)
	Iznos KM		
Građevinski objekti	729.710	81,7%	25,9%
Postrojenja, oprema i namještaj	121.593	13,6%	4,3%
Transportna sredstva	41.452	4,6%	1,5%
UKUPNO DUGOROČNA IMOVINA	892.755	100,0%	31,7%
Potraživanja od kupaca	278.484	14,5%	9,9%
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	139.542	7,3%	5,0%
Ostala imovina i potraživanja, uključujući i razgraničenja	4.364	0,2%	0,2%
Dati avansi	705	0,0%	0,0%
Gotovina i ekvivalenti gotovine	1.497.182	78,0%	53,2%
UKUPNO KRATKOROČNA IMOVINA	1.920.277	100,0%	68,3%
UKUPNO IMOVINA (AKTIVA)	2.813.032		100,0%

Kapital

Ukupan kapital Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona (vlastita sredstva), iskazan na dan 31.12.2025. godine, iznosi: 2.494.750 KM, što je u odnosu na stanje početkom godine, povećanje za 202.354 KM ili 8,8 %, odnosno ostvareni višak prihoda nad rashodima (dobit) za 2025.godinu.

Najveća stavka u kapitalu nalazi se na stavci -Akumulirana, neraspoređena dobit iz prethodnih perioda, u iznosu od: 2.292.196 KM. U odnosu na stanje početkom godine, ova pozicija ima povećanje za 377.197 KM ili 19,7 %, što predstavlja ostvarenu dobit u prethodnom periodu, 2024. godini.

Obaveze (Zaduženost)

Obaveze (zaduženost) na dan 31.12.2025. godine, iznose: 318.282 KM, što je u odnosu na stanje početkom godine, smanjenje za 54.937 KM ili 14,7 %. Ukupan iznos dugoročnih obaveza odnosi se na stavku - Dugoročni odgođeni prihod u iznosu od 40.200 KM. Rezervisanja u iznosu od 40.200 KM (31.12.2024. godine 42.000 KM) odnose se na odložene prihode po osnovu nabavke stalnih sredstava iz donacija. U toku 2025. godine izvršeno je priznavanje odgođenih prihoda u iznosu od 1.800 KM, po projektu UNDP Detox.

Ukupno iskazane kratkoročne obaveze na dan 31.12.2025.godine iznose 278.082 KM. Najveći dio obaveza evidentirane su na stavci Ostale obaveze, uključujući i razgraničenja u iznosu 256.338 KM i odnosi se na obaveze prema zaposlenim, kao i pripadajućim porezima i doprinosima za iste, s obzirom da se plate i druge obaveze prema radnicima za obračunski period decembar prethodne godine, isplaćuje u januaru tekuće godine. Na trećem mjestu su obaveze evidentirane na poziciji- Obaveze prema dobavljačima u iznosu od: 15.968 KM. U odnosu na stanje početkom godine, ove obaveze imaju smanjenje, za 81.017 KM ili 83,5 %. Odgođeni prihod u iznosu od 5.521 KM (31.12.2024.: 6.720 KM) odnosi se na donacije test trakica, a iznos od 255 KM se nalazi na poziciji Primljeni avansi.

Tabela broj 71. Pregled pozicija pasive bilansa stanja, po veličini, na dan 31.12.2025.godine

Pozicija (konto u bilansu stanja)	31.12.2025		
	Iznos KM	Učešće u grupi	Učešće u ukupnoj pasivi
Akumulirana, neraspoređena dobit iz prethodnih perioda	2.292.196	91,9%	81,5%
Dobit tekućeg perioda	202.354	8,1%	7,2%
Državni kapital	200	0,0%	0,0%
UKUPNO KAPITAL - VLASTITA SREDSTVA	2.494.750	100,0%	88,7%
Kratkoročne ostale obaveze, uključujući i razgraničenja	256.338	80,5%	9,1%
Dugoročni odgođeni prihod	40.200	12,6%	1,4%
Obaveze prema dobavljačima	15.968	5,0%	0,6%
Kratkoročni odgođeni prihod	5.521	1,7%	0,2%
Ugovorne obaveze	255	0,1%	0,0%

UKUPNO OBAVEZE - ZADUŽENOST	318.282	100,0%	11,3%
REZERVISANJA + RAZGRANIČENJA	0	0,0%	0,0%
UKUPNO PASIVA	2.813.032		100,0%

PROSTORNI KAPACITET

Zavod djeluje u Zenici na tri lokacije te još za potrebe provođenja decentralizacijskog modela poslovanja na devet dodatnih udaljenih lokacija. Ambulantni dio je smješten u zgradi "socijalnog", stacionarni u prostorima Kantonalne bolnice 6 (10) kreveta. U 2025. godini završena je procedura kupovine poslovnog prostora, dio prostora je readaptiran te je djelimično olakšan rad i funkcionisanje Zavoda. Objekat se nalazi u ulici Juraja Neidharta br. 42 u Zenici, izgrađen na k.č. 879/2, ukupne površine 513,89 m². Sastoji se od: prizemlja (153,67 m²), prvog sprata (175,50 m²) i potkrovlja (zajedničke prostorije 26,55 m², poslovni dio 158,17 m²). U 2024. godini putem javne ponude kupljen je navedeni objekat po cijeni od 600.000 KM. Do upotrebe objekta, odnosno jula 2025.g, ukupna vrijednost objekta iznosi 687.082 KM i sadrži troškove kupovine objekta 600.000 KM, trošak poreza 30.000 KM i ostale troškove uređenja 57.082 KM, od čega je u 2025.godini ukupno ulaganje u objekat iznosilo 13.160 KM. Tokom 2024. godine najznačajnija ulaganja odnose se na unutrašnje uređenje objekta na prvom spratu i dijelom potkrovlja. Najveći dio troškova odnosi se na: zamjena dijela stolarije 3.854 KM, krečenje i podno-polagački poslovi 20.980 KM, kancelarijski namještaj 13.086 KM. Tokom izvještajnog perioda odnosno u 2025. godini nastavljeno je ulaganje u objekat (ukupno 13.160 KM). U strukuri troškova za 2025.godinu, najznačajnija ulaganja odnose se na informatičku opremu u iznosu od 10.702 KM, kao i tehničku zaštitu objekta (alarmni sistem) 2.358 KM. U julu 2025. godine, završena je adaptacija drugog sprata i objekat se počeo koristiti za rad administracije, primarne prevencije i rehabilitacije i resocijalizacije

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Finansijski profil Zavoda karakteriše visoko kontrolisana lepeza operativnih troškova koja je uspješno kompenzovana stabilnim i predvidljivim rastom budžetskih prihoda. Analiza strukture troškova osoblja otkriva ključnu menadžersku odluku: smanjenje varijabilnih troškova i naknada uz povećanje neto plaće uposlenika. Ovakvo usmjeravanje sredstava u kontima primanja predstavlja pozitivan pomak u politici upravljanja ljudskim resursima, čime se direktno jača materijalna sigurnost zaposlenih, njihova motiviranost za rad, olakšava projekcija budućih fiksnih troškova i smanjuje rizik od fluktuacije radne snage. Uprkos rastućem bruto trošku rada, zadržavanje pozitivnog finansijskog rezultata potvrđuje tekuću održivost usvojenog poslovnog modela ustanove.

Tabelarni prikaz finansijskog poslovanja dat je u Prilogu.

Broj: 05-37-_____/26

Zenica, 12.08.2026. godine

VD Direktor

prim. mr. med. sci. Amir dr. Čustović

specijalista neuropsihijatar

PRILOG 1. REALIZACIJA FINANSIJSKOG PLANA POSLOVANJA ZA ZA 2025. GODINU

Realizacija finansijskog plana poslovanja za i 2025. godinu.

R. BR	KONTO	ELEMENTI	PLAN ZA 2024	IZVRŠENJE ZA 2024	PLAN ZA 2025	IZVRŠENJE ZA 2025	INDEX 7:5	INDEX 7:6
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		I PRIHODI						
1	6110	PRIHODI IZ BUDŽETA FONDA ZDRAV.OSIGURANJA	2.400.000	2.493.062	2.700.000	2.878.385	1,15	1,07
2	6110	PRIHODI IZ BUDŽETA ZE-DO KANTONA	110.000	110.000	125.000	110.000	1,00	0,88
3	6110	PRIHODI OD USLUGA OSTALIM KORISNICIMA-KANTONIMA	180.000	217.751	210.000	212.140	0,97	1,01
4	6110	GOTOVINSKI PRIHODI, PRIHOD- KOMENTORSTVO	10.000	6.346	20.000	7.486	1,18	0,37
5	6500	PRIHODI DONACIJA,SUBVENCIJA POTICAJA,REFUNDACIJA...	/	13.170	10.000	19.271	1,46	1,93
6	6500	PRIHOD NAMJENSKI MET.-SUBOXON	140.000	146.264	150.000	81.662	0,56	0,54
7	6521	PRIHODI OD ODLOŽENIH DONACIJA, DONACIJA I SL.	10.000	3.000	10.000	3.198	1,07	0,32
8	6610	OSTALI NEPOMENUTI PRIHODI, KAMATE	10.000	54.064	10.000	13.715	0,25	1,37
		UKUPNO PRIHODI	2.860.000	3.043.657	3.235.000	3.325.857	1,09	1,03
		II RASHODI	PLAN ZA 2024	IZVRŠENJE ZA 2024	PLAN ZA 2025	IZVRŠENJE ZA 2025	INDEX 7:5	INDEX 7:6
1	5110	METADONSKA TERAP.-TEST TRAKE	20.000	20.641	25.000	32.215	1,56	1,29
2	5110	UTROŠAK LIJEKOVA-DETOKS	15.000	7.298	20.000	8.248	1,13	0,41
3	5110	UTROŠ.MEDIC-SANITETSKOG MATERIJALA-rukavice	6.000	403	6.000	2.361	5,86	0,39
4	5110	UTROŠ.MEDIC-SANITETSKOG MATERIJALA-maske	6.000	0	6.000	0	0	0
5	5110	UTROŠ.MEDIC-SANITETSKOG MATERIJALA-dezinfekciona sred.	6.000	3368	6.000	4.367	1,30	0,73
6	5110	UTROŠAK MATERIJALA ZA METADONSKU TERAPIJU	8.000	3537	6.000	3.638	1,03	0,61
7	5110	ISHRANA PACIJENATA-DETOKS	75.000	29520	35.000	27.905	0,95	0,80

8	5110	KANCELARIJSKI MATERIJAL	60.000	9922	35.000	11.500	1,16	0,33
9	5110	MATERIJAL ZA ODRŽAVANJE I ČIŠĆENJE RAD.PROS.	10.000	5649	10.000	17.450	3,09	1,75
		MATERIJAL ZA RADNO-OKUPACIONU TERAPIJU		963		568	0,59	
10	5110	UTROŠAK METADONA NAMJ.KZZO	140.000	126931	150.000	133.567	1,05	0,89
11	5120	TROŠKOVI ELEKTRIČNE ENERGIJE	15.000	7544	15.000	11.001	1,46	0,73
12	5120	TROŠKOVI GORIVA I MAZIVA	10.000	6655	10.000	5.177	0,78	0,52
13	5120	TROŠKOVI GRIJANJA	6.000	7533	7.000	6.387	0,85	0,91
14	5130	TROŠKOVI REZERVNIH DIJELOVA	70.000	/	7.000	/		
15	5140	TROŠKOVI SITNOG INVENTARA	20.000	5241	20.000	24.453	4,67	1,22
16	5200	NETO PLAĆE	1.030.000	1046012	1.270.000	1.307.376	1,25	1,03
17	5200	POREZI I DOPRINOSI NA PLAĆE	725.000	767574	940.000	908.898	1,18	0,97
18	5230	DNEVNICE NA SL.PUTU	5.000	/	2.000	/		
19	5230	TROŠKOVI , SMJEŠTAJA NA SL.PUTU,PREVOZ, PUTARINE	15.000	8225	20.000	6.181	0,75	0,31
20	5230	NAKN.ZA UPOTREBU PRIVATNOG AUTOM.U POSLOVNE S.	1.000	642	1.000	/	0	0
21	5240	TROŠKOVI TOPLOG OBROKA	100.000	115015	120.000	139.217	1,21	1,16
22	5240	TROŠ.PREVOZA NA I SA POSLA	10.000	6318	10.000	8.858	1,40	0,89
23	5240	REGRES ZA GODIŠNJI ODMOR	30.000	27962	30.000	33.927	1,21	1,13
24	5240	OSTALE NAKNADE	120.000	233897	140.000	157.752	0,67	1,13
25	5240	KOTIZACIJE,STRUČNO USAVRŠ.-SIMPOZIJ.	15.000	7505	20.000	9.068	1,21	0,45
26	5249	OSIGURANJE VOLONTERA	2.000	198	1.000	340	1,72	0,34
27	5270	NAKNADE ČL,UPR.ODBORA	20.000	15584	16.000	14.286	0,92	0,89
28	5290	UGOVORI O DJELU-AUTORSKI	8.000	8183	8.000	14.702	1,80	1,84
29	5300	GRAFIČKE USLUGE	10.000	9802	20.000	9.234	0,94	0,46
30	5310	USLUGE PREVOZA-TRANSPORTNE USL.	1.000	/	1.000	/		
31	5320	USLUGE INVES. ODRŽAVANJA	10.000	3267	20.000	7.330	2,24	0,37
32	5320	USLUGE INVES. ODRŽ. TR. SR., USLUGE PRANJA VEŠA	10.000	9637	10.000	13.358	1,39	1,34
33		TROŠKOVI TEHNIČKE ZAŠTITE	8.000	2389	8.000	3.584	1,50	0,45
34	5320	ZAŠTITARSKE USLUGE	28.000	36842	30.000	44.602	1,21	1,49
35	5330	TROŠKOVI ZAKUPNINA	100.000	38727	45.000	41.760	1,08	0,92
36	5350	USLUGE REKLAME-MEDIJA PREVENCIJA	10.000	7421	20.000	5.484	0,74	0,27

37	5350	TROŠKOVI USLUGE ZAŠTITE NA RADU	6.000	1193	10.000	2.280	1,91	0,23
38	5353	TROŠKOVI USLUGA PRIMARNE PREVENCIJE I OKUPACIONE TERAPIJE	40.000		10.000	1.767		0,18
39	5400	AMORTIZACIJA	30.000	30152	45.000	42.570	1,41	0,95
40	5500	ZDRAVSTVENE USLUGE DRUGIH JZU	20.000	11868	20.000	11.594	0,98	0,57
41	5500	OSTALE USL.-ADVOKATSKE, NOTARSKE, .I SL	5.000	4842	6.000	6.108	1,26	1,02
42	5510	REPREZENTACIJA	5.000	4607	6.000	6.093	1,32	1,02
43	5520	TROŠKOVI PREMIJA OSIGUR.	7.000	5143	8.000	5.418	1,05	0,68
44	5530	BANKARSKE USLUGE-PLATNI PROMET	4.000	1481	5.000	2.483	1,68	0,50
45	5540	PTT USLUGE	5.000	5667	8.000	7.098	1,25	0,89
46	5550	TAXE,POREZI,NAKNADE,AKAZ	5.000	14758	15.000	18.025	1,22	1,20
47	5590	PRETPL.NA STRUČ.IZDANJA,LITER.DETOKS.,OGLASI OST.	6.000	5436	6.000	5.273	0,97	0,88
48	5590	SUDSKE NAKNADE,OSTALI RASHODI	2.000	908	6.000	0	0	0
		II UKUPNI RASHODI	2.860.000	2.666.460	3.235.000	3.123.503	1,17	0,96
		FINANSIJSKI REZULTAT (I minus II):	0	377.197		202.354		

VD Direktor
prim. mr. med. sci. Amir dr. Čustović
specijalista neuropsihijata

IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVNOG ODBORA JAVNE ZDRAVSTVENE USTANOVE ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA ZA 2025. GODINU

Nakon provedeng konkursa Rješenjem Vlade Zeničko-dobojskog kantona broj: 02-30-15057/21 od 11.11.2021 godine na mandat od četiri godine imenovan je Upravni odbor u sljedećem sastavu:

1. Pero Matijević - predsjednik;
2. Miralem Redžić –član;
3. Adila Bošnjak- član;
4. Mirnes Telalović, član;
5. Suad Bašić, član.

U periodu od 01.01.2024.-11.11.2025. godine (kada je istekao četverogodišnji mandat i raspisan Konkurs za imenovanje novog Upravnog odbora) Upravni odbor JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona održao je ukupno 33 sjednice. Pitanja koja su razmatrana na sjednicama Upravnog odbora bila su iz djelokruga i nadležnosti Upravnog odbora, a razmatrano je preko sedamdeset tačke dnevnog reda i usvojeno je preko 120 raznih odluka važnih za funkcionisanje i unapređenje rada Zavoda. S tim u vezi, slijedi prikaz najznačajnijih aktivnosti Upravnog odbora za 2025. godinu:

- Razmatrana je i data saglasnost direktoru za potpisivanje Aneksa i Ugovora sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona o međusobnim odnosima u pružanju zdravstvene zaštite i realizacije posebnih programa iz djelatnosti rada Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2025 godinu,
- Usvojena je novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- Usvojene su izmjene i dopune Pravilnika o radu shodno potpisanim Kolektivnim ugovorima;
- Razmatran i usvojen Plan janih nabavki za 2025. godinu,
- Razmatran je i usvojen Izvještaj o poslovanju za 2025. godinu i Izvještaj o realizaciji programa iz djelatnosti rada Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
- Razmatran i usvojen Izvještaj o realizaciji programa iz djelatnosti rada Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2025. godinu;
- Razmatran je i usvojen Izvještaj komisije za popis imovine, potraživanje, obaveza, novčanih sredstava, sitnog inventara, na dan 31.12.2024. godine.
- Razmatrana je i data saglasnost direktoru za zaključivanje ugovora sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona o međusobnim odnosima u pružanju zdravstvene zaštite i realizacije posebnih programa iz djelatnosti rada Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za perio 01.01. do 31.12.2025. godine;
- Razmatrane i usvojene izmjene i dopune Pravilnika o radu na nekoliko sjednica,
- Razmatrana i donesena odluka o pokretanju postupka za javnu nabavku lijekova,
- Razmatrana je i data saglasnost direktoru za zaključivanje ugovora sa najpovoljnijim ponuđačem za javne nabavke lijekova i provedeni postupak javne nabavke za potrebe Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti;

- Razmatrana i donesena odluka o pokretanju postupka nabavke usluge fizičke zaštite za potrebe JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
- Razmatrana i donesena odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača u postupka nabavke usluge fizičke zaštite za potrebe JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
- Razmatrana je i data saglasnost direktoru za zaključivanje ugovora o međusobnim odnosima o pružanju usluga osiguranim osobama Zavoda zdravstvenog osiguranja Srednjo-bosanskog kantona u Zavodu za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
- Na svim održanim sjednicama Upravnog odbora bio je prisutan direktor Zavoda i redovno izvještavao Upravni odbor o svim aktuelnim pitanjima i trenutnom situacijom u Zavodu;;
- Data je suglasnost direktoru da pokreće i vodi razgovore sa nadležnim u vezi rješavanja prostornog kapaciteta;
- Sjednice Upravnog odbora su se odvijale u skladu sa planiranim aktivnostima i prisustvo članova Upravnog odbora bilo je redovno;
- Sve odluke i zaključci doneseni su jednoglasno;
- Detaljan uvid u rad Upravnog odbora o svakom pitanju o kojima je isti raspravljao i odlučivao dostupan je kroz zapisnike koji su uredno vođeni u skladu s Poslovnikom o radu Upravnog odbora;
- Ministarstvu zdravlja Zeničko-dobojskog kantona je uredno dostavljan materijal poslije svake održane sjednice Upravnog odbora u 2025. godini.

Predsjednik Upravnog odbora

Matijević Pero

OCJENA RADA DIREKTORA JAVNE ZDRAVSTVENE USTANOVE ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI ZENIČKO-DOBOJSKOG ZA 2025. GODINU

Prema finansijskim pokazateljima, Zavod je u periodu od 01.01.-31.12.2025. godine poslovao **pozitivno**, a finansijsko poslovanje Zavoda je vođeno u skladu sa pozitivnim propisima koji regulišu ovu oblast, prije svega sa Zakonom o računovodstvu, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. O svim aktivnostima, direktor je redovno izvještavao Upravni odbor i sve Odluke sprovodio uz saglasnost Upravnog odbora. Posebno se pozitivno ocjenjuje nastavak kontinuiteta u finansijskom poslovanju nakon godina pandemije, sa dodijeljenim visokim ocjenama AA+ i zlatnu plaketu bonitetske uspješnosti od strane agencije Company woll, te Portala Financije.hr Zagreb koja je Zavod svrstala u „**99 najuspješnijih**“ ustanova u oblasti zdravstva i stomatološke prakse. Zavod je akreditovan i certificiran od strane Agencije za kvalitet u zdravstvu. Zavodu je uručen je pehar za poslovnu uspješnost i posvećenost za 2024. godinu od strane CompanyWoll. Nakon devetnaest godina rada uspješno je riješeno pitanje prostornih kapaciteta. Zavod je iz vlastitih sredstava, odgovornom finansijskom kontrolom i upravljanjem osigurao sredstva za kupovinu prostora.

Razvoj Zavoda u stručnom i ekonomsko-finansijskom smislu na vrlo jasan način određuje njegov dalji pravac razvoja. Brojne aktivnosti Zavoda imaju za cilj realizaciju strateških opredjeljenja ove zdravstvene ustanove, a to se uglavnom odnosi na očuvanje kontinuiteta programa liječenja ovisnika, njihovo unapređenje, informatizaciju, postizanje visokog kvaliteta zdravstvenih usluga, edukaciju i stručno usavršavanje kadrova, te poboljšanje finansiranja zdravstvenog programa i rada sa ciljem da Zavod funkcioniše kao dobro organizirana, finansijski stabilna ustanova sa provjerenim kvalitetom usluga u oblasti prevencije, liječenja i rehabilitacije ovisnika.

Na osnovu naprijed navedenog Upravni odbor Zavoda za bolesti ovisnosti **pozitivno** ocjenjuje rad direktora Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

Predsjednik Upravnog odbora

Matijević Pero

JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA
ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
UPRAVNI ODBOR

Broj: 1170-2-6-VIII/26
Zenica, 13.08.2026. godine

Na osnovu člana 23. stav (1) tačka n) i člana 24. stav (1) i (2) Statuta Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, broj: 870 - 15- 2- XI/18 od 09.11.2018. godine, Upravni odbor na svojoj 9. (devetoj) sjednici održanoj dana 13.08.2026. godine donosi

O D L U K U

**o usvajanju Izvještaja o poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti
Zeničko-dobojskog kantona za 2025. godinu**

Član 1.

Usvaja se Izvještaj o poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2025. godinu, u tekstu koji je sastavni dio ove odluke.

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Dostaviti:

1x Vlada ZDK putem Ministarstva zdravstva ZDK
1x Zavod zdravstvenog osiguranja ZDK
1x Ministarstvo zdravstva Zeničko-dobojskog kantona
1x Služba za ekonomske i pravne poslove
1x a/a

Predsjednik Upravnog odbora

Pero Matijević, dipl. iur.